

BUYING/SELLING In Michigan

Homes, Gas Stations, Liquor
Stores, Plazas, Hotels

RAJ SHERGILL
Associate Broker
Landmark Realty

40600 Ann Arbor Rd. Ste. 150
Plymouth, MI 48170

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

BUYING OR SELLING A HOME IN MICHIGAN

734-330-7933
734-459-1010
gary@soldbysingh.com
soldbysingh.com

RE/MAX CLASSIC

7 Offices to better Serve YOU!
Plymouth • Novi • Canton • Farmington Hills
Milford • Commerce Twp • Bloomfield Hills

Gurjeet Singh (Realtor)

BEST REAL ESTATE PACKAGE

Home Buying & Selling
in Michigan

Residential & Commercial
Loans

Home Improvement &
Renovation

Loans Available in 26 States
CALL 734.709.9200

Vikram Jit Singh
Loan Officer (NMLS# 1485377)
Sinar Mortgage (NMLS# 68437)

Malika Puri
Real Estate Agent

Eighteenth Year of Publication **ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ** **Price 50¢** **Email: punjabtimes1@gmail.com**
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 18, Issue 49, December 9, 2017 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੇਦਾਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੇ ਬਾਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ):
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਏ ਹਨ। ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਸਨ। ਇਸੇ ਗੁਨਾਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਵੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਗਰੋਂ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਉਠਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਡੇਰੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਭੁਗਤੀ? ਜਦੋਂ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਉੱਤੇ ਘਿਰ ਗਏ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰ ਆਏ ਤੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਕਬੂਲ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲ ਭੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ 6 ਫਰਵਰੀ 2017 ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਜਬੂਰੀ...

ਇਸ ਵਾਰ ਚੰਗੇ ਅਕਸ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੱਭਣਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬੇਦਾਗ ਵੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ, ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਤਾਂ ਸਨ ਪਰ ਬੇਦਾਗ ਨਹੀਂ, ਦੋਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅੜਬਾਈ ਕਾਰਨ ਇਹ ਆਗੂ ਵੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੱਚੇ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਅਗਿਆਕਾਰ' ਵਾਲਾ ਗੁਣ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅੜਿੱਕਾ ਭਾਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਬੇਦਾਗ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਗੱਲ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁੱਕੀ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ: ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਇਮਤਿਹਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਮੁੜ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ 32 ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ 17 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਪਲੇਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੋਰਚਾ ਸਾਂਭਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਇਸ ਵਾਰ ਚੁਣੌਤੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਿਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਉਲਟਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰਤਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਵਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ

‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹੱਥ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੈਸੇ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹਮਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਹਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਣੀ ਪਈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ 10 ਸਾਲ ਨਾ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਜਨਵਰੀ - ਜੂਨ 2018

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ \$999

ਦਿੱਲੀ \$799
ਟੈਕਸ ਸਮੇਤ

734 838 9998

WorldWide Travel
www.fly2world.com
866 66 INDIA
4 6 3 4 2

24 ਘੰਟੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾ

Fares shown above are from Detroit for departure between Jan 5th and June 7th. Fare may change without notice, please call our office more details. Other conditions apply.

COLDWELL BANKER

Thinking Real Estate?

Residential Brokerage

BUYERS we'll find the right home for you.
We have a common goal: Making you a homeowner.
SELLERS we know your local markets

Allow us to list your home for a quick sale.

GURDEEP KAHLON
224-409-4042
iShowHomes@yahoo.com

PRADEEP SINGH
847-322-5832
iShowHomes@Yahoo.com

20 S. Roselle Rd., Schaumburg, IL 60193

ਓਬਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਨਸੀਹਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਮਿਟ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2015 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ 'ਚ ਬਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸਿੱਖ ਔਰਤ ਮੇਅਰ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ: ਪ੍ਰੀਤ ਡਿਡਬਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸਿੱਖ ਔਰਤ ਹੈ ਜੋ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੀ ਮੇਅਰ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਾਈਸ ਮੇਅਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਡਿਡਬਾਲ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਵੀ ਭੱਲਾ ਦਾ ਨਾਮ ਅਹਿਮ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੇਅਰ ਬਣੇ ਹਨ।

ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2009 ਤੋਂ 2017 ਦਰਮਿਆਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 44ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹੇ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਸਫਲ, ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ, ਅਤਿਵਾਦ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਓਸਾਮਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦਾਲ ਤੇ ਕੀਮੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਓਬਾਮਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਸ਼ਵੇਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਨ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2015 ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰੇ 'ਚ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਕ ਸਵਾਲ 'ਚ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਹੈ ਓਬਾਮਾ

ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਹੀ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਭਾਵ ਸਾਲ 2008 ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ 'ਬਹੁਤ ਅੱਡੇ ਦੋਸਤ' ਡਾ. ਸਿੰਘ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

Michigan Truck Driving School

6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ
ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ
ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*3-4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Raj Jamarai Cell:734-644-1010 Office:734-747-4298

www.DeedaDay.in

ਬੱਚੇ
ਪੜ੍ਹਾਓ ਪੰਜਾਬ
ਬਚਾਓ

EDUCATE KIDS SAVE PUNJAB

KALGIDHAR SOCIETY
BARU SAHIB

14,494
FREE/AIDED

OUT OF A TOTAL OF
65,000 STUDENTS

STUDYING IN
AKAL ACADEMIES

TO
SPONSOR
A CHILD

info@DeedaDay.in | Facebook | YouTube

Donate through Bank:

"Eternal Charitable Foundation" Chase Bank A/c in USA#: 988517371
A 501 © (3) Organization Fed. Tax ID# 26 - 1446079

Eternal Charitable Foundation

Ravideep Kaur Mukta: 805 Ingleside Drive, Plano, TX 75075 ☎ 972-693-1077 ✉ mukta@barusahib.org

1832
SC/ST/LIG KIDS

8569
DISADVANTAGED
GIRLS

3402
OTHERS
(MARTYR FAMILIES,
LANDLESS,
MARGINALIZED
SIKH GROUPS

176
KIDS OF FARMERS
WHO COMMITTED
SUICIDE

325
KIDS OF
GRANTHI SINGHS

190
ACCIDENT VICTIMS

Seminar Invitation

Sikh Religious Society (Gurdwara Palatine)

Sunday, Dec. 24th, 2017 (11:00 AM)

For Information, Call: Major Gurcharan Singh Jhaj

Ph: 847-330-1421

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੇਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਪਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵੀ ਲਾਈ ਗਈ। ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੰਗਤ।

ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਲੈਣ ਗਿਆ ਪੁੱਤ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੜਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਰ ਤੇਜ਼ ਭਜਾਉਣ ਤੋਂ ਸਹਿਮ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਈ ਮਾਂ ਭਗਵੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਦ ਉਹ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਸੜਕ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਟਰੱਕ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਵੱਜੀ। ਟਰੱਕ ਇੰਨੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਦੀ ਬਾਏਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਮਨਵੀਰ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਪਿੱਛੋਂ ਟਰੱਕ ਦਾ ਚਾਲਕ ਟਰੱਕ ਸਮੇਤ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਖੁੰਜੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਅਤੇ ਆਟਾ-ਦਾਲ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਧ ਰਹੇ ਖਰਚ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੂਬੇ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਝ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਲੀਹ ਉੱਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਬੈਠਕਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਸਾਲ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 10255 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਅਤੇ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਵੀਂ ਆਟਾ-ਦਾਲ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਖਰਚੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਆਟਾ-ਦਾਲ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ

ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਛਾਂਟੀ ਲਈ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਟਾ-ਦਾਲ ਯੋਜਨਾ ਦੇ 1.39 ਕਰੋੜ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸਲ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਲਈ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮਾਲੀ ਵਸੀਲੇ ਸੁੰਗਤ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਖਰਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਕੁੱਲ 60,079.87 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਾਲੀਆ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚੋਂ 56,184 ਕਰੋੜ ਸਿਰਫ਼ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ, ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਆਜ ਮੋਤਨ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਉੱਤੇ ਖਰਚ ਹੋਣਗੇ।

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

**Refinance up to 125% value of the house.*

Loans Available In Most States!

- Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance).
- Self Employed and H1 Visa
- Jumbo loans
- Commercial Property With Business or Business Only.
- Business Equity Line of Credit.
- Multi Unit Investment Property.

ਨੌਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਪੰਜਾਬ (2017)

ਫੰਡ ਰੇਜ਼ਿੰਗ ਡਿਨਰ

16 ਦਸੰਬਰ 2017, ਸਚਿਨਰਵਾਰ

ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸਥਾਨ: Macedonian Cultural Center

43133 Ryan Road, Sterling Hts., MI 48314

ਡਿਟਰਾਇਟ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ

ਇਸ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਮਲਵਈ ਗਿੱਧਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਟੀਮਾਂ ਭੰਗੜੇ ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਸਤਾਰ, ਕੇਸਕੀ ਤੇ ਦੁਮਾਲੇ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੈਜਿਕ ਸ਼ੋਅ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨੋਟ: ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਹੀ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਭਰਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਕੇ. ਵੀ. ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੀ. ਸਿੱਧੂ ਸਟੇਜ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣਗੇ

Tickets

1. \$250-Family Ticket includes: Couple, their children and parents (if they are living with them).
2. \$200-Couple and One Child.
3. \$150-Couple.
4. \$100-Single Person
5. \$Discount for Senior Citizens and Students.

For Tickets Contact

Amrik Singh (586) 604-4928
Satguru Singh (586) 873-2044
Gurmeet Singh (586) 873-4479
Harmeet Singh (586) 489-8398
Surinderjit Singh (586) 873-3444

ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਰਗਰਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਘਾਟ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਤੱਕ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ

ਹਵਾਰਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼

ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ: ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਪੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਖਿਲਾਫ਼ 12 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਧੇ ਚੌਂਕੀ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਚੌਂਕੀ ਲੋਧੇ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੌਲਦਾਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਲਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 16 ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਰਘੁਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ (ਕਰਨਾਲ) ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ 2010 ਵਾਲੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 2010 ਵਾਲੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਫਾਰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਪਰ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਵੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰੁਝਾਨ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ

ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਆਉਣ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਜੋਸ਼ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਰਹੂਮ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਆਗੂ ਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਗੇ। ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ 'ਸ਼ੀਆ' ਤੇ 'ਸੁੰਨੀ' ਵਾਂਗ ਦੋ ਧੜੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਬਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹਦਾਇਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਵੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਨੂੰ ਨੱਲ ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਗਰੀਬ ਦੀ ਮੂਹ' ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਵ੍ਹੀਟਨ

2131 Creekside Drive, Wheaton, IL 60189, Ph: 630.510.9700

www.ilscce.com e-mail: ilsccewheaton@gmail.com

ਸੰਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਉਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸੰਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਉਣਗੇ

12 ਤੇ 13 ਦਸੰਬਰ 2017 (ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵ੍ਹੀਟਨ

ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਫਾਰ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਕਾਊਂਟਬਿਲਿਟੀ ਐਂਡ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿੱਟ) ਤੋਂ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿਖਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿਖਰ ਉਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੌਮੀ ਅਪਰਾਧ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ.) ਦੀ ਸਾਲ 2016 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਹਨ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਕੇਸ ਇਕੱਲੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਣ

ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਰਧਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਵੀਂ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪੱਖੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਮੋਹਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਉਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਪੱਖੋਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਬੱਚੀਆਂ, ਕਿਸ਼ੋਰੀਆਂ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਰਾਜ ਛੇਵੇਂ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਹੈ। 'ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ' ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ 9839 ਕੇਸ, ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦਰਮਿਆਨ ਅੰਤਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ 838 ਕੇਸ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ 5106 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਉੱਜ, ਰਾਜ ਲਈ ਚੰਗੇਰਾ ਪੱਖ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ 24.3 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਇਹ ਦਰ 14.7 ਫੀਸਦੀ ਹੈ।

ਕਤਲ ਹੋਏ ਪੁੱਤ ਦੇ ਸਦਮੇ 'ਚ ਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦਮ ਤੋੜਿਆ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ: ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ 30 ਸਾਲਾ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਰ 'ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੀ ਅਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ 8 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਨਾਭਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਿੱਤੂਪਰ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਂ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕੈਂਬਰਿਜ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹਰਦੀਪ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਂ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਬਣੇਗੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਰਤਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥ, ਕੌਮ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਿਚ

ਪਾਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ) ਵੱਲੋਂ ਪੰਥ ਰਤਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ 50ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਸਥਿਤ ਗੁੱਜਰਖਾਨ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਸਥਾ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਸੋਚ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਲਈ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ।

ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ

ਮੁੰਬਈ: ਇਸ਼ਕ ਤੇ ਸੁਹਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 70ਵਿਆਂ ਤੇ 80ਵਿਆਂ 'ਚ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਦਾ 79 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਦਾਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ।

(1961) ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੌਰਾਨ 116 ਤੋਂ ਵਧ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਗਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਦੀਵਾਰ', 'ਕੁਝ ਕੁਝ ਕੁਝ', 'ਨਮਕ ਹਲਾਲ' ਤੇ 'ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2011 ਵਿੱਚ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ ਤੇ ਸਾਲ 2015 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨ ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਸਪਤਾਲ ਨੇ ਜਿਊਂਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੈਕਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਵਜੰਮੇ ਜੋੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਿਊਂਦਾ ਸੀ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਿਊਂਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਹਿਲਜੁਲ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਾਹ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਰਸ਼ਾ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ 28 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 30 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ

ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝੀ ਦੀ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਧਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ।

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਹਵੇਲੀ' ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਫੋਨ: 262-391-7666

48-49

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Wanted well qualified US citizen or Green Card holder boy for Hindu Khatri girl 28, 5'-2", Registered Nurse. Contact: Ph: 317-712-7190

49-52

Well educated (Midwest US based) Saini Sikh family seeks professionally qualified match for their Indian citizen beautiful, slim, 27/5'-1" daughter. B. Tech in Computer Science (CSE). Working as Software developer in Mohali, India. Contact at 765-570-0149

46-49

Wanted suitable boy for Sikh Ahluwalia beautiful girl, 30, 5'-1", B.Com, MBA from a reputed family, working as an assistant professor. Upper caste no bar. Contact, Ph: 91-98141-09225 or e-mail: Paulsangeeta@yahoo.co.in

49-

ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਯੂ. ਐਸ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ, 73 ਸਾਲਾ ਵਿਧੁਰ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਭਾਰਤ/ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਸੋਸ਼ਲ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 845-664-1301

46-49

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ ਉਮਰ 31 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-8" ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸੂਦਾ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 319-670-8892

49-50

Wanted suitable girl for clean shaven Sikh Rajput (Rathore) boy 29, 5'-9", B.E., MBA (USA). Working in Chicago on H1B visa. Both sisters married and settled in the USA. Contact, Ph: 91-98150-34814 or singhmatri8@gmail.com

47-50

Saini Sikh clean shave boy, 27, 6', M.Sc. Bio Technology doing BDS in Chandigarh, seeks suitable Saini/Jatt Sikh girl in medical field. Family well settled in the USA. Please contact, Ph: 516-503-9541

44-51

Wanted suitable US citizen or green card holder girl for Jatt Sikh boy, 32, 6'-3", PhD (Weed Science), Post-Doctoral research associate at University of Missouri, Columbia, USA. Contact, Ph: 573-529-8325 or 510-209-5298

47-50

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

INDIAN BAZAAR

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

Punjab Times

Established in 2000
18th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746

Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular

Corrpondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan
734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਨੰਨੀ ਛਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਫੜੀ ਸਰਗਰਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਨੰਨੀ ਛਾਂ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਤੋਂ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੂਟਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਾਸਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚਾਲੇ ਨਵਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੰਨੀ ਛਾਂ ਮੁਹਿੰਮ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚਾਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੋਇਆ ਸਮਝੌਤਾ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ 2013 ਤੋਂ 2017 ਵਾਸਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 2012 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬੂਟੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬੂਟਾ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ 3.50 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬੂਟਾ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਰਸਰੀਆਂ

ਉੱਤੇ ਵੀ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਚ 20 ਲੱਖ ਬੂਟੇ ਵੰਡੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵੱਲੋਂ 17 ਮਈ 2007 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਜਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਕਾਇਦਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲੋਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ 29 ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ 44 ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਆਲੀ ਵੱਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਲੋਗੋਵਾਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤੀ।

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੋਗੋਵਾਲ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 2004 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੈਥੋਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਚਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੁੱਲੇ (ਲੋਹ ਲੰਗਰ) ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਕੇ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਲੋਗੋਵਾਲ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਅਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ

ਹੈ। ਲੋਗੋਵਾਲ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਐਡੋ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਲੋਗੋਵਾਲ, ਨਾ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਕਰੀਬੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਵੱਡਾ ਕੰਦ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ 'ਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਲੋਗੋਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ? ਦਰਅਸਲ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 15 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰੋਹ ਵੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਈ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਜਾਂ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦਤ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਗੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਮੰਗੀ ਮੁਆਫੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿਚ 13 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਕੋ ਦਿਨ ਦੋ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤਿਕਾ ਪਿਆ। ਇਕ ਹੁਕਮ 'ਚ ਕੇਸ ਦੀ ਅੰਗੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 2004 ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਸ਼ਿਆਮ ਲਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਦਾ ਡਰ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) ਹੀ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ। ਇਸ ਡਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਜਾਖੜ ਨੇ ਯੂ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼

ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਮਕੀਆਂ ਯੂ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾਤਕੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਖੜ ਨੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਥ ਕੇ ਕੀਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦਾ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੈਂਕਾਕ ਤੋਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ

ਉਸ ਨੇ ਮਿਥ ਕੇ ਕੀਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਯੂ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਜੌਹਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਉਂਗਲ ਵੀ ਉਠੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ 1978 ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਨ। ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾਤਕੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 31 ਅਗਸਤ 1995 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮਾਤੇ ਹਾਲਾਤ

ਵਸੁੰਧਰਾ ਦਾ ਵਿਵਾਦਤ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਖਤਮ

ਜੈਪੁਰ: ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ (ਰਾਜਸਥਾਨ ਸੋਧ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ 2017 ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦਤ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਬਾਅਦ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਸਦਨ ਦੀ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਠੰਢਾ ਖਾਣਾ ਪਰੋਸਣ 'ਤੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਲਾਹੌਰ: ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਠੰਢਾ ਖਾਣਾ ਪਰੋਸਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 'ਦਿ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਫੈਕਟਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਫਿਰੋਜ਼ ਖਾਨ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਰੋਸ਼ਨ ਬੀਬੀ ਨਾਲ ਠੰਢਾ ਖਾਣਾ ਪਰੋਸਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਝਗੜਾ ਇੰਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ: ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਇਮਤਿਹਾਨ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਾਰ ਆਪ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੀਂ ਧਿਰ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਡਰ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਾਰ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਵੋਟਰ ਵੀ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਡੇਰਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪ ਵੱਲ ਝੁਕਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਕੁਝ ਮੋੜਾ ਥਾਪਾ, ਪਰ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ। 2015 ਵਿਚ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਗਗਨੇਜਾ ਦੀ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਮੁੜ ਭਖ ਗਿਆ।

ਜਾਖੜ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਜਾਖੜ ਦੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਦੇ ਪਰਤਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ

ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਰੋਟੀ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਗੁਨਾਹ

ਸਿਰਸਾ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਾਧਵੀਆ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ 20 ਸਾਲ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਇਸ ਗੁਨਾਹ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਖਾਨੇ, ਜੋ ਐਮ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਖੁਰਾਕ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਹੋਰ ਘਰੇਲੂ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਾਲੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਡੇਰੇ ਦੀ ਬੇਕਰੀ ਵੀ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਦੀ ਆਈਸਕਰੀਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵੀ ਬੰਦ ਹੈ ਤੇ ਆਈਸਕਰੀਮ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰੇਹਤੀਆਂ ਡੇਰੇ ਦੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਧੂੜ ਫੌਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਹਿਮ-ਗਹਿਮੀ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰ 'ਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਥੇ ਤਾਲੇ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ। ਸਿਨੇਮੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜੱਟੂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਤਾਂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਕੋਈ ਪਹਿੰਚਾ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਥੇ ਬਣੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜੱਟੂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਸਿਨੇਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੇਰੇ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਨੇਮਾ

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਡੇਰੇ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਠੱਪ

ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਜਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਡੇਰੇ ਦਾ ਸ਼ਾਹ ਸਤਨਾਮ ਜੀ ਪੈਸਲਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਥੇ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਮਰੀਜ਼ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਮੀ ਵੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਚ ਕੇ ਡੇਰੇ 'ਚ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਦੀ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਫਲੈਟ ਤੇ ਕੋਠੀਆਂ ਵੀ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਅੱਧੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹ ਵੀ ਗਏ ਹਨ ਉਥੇ ਵੀ 80 ਫੀਸਦੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਦੀ ਸੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਧਵੀਆ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਪੰਚਕੂਲਾ ਵਿਚ ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਫਰਾਰ ਕਰ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹਰਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਧੌਰ ਤੇ ਪੰਚਕੂਲਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ, ਆਦਿਤਿਆ ਇੰਸਾ, ਪਵਨ ਇੰਸਾ, ਦਾਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਕੇਸ਼, ਦਿਲਵਰ ਇੰਸਾ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੋਬੀ ਰਾਮ, ਜਸਪਾਲ, ਗੋਪਾਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ, ਅਰਜ ਅਰੋੜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ 17 ਅਗਸਤ, 2017 ਨੂੰ ਹੀ ਰਚ ਲਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਭਜਾਉਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਚਕੂਲਾ ਵਿਚ ਦੰਗੇ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਆਦਿਤਿਆ ਇੰਸਾ, ਪਵਨ ਇੰਸਾ ਤੇ ਗੋਬੀ ਰਾਮ ਨੂੰ 25-25 ਲੱਖ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ 18 ਲੱਖ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਦੰਗੇ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਡੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ 24 ਲੱਖ 80 ਹਜ਼ਾਰ 500 ਰੁਪਏ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੈਕਟਰ 12 ਪੰਚਕੂਲਾ ਦੀ ਇਕ ਕੋਠੀ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਸਰੀ ਦੇ ਬਹੁੱਕਸਾਈਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਲਸੀ ਨੇ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕਰ ਕੇ ਹੀ 2014 'ਚ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਕਲਸੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਲਸੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ 13 ਜੁਲਾਈ 2014 ਨੂੰ ਘਰ 'ਚ ਜ਼ਖਮੀ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਲਸੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜੋੜੀ

ਗਈ। ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨਿਊਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਮਹਿਲਾ ਯਾਤਰੀ ਤੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੋਏ ਹੱਥੋ-ਪਾਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਯਾਤਰੀ ਤੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਥੱਪੜ ਮਾਰੇ। ਮਹਿਲਾ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਆਉਣ ਉੱਤੇ ਬੋਰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ।

ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਊਂਟਰ ਉੱਤੇ ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਮਹਿਲਾ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚੈਕ-ਇਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਡਾਣ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੁੱਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਮੈਨੇਜਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਹਿਸ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ।

ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਾਤਰੀ ਨੇ ਡਿਊਟੀ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਥੱਪੜ ਮਾਰ

ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਜੱਜਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਨ

ਰੋਹ: ਬੋਸਨੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਅਪਰਾਧੀ ਸਲੋਬੋਦਾਨ ਪੁਲਿਏਕ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ ਲਿਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੁਲਿਏਕ ਬੋਸਨੀਆ ਯੋਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਪਰਾਧ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਲੋਬੋਦਾਨ ਨੂੰ ਬੋਸਨੀਆ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 2013 'ਚ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਜ਼ਾ ਖਿਲਾਫ ਆਖਰੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਲੋਬੋਦਾਨ ਨੇ ਸੀਸੀ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ ਲਈ ਹੈ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143

Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

RJ Cargo Inc.

ਡਰਾਈਵਰ, ਓਨਰ ਆਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਟੀਮ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

IN, OH, KY To NJ, NY, PA

Pays .44 Cents/Mile

IN, OH, KY To CA,

AZ, TX, CO, KS, MO,

AR, FL, GA

And Back Pays .42 Cents/Mile

ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ

ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਲੋਡ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਨਟੱਕੀ ਤੇ ਓਹਾਇਓ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣ ਤੇ ਵਾਪਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। .50 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ

ਅਸੀਂ ਹਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ 1099 ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਰੋਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 317-702-2803 ਜਾਂ 317-215-4536

ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਖੂਬ ਵਧਿਆ ਫੁਲਿਆ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ

ਬਠਿੰਡਾ: ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡ ਬੀਤੇ ਦਸ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਤਸਕਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ 'ਚੋਰ ਸਿਪਾਹੀ' ਦੀ ਖੇਡ ਚੱਲੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵੀ ਚੱਲੀ ਪਰ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਰਮਸਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੌਲੇਵਾਲਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦਾ ਘਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਕੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਮੇਕ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਲਈ ਇਹ ਪਿੰਡ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਣਾ ਮਲੋਟ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਉੱਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਇਕੱਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ.

ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 120 ਮੁਲਜ਼ਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚਾਉਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੰਘੇ ਦਸ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ 89 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ

30 ਕੇਸ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ ਅਤੇ 59 ਕੇਸ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕਰ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਜੇਠੂਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਕੇਸ ਤਸਕਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਂਦੇਵਾਲਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ 70 ਕੇਸ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 72 ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਗਿੱਦਤਬਾਹਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਫਕਰਸਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 160 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 47 ਕੇਸ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ ਐਕਟ ਅਤੇ 113 ਕੇਸ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ 166 ਵਿਅਕਤੀ ਉਲਝੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਮ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲੀ ਤੇ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਲਾਈਆਣਾ ਪਿੰਡ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਾਫੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 173 ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਇਕੱਲੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 213 ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਰਾਈਆਂ ਵਾਲਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ 47 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 33 ਕੇਸ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਿਹੰਗਾ ਵਾਲ, ਗੱਟੀ ਰਾਜੋਕੀ, ਬਾਰੋਕੇ ਅਤੇ ਆਲੀਕੋ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ 550 ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਇਕੱਲੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਹਨ।

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਹੱਦ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮਖੇੜਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ 46 ਕੇਸ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪਿੰਡ ਛਾਂਗਾ ਖੁਰਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ 316 ਕੇਸ ਦਸ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਦੇ 270 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਠੱਲ੍ਹ ਪਵੇਗੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ 1050 ਕੇਸ ਇਕੱਲੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਪਨਮਈ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬ੍ਰੇਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੀ.ਐਲ.ਐਸ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੀ.ਐਲ.ਐਸ. ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਟਾਫ਼, ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖਰਚੇ ਕਰਨੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ

5 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 1300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ

ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਬਚਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾਗ੍ਰਿਹਿਣ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਤਰ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਚਿੱਟੇ ਹਾਥੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ 'ਚ ਪਾੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ 'ਚ ਪਾੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਉਚ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ, ਉਂਟਾਰੀਓ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ 25 ਫੀਸਦੀ ਆਵਾਸੀ ਲੋਕ ਹਨ। 10 ਵਿਚੋਂ 4 ਕੋਲ ਬੀਏ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਡਿਗਰੀ ਹੈ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ 25 ਤੋਂ 64 ਸਾਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਕਾਮੇ ਵਧੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਨਅਤੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ। ਬਿਜਨਸ, ਸਿਹਤ, ਕਲਾ, ਸਮਾਜੀ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਾਇੰਸ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ

ਮੁਤਾਬਕ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਫ਼ਿਊਜੀ ਇਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਿੱਤੇ- ਨਰਸਿੰਗ, ਸੇਲਜ਼ ਪਰਸਨ, ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਅਤੇ ਮਰਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ, ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ, ਪਰਚੂਨ ਅਤੇ ਬੋਕ ਵਪਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਜਯਾਪਾਲ ਸ਼ਾਮਲ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਮਿਲਾ ਜਯਾਪਾਲ ਨੂੰ ਰਸਾਲੇ 'ਪੋਲੀਟਿਸੀਓ' ਦੀ ਸਾਲ 2018 ਦੀ 'ਪਾਵਰ ਲਿਸਟ' ਵਿਚ 18ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਸਦਨ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਮਿਲਿਆ।

100 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਇਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ 100 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਠੀਕ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 30 ਨਵੰਬਰ 1917 ਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਰਾਜਾ ਜਾਰਜ ਪੰਚਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਛਪੀ ਸੀ।

ਨੋਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਢਾਲਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ 1926 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਛਪਾਈ ਬੰਦ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ 1940 'ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹੋਰ ਭਾਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਵਧੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀਹ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜਾਹ ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਧੀ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਥਾਂ ਪੌਣੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਲਈ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਬਿੱਲੇ ਲਾ ਕੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਖਰਾ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੇਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਵਧੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਵੀਹ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਸੀ ਫੀਸਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਪੰਜਾਹ-ਪੰਜਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਵਧੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਪੱਲਿਉਂ ਭਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਥਾਂ ਪੌਣੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਭਰਨ

ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਐਮ.ਫਿਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਸਗੋਂ ਭਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰੇਗੀ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਛੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਈ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦਤ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪੀਲਾਂ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਪਿੱਛੋਂ ਇਰਾਨ, ਲਿਬੀਆ, ਸੀਰੀਆ, ਯਮਨ, ਸੋਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਚਾਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਬਗ਼ੈਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਨੌਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਈਆਂ ਰੋਕਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇਗੀ।

ਸਿਰਫ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਲੋਕ !

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਰਾਮ-ਰੋਲੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵੇਖਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਰਾਣਾ ਮੈਚ ਵੀ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਕਤ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਚੈਨਲਾਂ ਉਤੇ ਰਾਜਸੀ ਮੁੱਦੇ ਚੁਣ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰੋਡੀਓ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਬੈਂਡ ਦੇ ਉਸ ਰੋਡੀਓ ਦਾ ਏਰੀਅਲ ਕਿਸੇ ਲੰਮੇ ਢਾਂਗੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕਿਸੇ ਉਚੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਉਚੀ ਟਾਹਣੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੈਚ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਉਸ ਰੋਡੀਓ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਰੋਜ਼ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਲੇ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ

ਕਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬੇਸ਼ਰਮ ਹਾਸਾ ਹੱਸ ਕੇ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

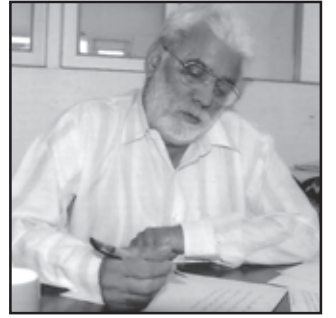
ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਗਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਭਾਰਤ

ਹੰਭਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਤੱਕ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਲੈਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਬਦਰੰਗ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ, ਇਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੁਰਸੀਆਂ ਛੁਡਾਉਣ ਜਾਂ ਬਚਾਉਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਰਸੀਆਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਭਾਰਤ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਵੀ, ਇਸ ਵਕਤ 'ਐਂਧੇਰ ਨਗਰੀ, ਚੋਪਟ ਰਾਜ' ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁੜਗਾਉਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ-ਗ੍ਰਾਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਖਬਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮਰ ਗਈ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਿੱਲ ਭਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਦਰਜ ਮੱਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਤਾਈ ਸੌ ਗਲਵਜ਼ (ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਨੇ) ਵਰਤੇ ਗਏ ਦੱਸ ਕੇ ਕੀਮਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਸਤਾਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਏਡੀ ਗੱਪ ਮੰਨਣੀ ਔਖੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਚੁਤਾਲੀ ਸਰਿੰਜਾਂ ਰੋਜ਼ ਵਰਤਣ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਘੰਟੇ ਇੱਕ ਟੀਕਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਚੌਵੀ ਟੀਕੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਰੋਜ਼ ਦੇ ਚੁਤਾਲੀ ਟੀਕੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵੀ ਆਗੂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਿਆ।

ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਆਗੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ 'ਲੋੜ' ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲੋੜ ਜੋਗੀ ਚਰਚਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਖੁਦ ਪੁੱਛਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਘੱਟ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਮੀਜ਼ ਤੇਰੇ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੀਜ਼ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਹੀ-ਗੰਦੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਸਾਫ ਪੱਲਾ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਤੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ ਫੋਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜਿਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਜਿਉਣ ਨਾਲੋਂ ਮਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਉਹ ਰਾਜ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਭੱਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਭੱਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਅਣਿਆਈ ਕਰੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੀ ਮੋਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਦਾ। ਉਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਘੱਟ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵੱਧ, ਜਿਹੜੇ ਆਗੂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੰਘੋਂ ਬੁਰਕੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਮੋਟੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਇਹ ਏਦਾਂ ਦੀ ਸਸਤੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਰ ਰਿਹਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ ਦਾ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਹੀ। ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੰਨਗੀ ਹੈ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਸਰ ਦੀ।

ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁੜਗਾਉਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ-ਗ੍ਰਾਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਖਬਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮਰ ਗਈ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਿੱਲ ਭਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।...ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਤਾਈ ਸੌ ਗਲਵਜ਼ (ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਨੇ) ਵਰਤੇ ਗਏ ਦੱਸ ਕੇ ਕੀਮਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ।...ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਚੁਤਾਲੀ ਸਰਿੰਜਾਂ ਰੋਜ਼ ਵਰਤਣ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਘੰਟੇ ਇੱਕ ਟੀਕਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਚੌਵੀ ਟੀਕੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਕੁੱਕੜਾਂ ਵਾਂਗ ਲੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਚੋਟਾਂ ਖਾਣ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਮੈਚ ਵੇਖਣਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਏਦਾਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਲੀ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਬੰਦਾ ਇਹ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਮੀਆਂ-ਬੀਵੀ ਆਪੋ ਵਿਚ ਲੜ ਪਏ ਹੋਣਗੇ। ਗਵਾਂਢ ਵੱਸਦੇ ਲੋਕ ਨਾ ਵੀ ਪੁੱਛਣ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੜੇ, ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਚੁੰਝਾਂ ਭਿੜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ

ਉਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਘਰ ਰੋਡੀਓ ਆਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਮੁੱਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿਸਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਨਾ ਉਹ ਬਹਿਸ ਦਾ ਪੱਧਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਉਦੋਂ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲਾ ਸਾਊਪੁਣਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਬਹਿਸ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਓਹਲਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੀਡਰ ਕੱਲ੍ਹ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੀਰ ਹਰਨ

ਦੀ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਉਹ ਅੰਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਅੰਨ ਦੇਵਤਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਭੁਕਾਨੇ ਫੁੱਲਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਾੜ੍ਹੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਬੜਾਊਂ ਨਾ ਖਾਇਓ, ਇਹ ਬੜਾਊਂ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰਾ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਜਣੇਪੇ ਵਾਲੀ ਗਾਂ ਜਾਂ ਮੱਝ ਦਾ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਟੀਕੇ ਲਾ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਦੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੱਛੀ ਉਸ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੁਪਿਆਣੇ ਦੇ ਸੀਵਰਾਂ ਦਾ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਵੀ ਘੁਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦਾ ਕੈਮੀਕਲ ਵੀ ਉਸੇ ਵਿਚ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਵੇਖਣ ਦਾ ਚਾਅ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੁਪਿਆਣੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ

ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਇੱਕਜੁਟਤਾ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 23 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 26 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਇੱਕਜੁਟਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਲਾਲ ਬੁੱਢਿਆਂ ਤੇ ਲਾਲ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਲਾਲ ਸਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਮੱਖਣਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਭਵਨ ਨੂੰ ਲਾਲੇ ਲਾਲ ਕਰਦੀ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਅੰਤ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਦੁਸਹਿਰਾ

ਗਰਾਊਂਡ ਵਾਲੀ ਭਰਪੂਰ ਰੈਲੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰ, ਦੱਖਣ, ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ ਵਿਚਲੇ 14 ਰਾਜਾਂ ਦੇ 300 ਤੋਂ ਵਧ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਨੇ ਇੱਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਤੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਖੋਹਣ ਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੋਢਾ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਲੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸੰਸਾਰੀਕਰਣ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਜਾਤਪਾਤ ਤੇ ਇਲਾਕਾਵਾਦ ਦੀਆਂ ਫੁੱਟਪਾਊ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਦਿੱਖ ਮਾਰਗ ਹੈ।

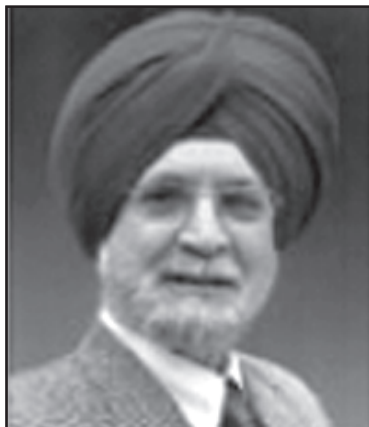
ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਗੁਪਤ ਤੇ ਟੋਢੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਉਨਤੀ ਦੇ ਬਿਲਮੁਕਾਬਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਿਊਬਾ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨਤੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੋਕ ਸਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਲੇ ਧਨ ਤੇ ਬੇਕਾਰੀ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰ ਤੇ ਆਰਥਕਤਾ ਉਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਤ ਪਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨੁਕਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੰਗਾਧਰਨ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਹਰਕੰਵਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਾਜਪੇ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਥਾਨ ਤੇ ਚੋਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਉਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਨ ਦਾ ਦਮ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਖੂਬੀ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ

ਚੇਤਨ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਔਖਾ ਤੇ ਲੰਮੇਰਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੂਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਬਿਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਪੁਆਧੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ ਦੀ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ:

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੁਆਧੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ ਨੇ ਆਪਣਾ 14ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਸਿਸਵਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲੋਪਾਣੀ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਸਮਾਗਮ ਡਾ. ਕਾਲੋਪਾਣੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਸ. ਦਾਊਂ ਵਲੋਂ ਸੱਥ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬੜਾ ਦੇ ਕੁੰਜੀਵਤ ਭਾਸ਼ਣ ਨੇ ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਦਾਊਂ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਉਦਮ ਦੀ ਸਲਾਘਾ

ਕੀਤੀ।

ਪੁਆਧੀ ਸੱਥ ਵਲੋਂ ਮਾਸਟਰ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰਦਾਰ, ਗਿਆਨੀ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਹੋੜਾਂ, ਪਟਵਾਰੀ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰੀ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਕਰੋਲਾਪੁਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਖਟੜਾ (ਰਤਨਗੜ੍ਹ), ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ (ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ), ਅਧਿਆਪਕ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ), ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਬਧੋਲੀ ਕਲਾਂ) ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ, ਲੋਈ, ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਵਡਮੁੱਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਪੁਆਧੀ ਸੱਥ ਹੁਣ ਤੱਕ 72 ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਇਕ ਦਰਜਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਵਿਸਮਾਦ: ਤੀਸਰਾ ਬਦਲ' ਨਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰੈਜਿਲਦੀ ਰਚਨਾ ਤੇ ਬੀਬੀ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾਊਂ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਬਲੋਰੀ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਖਚਾਖਚ ਭਰੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ ਤੇ ਕਾਲੋਪਾਣੀ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ ਦੇ ਸਿਰਤ ਤੇ ਉਦਮ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਈ ਤੇ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿਛੋਂ ਪੁਆਧ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਨਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਦੁੱਮਣਾ) ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਏਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਇਹ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾਇਆ।

ਬਾਲੜੀਆਂ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ: ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਵਾਗਤ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਜਗਤਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸ਼ਿਅਰ)
1. ਬਣਦੀ ਬਣਦੀ ਝੀਲ ਆਖਰ ਰੇਤ ਦਾ ਥਲ ਬਣ ਗਈ, ਮੈਂ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ।
2. ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਏ ਆਦਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰਸਤਾ ਸੁਝਾ ਸਕੇ, ਖੁਦਾਇਆ! ਹੁਣ ਕੋਈ ਅਵਤਾਰ ਜਾਂ ਐਸੀ ਕਿਤਾਬ ਉਤਰੇ।
3. ਕਾਫ਼ਿਰ ਹਾਂ ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਹ ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗ ਤੋਂ, ਗੀਤਾ ਸਵੇਰ ਹੈ ਮੇਰੀ, ਅੰਜੀਲ ਸ਼ਾਮ ਹੈ।
4. ਕਤਲਗਾਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਕਿਉਂ ਤੁਰਾਂ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੀਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 9 ਦਸੰਬਰ 2017

ਨਵੇਂ ਮੁਹਾਜ਼, ਨਵੇਂ ਮੁਹਾਵਰੇ

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਕੱਛਾਂ ਵਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਨੇ 16 ਵਿਚੋਂ 14 ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਮੋਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੇ 10 ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਇਹ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਤ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 4 ਥਾਂਈਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲ ਜਿੱਤ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗਿਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਆਗੂ ਮੋਰਠ ਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੋਅਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਤਿੰਨ ਥਾਂਈਂ-ਝਾਂਸੀ, ਆਗਰਾ ਤੇ ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਸੂਹਾਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹਿਸਾਬ ਇਹ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣ-ਸੁਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜੇਤੂ ਰੱਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਡੱਕਿਆ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਗੱਲ ਤੁਰ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਜੋ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਬਕ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ 22 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜਿੱਤ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਬੱਝਵੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਰਬੰਦੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਕਰ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਤੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਕਰ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਆਖਰਕਾਰ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਹੱਥ ਹੀ ਫੜਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਂਜ, ਇਹ ਗੱਲ ਉਕਾ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ! ਹੁਣ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੱਦਾਵਰ ਆਗੂ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਆਪ-ਹੁਦਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਤਲਿਸਮ ਟੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਵਿਚਾਰੇ ਜਿਹੇ ਆਗੂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਗੋਂ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਵੀ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੱਦਾਵਰ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਇਕ ਮੰਚ ਉਤੇ ਲਿਆ ਸਕੇ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਰਾਜਭਾਗ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੀ ਸਿਆਸਤ ਫਿਲਹਾਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਾਟੀਦਾਰ ਆਗੂ ਹਾਰਦਿਕ ਪਟੇਲ, ਦਲਿਤ ਆਗੂ ਜਿਗਨੇਸ਼ ਮੇਵਾਨੀ ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਆਗੂ ਅਲਪੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਸਿਆਸਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੀਦਾਰਾਂ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਵੋਟਾਂ ਹੁੰਝ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ 18 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਜੇਤੂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਰੂਰ ਖਿੱਚ ਲਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਪਈ ਹੈ। ਐਤਕੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁਹਾਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਜੋ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਡਟਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਐਤਕੀਂ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਕਨਸੇਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਈਆਂ ਪਿਰਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਂਝੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣ। ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਬਣਦੇ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਿਰਾਂ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਜਕੜ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦੀ, ਅਗਾਂਹ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਰਾਹ ਬਣਨਾ ਜੋ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆਂ

ਚੋਰ ਡਾਂਟੇ ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ!

ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਗ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਖੋ, ਫਿਰਦੇ ਗਏ ਨੇ ਵਾਂਗ ਰਖਵਾਲਿਆਂ ਦੇ।
ਕਾਰੇ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਪਛਤਾਉਣ ਲੱਗਦੇ, ਵੋਟਾਂ ਪਾਇ ਕੇ ਸਿਰੀਂ ਬਹਾਲਿਆਂ ਦੇ।
ਉਹ ਧੀਆਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਦਾ 'ਫਿਕਰ' ਦੱਸੇ, ਬਣੇ ਜਿਹਦੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਉਧਾਲਿਆਂ ਦੇ।
ਸੱਤਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਰੜਕਦਾ ਏ, ਕੱਢੇ ਕਾਂਡ ਜੋ ਘਾਲਿਆਂ-ਮਾਲਿਆਂ ਦੇ।
ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੀ ਕਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਹੜਾ, ਹਾਕਮ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਰੋਹਬ ਹੁਣ ਛਾਂਟਦਾ ਏ।
ਰਿਹਾ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਖੋਫ ਨਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਰ ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਛਾਂਟਦਾ ਏ!

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਰਾਹ ਅੱਖਾ

ਐਤਕੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹੀ। ਬਾਦਲ ਦਲ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੰਗਾਰ ਪਾਈ ਗਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸੂਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਫ਼ਰਬੰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਅਗਾਂਹ ਕੋਈ ਨਿੱਗਰ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਲੜੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਕਤ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਵੀ ਵੰਗਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਸਦਕਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤੇ ਆਗੂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਪਰ ਖਰੇ ਨਾ ਉਤਰ ਸਕਣ। ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਤਬੰਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੱਗ ਬਣਨਾ ਪਏਗਾ। ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਬਹਾਲੀ ਖ਼ਾਤਰ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਖਫਾ

ਕੇ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ

ਫੋਨ: +91-99886-44244

ਖਾਤਕੂਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਤਬਲਚੀ ਵੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅੱਗੇ ਤੁਰੰਤ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕਾਰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉਚ ਸੰਸਥਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਾਦਲਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਸ ਸਾਲਾ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਸਕ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰੇ। ਸਿੱਖ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਆਮ ਕਰ ਕੇ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ। ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਏ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗਰਮਖਿਆਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਦਾ ਬਾਦਲ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਦਸ-ਦਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਕੁਲ ਵੀਹ ਸਾਲ ਲਈ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਕਾਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਗਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਾਲਾਤ ਬੇਹਦ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਬਾਅਦ 20 ਨਵੰਬਰ, 2015 ਨੂੰ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਨੇੜੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ, ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਇਸ ਵੱਡੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਕੱਢ ਸਕਣਗੇ? ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੱਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸਿੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਆਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2017 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਰਗਰਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਤ੍ਰਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੰਮੇਲਨ ਬੁਲਾਇਆ ਜਿਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਉਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਡੇਰੇ ਹਿੰਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਗੱਠਜੋੜ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਮੰਗਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਉਪਜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਕਬਿਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਆਸਤ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਸਤਾਈ ਸਾਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਬਾਦਲ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਹਰ ਹੁਕਮ ਚਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਹੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਵਾਰੀ ਲੱਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਧਾਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਨੁਕਸ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

1999 ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵੰਡੀ ਰਾਹੀਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵੰਡੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਜਵਾਈ ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਵੱਲ ਝੁਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਉਹ ਦਸ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਬਕਾਇਆ ਨਾ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਾਲ, ਭਾਵ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ 'ਲਿਫਾਫਾ' ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੋਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਯੁਨਾਈਟਿਡ ਫਰੰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਜਾਂ ਬਗੈਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਉਸ ਪੱਧਰ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾ ਸਕਣ। ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਉਪਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਖ਼ਾਤਰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਰਸਾ ਡੇਰੇ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਮਰ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਵੀ ਭੇਜੀ ਸੀ।

ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਚੋਣ, ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ, ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਦਬਾਏ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ।

ਕਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਗੜੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦਾ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਰਾਜ ਅੰਦਰ 800 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ 800 ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਧਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਉਤਮ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 800 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ

ਨਿਰਮਲ ਸੰਧੂ

ਫੋਨ: +91-98721-16633

ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨੇ ਤਜਵੀਜ਼ੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਗ਼ੈਰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਸਾਨ ਰਸਤਾ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉਪਰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਾਂਹ-ਨੁਕਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਨਿਯੁਕਤ ਪੱਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਸਾਲ 2002 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ

(ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.) ਘੁਟਾਲੇ (ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ) ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਘੁਟਾਲਾ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਉਪਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਪੱਕੀ ਭਰਤੀ ਰੁਕਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਸਟਾਫ਼ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿਚ ਨਿਘਾਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਵੀਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਮਾਹੌਲ ਕਾਰਨ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ, ਅਤੇ ਘੱਟ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਬਦਲ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਪਾਸੇ ਰੁਖ਼ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੂਬ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਹੋਇਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਰੋਤ ਸੀਮਤ ਹੋਣ

ਅਤੇ ਮੰਗ ਵਧਣ ਕਾਰਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਗੁਣਵੱਤਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਾਂਹ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ।

ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਾਟ ਨਾਲ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗ਼ੈਰਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੁਝ ਉਘੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਹੁਤਾ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਾਖ਼ਲੇ ਲਈ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ.

ਰੋਪੜ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਜਲੰਧਰ, ਨਾਈਪਰ ਤੇ ਆਈ.ਆਈ.ਐਸ.ਈ.ਆਰ. ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਨਿਘਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ, ਤੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨਾ ਨਹੀਂ ਝੰਜੋੜਿਆ, ਜਿੰਨਾ ਝੰਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅੱਠ ਸੌ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ, ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਰੋਪੜ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕੰਢੀ

ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਨ, ਇਹ ਉਹ ਖੇਤਰ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕੇਵਲ ਕਮਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਸਿਆਸੀ ਉਬਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਿਆ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਆਇਆ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਵੀ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਹਿਮ ਐਲਾਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਣੀ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਅੰਦਰ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਲੈ ਕੇ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਅੰਦਰੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਏਗਾ। ਸਿਆਣੇ

ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਪੈਸੇ ਜੁਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ 'ਸ਼ਾਨਦਾਰ' ਵਿਚਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ।

ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬਗ਼ੈਰ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੋਰਡ ਤੇ ਨਿਗਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ਼ੈਰਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਰਹਿਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਗ਼ੈਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤੇ ਸਮੇਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਚੱਲਦੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਿਗਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਖਰਚੇ ਵਧਾਏਗਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਦੀ ਬੇਤੁਕੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਉਚਰਿਆ। ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਧੀਆ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਹੀ ਪਾਸੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਨਿਗਮ ਵਿਚ ਲੁਭਾਊ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਜੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੁਣ ਕੇ ਆਏ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਲਈ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਲਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਵਿਕਾਸ, ਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਾਸਤੇ

ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ। ਮਾਹਿਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਕਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਉਪਰ ਸ਼ਾਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਕੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਉਹ ਇਕ ਹੱਦ ਤਕ ਖਰਚੇ ਤੇ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਦੂਰ-ਦੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਾਰਨ, ਕਦੇ 'ਇਕ ਨੰਬਰ' ਰਿਹਾ ਸੂਬਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੀ ਮਾਤੀ ਦਸ਼ਾ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਬਚੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਾਲਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਪਰ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਭੱਦਰਪੁਰਜ਼ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪੀਐਚ. ਡੀ. ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਭਰਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਖ਼ਾਤਰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਬੋਝ-ਚਿਰੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਭਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ, ਢੁਕਵੇਂ ਤੇ ਅਢੁਕਵੇਂ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਨਿਘਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੀਹ ਉਪਰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਉਪਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਤੀਜੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹੱਥਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਸ ਵਾਕਿਫ਼ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਬਾਅਦ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ

ਫ਼ੀਸਦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਇਕ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਯੋਗਦਾਨ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਕੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀ ਹੋਈ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵੀ ਸਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਧ ਵਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਲਝਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਹਾਦਸਾ ਮੌਤਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਘਰੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਤੱਥ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਦਾਰਾ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ.ਓ. 1995 ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਜ ਹੋਈਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਡੰਡੇ, ਜੋ ਘਸਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ

ਟੁੱਟਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਤਰ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਏ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 40 ਫ਼ੀਸਦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਇਕੱਲੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀਮਾਂਤ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ (75 ਫ਼ੀਸਦ) ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ, ਸਰੀਰਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਵਿਗਾੜ, ਅਦਾਲਤੀ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਊਨਤਮ ਪੱਧਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਰਗ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਡੰਗਾਂ ਦੀ ਰੁੱਖੀ-

ਸੁੱਕੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਕਿਥੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੇ? ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਰੇ ਹੋਏ ਭਾਂਡੇ ਕਦੇ ਵੀ ਖੜਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖਾਲੀ ਭਾਂਡੇ ਹੀ ਖੜਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕਮਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਠਣਾ-ਬੈਠਣਾ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੇ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਝੱਲਣੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰਥਿਕ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ।

ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਘਾਟਾ ਝੱਲ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਲਵਾਯੂ ਹਾਲਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੁ ਲਾਹੇਵੰਦਾ ਬਣਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀਮਾਂਤ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਦੁਰਕਾਰੇ ਅਤੇ ਲੜਾਕੇ ਜਾਂਦੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਮੂਹਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਿ ਇਕ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕਾਫ਼ਰ ਦੇ ਵਾਜਬ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬੇਲੀ ਨਾ ਲਗਾ ਸਕੇ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਨਾਫ਼ਾਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਬਣਦਾ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਰਿਆਇਤੀ ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਖਿੱਚਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਗਰੂਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਅਪਨਾਉਣ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਪੱਖ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ। ਜਿਥੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਵਧ ਵਧ ਪਧਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਾਮਵਰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ ਕੌਮੀ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ,

ਡਾ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-99156-82196

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕ 'ਪਲੈਨਿੰਗ ਐਂਡ ਦਿ ਪੂਅਰ' ਲਿਖੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ।

ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਰਪੂਰ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਅਨਾਜ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 50 ਫ਼ੀਸਦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਯੋਗਦਾਨ ਕੁਝ ਘਟਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ 36

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਪੰਥਕ ਮਸਲੇ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਣੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿਲਾਫਤ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਭਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਿਲਾਫਤ ਵਾਸਤੇ ਖਿਲਾਫਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਸਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਪੈਂਦਾ

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-93163-01328

ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ? ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਣੀ ਵੀ ਬਣਦਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰੈਡੀਕਲ ਸਿਆਸਤ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਏ ਬਿਨਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮੂੰਹ ਆਇਆ, ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਤਨਖਾਹੀਏ' ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਨਖਾਹੀਏ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਏਨਾ ਪੇਚੀਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਨ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਧਰਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਰਨਗੇ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਧੜੇ ਕੋਲ 169 ਵਿਚੋਂ 154 ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਉਸ ਧੜੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੌਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ?

ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਧੜੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਕੋਲ ਹੈ। ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਟਿਪਣੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪੁਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧੜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਹਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ? ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਇਕੱਠ 'ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਪਿੰਡ ਵੱਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੋਏ ਇਕੱਠ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਏ ਵਿਚ ਲੂਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ।

ਬਦਲਾਓ ਦੇ ਮੁੱਦਈਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਬਜ਼ ਧੜੇ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿੱਸਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿੱਸੇ।

ਆਲੋਚਨਾ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਤਾਂ ਅਜੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਇੱਜਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇ ਪੜ੍ਹਤ ਗੁਆ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਥਾਂ ਬਹੁਤ ਬੱਲੇ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪੰਥਕ ਸੁਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੀ, ਸਿੱਖ ਸੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਸਿੱਖ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੰਥਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ?

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਹਿ ਸਕਦਾ

ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅਖਾਤਾ ਕੌਣ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੋਚਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਸਕਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਜ ਵਿਚੋਂ ਸਿਆਸੀ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਮਨਫੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ

ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਹਲੀਮੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਭਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਕ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਾਂਝੀ ਸਿੱਖ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਸੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵੱਲ ਧੱਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ

ਪਰਦੇ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਧੜੇ ਦੀ ਚੋਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਸਾਖ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਉਚ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਖਮੀਰੀ ਵਰਤਾਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਸਿੱਖ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਿਚਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੋਖੀ ਤਬੀਅਤ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੈ। ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਲੌਂਗੋਵਾਲੀਅਨ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ

ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਥਕ ਹੈ, ਪਰ ਕੱਟੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਉਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਸਹਿ ਜਾਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੁਣ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਮਾਅਰਕਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸੋਧੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁੰਡਣ ਦੀ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧਿਆਂ ਖਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹਾਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਸੇ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ-ਧੜੇ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਇਸੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਹਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰ ਰੋਕ ਕੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ!

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਰਗੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਾਸਤੇ

ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਕਣਾ ਹੈ, ਉਹ 'ਉਤਰ ਕਾਟੋ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਂ' ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ ਕਿ ਉਸ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲੋਂ ਕੌਣ ਕੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਪੰਥਕ ਸਾਖ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਭੱਜੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਮੁਟਾਪਾ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਓਨੀ ਛੇਤੀ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਿੱਖ ਸੁਰ ਵਾਲੀਆਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿਆਸੀ ਸੁਰ ਵਾਲੀਆਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਗਰ ਮੁੜਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਆਪ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਪੰਥਕ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਰਾਸਤਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਰਾਸਤਾ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਛੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲੇ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਬਰਾਸਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੀ ਮਸਲੇ ਵਾਂਗ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕਰਾਮਾਤੀ ਹੱਲ ਦੀ ਆਸ ਸਿੱਖ ਸੁਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਜੁਗਤ ਸਿਰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋੜਨ ਵਾਂਗ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਨਿਕਲਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ-ਸੁਜੱਗਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਜਿਉਂ ਹੀ ਲੰਘੇ 29 ਨਵੰਬਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਖਬਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਮੌਕੇ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਭੇਜਦਿਆਂ ਮਖੌਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੰਥਕ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੰਦਰਾਂ ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਪਈਆਂ ਜਦਕਿ ਜੇਤੂ

ਮੋੜਵੇਂ ਸਵਾਲ ਨੇ ਇੰਜ ਕੀਤਾ ਲਾਜਵਾਬ...

ਰਹੇ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ 154 ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਦਰਅਸਲ ਬਤੌਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਨਾਮੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥਕ ਫਰੰਟ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਬਾਦਲ ਦਲੀਏ ਮਿੱਤਰ ਨੇ 'ਵੱਟਸ-ਐਪ' ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਮਖੌਲੀਆ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ 'ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੰਟ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੱਕਾਰੀ ਗਈ ਬਾਦਲਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੇਂਦਰ ਉਤੇ ਮੁੜ ਕਾਬਜ਼ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਨਿਤਰੇ 154 ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਵਿਚੇ ਵਿਚ ਪੀਦਿਆਂ ਮੈਂ ਲਿਖਤੀ ਟਿਚਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਲਾ ਲਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਠੰਠਬਰ ਜਿਹਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਦਿਲੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਈ, ਜਦ ਉਹ ਢੈਲਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਇੰਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਵੀਰਿਆ! ਇਹ ਗੱਲ ਤੇਰੀ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ। ਜੇ ਉਦੋਂ ਅਜਿਹਾ

ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਝੱਲਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਸੱਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਉਸ ਦੇ ਜੇਤੂ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਪਾਰਾ ਕੁਝ ਬੱਲੇ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ 'ਸਿਆਣਾ' ਬਣਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉ। ਲਉ, ਉਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ:

ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸੈਦਪੁਰ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ (ਹੁਣ ਐਲਨਾਬਾਦ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਾਕਿਆ ਤੋਂ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ-ਭੋਜ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੱਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਪਕਵਾਨ ਛਕਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਬੇ-ਬਹਾ ਭੀੜ ਕੁੱਖਾਂ ਕੱਢ ਕੱਢ ਕੇ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਪਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਵਾਦੀ ਪਕਵਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਉਸ ਬ੍ਰਹਮ-ਭੋਜ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਰੀਬ ਕਿਰਤੀ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਘਰੇ ਭੁੱਜੇ ਆਸਣ ਲਾ ਕੇ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੁੱਖੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣਾ

ਸੱਦਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੋਏ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਦੇ ਤੀਰ ਚਲਾ ਕੇ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਰੱਤ ਚੁਸ ਕੇ ਬਣੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਿਚ ਲਹੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਦਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਪਾਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਕੋਚਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕੁਝ ਖਿਆਲੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿਤਵਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮਿੱਤਰ! ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ, ਮੇਨ ਲਉ, ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦਾ ਕੋਈ ਚਮਚਾ ਭੂਤਰ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਗਰ ਖੇਤੋਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੌਧਰ ਲੈਣ ਦੀ ਝਾਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰਵਾਨ' ਹੋਣ ਲਈ ਪਰਪੰਚ ਰਚ ਲੈਂਦਾ, ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਭਰਾਵੇ ਜੋ ਹੋਇਆ, ਸੋ ਹੋਇਆ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਆਗੂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਸਾਥੋਂ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰੀ ਜਾਂਦੀ। ਆਓ, ਆਪਾਂ ਅੱਜ ਫੈਸਲਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨ-ਭਾਉਂਦੇ ਪਦਾਰਥ

ਛਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ 'ਫਖਰ-ਏ-ਨਗਰ' ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਜੀ ਮਹਾਨ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਰਹਿਬਰ ਤੇ ਇਕ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ-ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਚੋਪੜੀ ਸੁੱਕੀ ਰੋਟੀ ਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਰੀਬਤਾ ਭਾਈ ਲਾਲੋ?

ਮੇਨ ਲਉ ਕਿ ਉਹ ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਦੀ ਹੱਦ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣਵੇਂ 175 ਬੰਦੇ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ। ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਦੋ ਡੱਬੇ, ਇਕ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦਾ। ਚੋਣਵੇਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਇਕ ਇਕ ਪਰਚੀ ਤੇ ਆਖਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪਰਚੀ ਪਾ ਦਿਉ।

ਇੰਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਮਖੌਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਦਲ ਦਲੀਏ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਸੱਜਣਾ! ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਦੱਸ ਕਿ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਪਰਚੀਆਂ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਜਾਂ ਉਦੂੰ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ?

...ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਦੰਦ ਜੁੜ ਗਏ!

ਮੰਗਲ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ ਜਾਰੀ

ਲੰਡਨ: ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਨਾਲ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਉੱਤੇ ਮਾਨਵ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਮੰਗਲ ਦੀ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਹਾਲੇਂਡ ਦੀ ਵੈਜਨਿਨਗੇਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਨਾਸਾ ਵੱਲੋਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਈ ਗਈ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰੁਕੋਲਾ ਨਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਫੁੱਟਦੇ ਦੇਖਿਆ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਖਾਦ ਪਾਈ ਗਈ। ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਦੋ ਹੋਰ ਗੱਡੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਲਾਲ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਨਵ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨਾਜ ਉਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਡਿਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੈਵਿਕ ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਹਦ ਨੂੰ ਖਾਦ ਵਿਚ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟੋਏ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਨਾਲ ਦਰਖਤ-ਬੂਟਿਆਂ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਕਾਉਣ ਵਿਚ ਉਨੀ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਡੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਇਸ

ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਗੁਰੂਤਾ ਆਕਰਸ਼ਣ

ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਗੱਡੇ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਬਣੀ ਯੂ. ਐਨ. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਫੀਰ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਫੀਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 35 ਸਾਲਾ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਫੀਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਭਾਲ ਜਿਹੇ ਭਲਾਈ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ

ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅੱਜ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਮਿਲੇ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੁਖੀ ਨੇ ਦੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਜਿਹੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਤੀ ਰੰਗ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ: ਜਾਤ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠਣ ਮਗਰੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਤ ਗਣਿਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ 50 ਪਾਟੀਦਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ 41 ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਦਾਅ ਖੋਡਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ 58 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ 62 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 14 ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 13 ਦਲਿਤਾਂ ਉੱਤੇ ਦਾਅ ਖੋਡਿਆ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਪੰਡਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਵੋਟ ਹਿੱਸਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਅਫ਼ੂਤ ਯਾਗਨਿਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਹੋਣਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਬੰਬ ਬਣੇਗਾ।

OM Transportation Inc. & Nand Freight Brokerage

Plainfield, IL

**Owner Operators
& Company
Drivers Wanted**

**Valid CDL Class A License For Local,
Regional & OTR Work.**

Van & Reefer

Manminder Heer 630-709-5331

Onkar Heer 630-396-0777

omtrans1@yahoo.com

UMA TRAVELS

2535 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659

**For Lowest Fares & Reliable Service
Call For Special Sale Fares**

Call: 773-338-5603

**Wanted Owner Operators
and Experienced Drivers.**

Long and Local Routes.

Drivers: 42 cents to 50 cents per mile.

Owner Operator

With own Truck/Trailer get 92% of gross (8% Dispatch+ Insurance). Using company trailer get 80% of gross.

**Fuel Discount: 25 Cents To 40 Cents Per Gallon
@ Pilot, Flying J, TA And Petro.**

Direct deposit available.

For more information please contacts:

Rusty Sekhon 734-233-8464

India Palace

Restaurant - Fine Indian Cuisine

4213 Lafayette Rd., Indianapolis, IN 46254

Ph: 317-298-0773

UNDER NEW MANAGEMENT

Open Daily Lunch Buffett 11 am to 3 pm

Dinner

Monday-Friday 4:30 pm to 10 pm

Saturday Dinner 2:30 pm to 10 pm

Sunday Dinner 2:30 pm to 9:30 pm

**Banquet Hall Available
Up to 650 People**

**We do private party's & catering at your
home or business.**

Call, Lakhvir S. Johal

Ph: 317-709-7800

www.indianpalaceindy.com

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਪੈਲਾਟਾਈਨ

11 ਅਤੇ 12 ਨਵੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਮਿਲੇ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਇਖਲਾਕੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ) ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ।

ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ (1970) ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ 1999-2000 ਵਿਚ ਅਪਨਾਏ ਗਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੱਥ-ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਿਓਹਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮਨਾਏ ਜਾਣਗੇ:

*ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 14 ਅਪਰੈਲ (ਪਹਿਲੀ ਵਿਸਾਖ), ਵਿਸਾਖੀ।

*ਬੰਦੀਫੜ ਦਿਵਸ 12 ਫਰਵਰੀ (ਪਹਿਲੀ ਫੱਗਣ) ਨੂੰ।

*ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ 14 ਮਾਰਚ (ਪਹਿਲੀ ਚੇਤ), ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਾਲ।

11 ਅਤੇ 12 ਨਵੰਬਰ 2017 (28 ਤੇ 29 ਕੱਤਕ, ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ 549) ਨੂੰ ਹੋਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤ ਹੀ ਹੁਮਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵੀ ਪੰਥਕ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪਹੁੰਚੇ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਾਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ 2018 ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ), ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

1. ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਂਟਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ
2. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਓਹਾਇਓ
3. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਓਹਾਇਓ
4. ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇੰਡੀਆਨਾ
5. ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਫ ਫੋਰਟ ਵੇਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ
6. ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ, ਸਟੋਨ ਮਾਊਂਟੇਨ, ਜਾਰਜੀਆ
7. ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ

8. ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ
9. ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ, ਓਂਟਾਰੀਓ
10. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)
11. ਸਿਲਵਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਸਿਲਵਿਸ, ਇਲੀਨਾਇ
12. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਹੈਮਿਲਟਨ, ਓਹਾਇਓ
13. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੋਲੰਬਸ, ਓਹਾਇਓ
14. ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ

28 ਤੇ 29 ਕੱਤਕ, ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ 549 (11 ਤੇ 12 ਨਵੰਬਰ 2017) ਨੂੰ ਹੋਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ

1. ਜਦਕਿ ਸੰਨ 1999 ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੜਾਅ ਹੋ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਡਭਾਗੀ ਦਿਹਾੜੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖੋਂ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸੰਕਲਪ ਦ੍ਰਿੜ ਕੀਤਾ।

2. ਜਦਕਿ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਵਾਸਤੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਦਾ ਬਦਲਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਸੰਨ (Common Era Calendar) ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

3. ਜਦਕਿ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ

ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੰਭਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਅਹਿਮ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ।

4. ਜਦਕਿ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

5. ਜਦਕਿ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾ ਅਪਨਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਢਿੱਲੂ ਮੱਠ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਅਤੇ ਘੜਮੱਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਦੀਰਘ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ।

6. ਜਦਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ, ਬੰਦੀ ਫੜ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦਿਹਾੜੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨਾਉਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੱਜ ਦੀ ਮਿਡਵੈਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਦੀਰਘ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦ੍ਰਿੜਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ:

-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ 14 ਅਪਰੈਲ (ਪਹਿਲੀ ਵਿਸਾਖ) ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ।

-ਬੰਦੀਫੜ ਦਿਵਸ 12 ਫਰਵਰੀ (ਪਹਿਲੀ ਫੱਗਣ) ਨੂੰ।

-ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ 14 ਮਾਰਚ (ਪਹਿਲੀ ਚੇਤ) ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ।

ਅੱਜ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸਮੂਹ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਵਿਲੱਖਣ, ਵਡਭਾਗੀ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ।

6500 ਕਰੋੜ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ

ਦੁਬਈ: ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਮਿਤੋਬ ਬਿਨ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨੂੰ 100 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ (ਕਰੀਬ 6500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਦੇਣੀ ਪਈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੇ ਬੇਟੇ 65 ਸਾਲਾ ਮਿਤੋਬ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਤੋਬ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਬਦਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਊਦੀ ਕਰਾਊਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਸਲਮਾਨ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰੀਬ 200 ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਰਾਜੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੋਬ ਸਮੇਤ ਕਰੀਬ ਇਕ ਦਰਜਨ ਸਾਊਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖਰਬਪਤੀ ਪ੍ਰਿੰਸ ਅਲ ਵਾਲੀਦ ਬਿਨ ਤਲਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਬੜੀ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਨਾਨਕ ਮੱਠ ਕਾਠਮੰਡੂ, ਨੇਪਾਲ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨੇਪਾਲ ਆਉਣ ਦੇ 2016 ਵਿਚ 500 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਉਹ ਚਿੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਜੈ ਜਗਤ ਮੱਲਾ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਮੱਠ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਧੂ-ਸੰਤ ਪਹੁੰਚੇ।

ਜੇ ਕੋਈ ਸੰਗਤ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਯੂ.ਐਸ.ਏ), ਫੋਨ: 408-887-7361
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਯੂ.ਐਸ.ਏ), ਫੋਨ: 707-685-6412
ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਇੰਡੀਆ), ਫੋਨ: 011+91+98719-19078
Website: sgndssi.com E-mail: sewa_society@yahoo.com

Personalized Service-Committed To Quality

Solutions Financial
Mortgage Company

Purchase & Refinance Your Home Loans

ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੌਨ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Cell 312-608-0006

1701 E. Lake Avenue #280,
Glenview, IL 60025- Office: 847-834-0100 Fax: 847-834-0106

AMRIK P. SINGH
Mortgage Loan Originator
NMLS # 232904

Illinois Residential Mortgage Licensee.

Email: asingh@solutionsfn.com
Web: www.solutionsfn.com

The Law Firm Of Fatima Johnson

3737 N. Meridian St., Ste 106, Indianapolis, IN 46208

vitalvisa
THE LAW FIRM OF FATIMA JOHNSON

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੋ

Are you planning on going to your immigration interview or court alone? Don't do it!

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇੰਟਰਵਿਊ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਇੰਜ ਨਾ ਕਰੋ!

Did you enter the U.S. without a visa?

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਬਿਨਾ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹੋ?

Do you have family members outside the U.S.?

ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ?

Does your application keep getting denied?

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਦਰਖਾਸਤ ਵਾਰ ਵਾਰ ਰੱਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ?

We are experienced in.

- Deportation Defense •VAWA •Asylum •Work Permit
- Family and Marriage Based •Investor Visa (H1B, E-2, EB-5)
- SIJS (Special Immigration Juvenile Status)

Come talk to an experienced immigration attorney. Call to schedule an appointment today

ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਟਾਰਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਅੱਜ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Languages Spoken

•English •Hindi •Punjabi •Urdu •Spanish •French •Arabic •Chinese

ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ, ਸਪੈਨਿਸ਼, ਫਰੈਂਚ, ਅਰਬੀ ਤੇ ਚੀਨੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ

Licensed to Practice
Immigration Law in
all 50 States.

Ph: 317-252-0013

info@vitalvisa.com

This is an attorney advertisement

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੈ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਰਾਜ ਸਿਆਨ

Your Neighborhood Realtor

Raj Syan

Buying Selling

Investing Renting

Real Estate One

Cell: 734-725-9380
734-890-1767

RajSyan@realestateone.com
www.rajsyan.com

217 W. Ann Arbor Rd., Ste.# 102,
Plymouth, MI 48170

Raj Syan, Realtor

ਕਾਲਾ ਦੌਰ: ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਬਣੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਦੌਰਾਨ ਫਰਜ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬ ਐਡਵੋਕੇਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਪੀ.ਡੀ.ਏ.ਪੀ) ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ 1980 ਤੋਂ 1995 ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 8257 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਬਰਿਸਟਰ ਲੰਡਨ, ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਸਟਿਸ ਸੁਰੇਸ਼ ਹੋਸਪੇਟ ਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਾ ਮੁਤਾਬਕ 87 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ 1980 ਤੋਂ 1995 ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈਆਂ

ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜੇ

ਜਨਤਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ 8257 ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਿਰਫ 1527 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸਰਹੱਦੀ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ 2067 ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ 'ਚ 2097 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ

ਸੀ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ 22 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਸਬਿਆਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਪਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 1700 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੀ ਪਤਨੀ

ਬੀਮੇ ਲਈ ਘਰ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਈ ਝਾੜ

ਸਿਡਨੀ: ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਝਾੜ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਚਿਨ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਜੈ ਸੇਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਖਰਚਾ ਭਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਕਮਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਰਕਮ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ 12 ਜੂਨ 2012 ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ 'ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੋਡਜ਼ ਅਤੇ ਮੋਟਰਿਸਟਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' (ਐਨ.ਆਰ.ਐਮ.ਏ.) ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 466252 ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ 60637 ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਡਾਲਰ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਮਕਾਨ 'ਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਢਾਹੇ ਅੜਿੱਕੇ

ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਚ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ।

ਉਹ ਪਿਛਲੇ 22 ਸਾਲ ਤੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਰਾਜ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਇਸਾਈਆਂ

ਵਿਚੋਂ 90 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਤਾਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਬਟਾਲਾ: ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ, ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਬਟਾਲਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਹਸਨਪੁਰ ਕਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਅਪੰਗ ਹੈ, ਨੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਿਖਤੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਕਾਲਾ

ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੂੰ 62 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਮਿਲਿਆ ਵਾਰਿਸ

ਮਾਨਸਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ 62 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਦੇ ਜੋੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਇਕ ਕੁੜੀ। 62 ਸਾਲ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਉਮਰ 62 ਸਾਲ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਉਮਰੇ ਪੁੱਤਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵੀ ਨਾਮਾਤਰ ਲੱਗੀ।

ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਡੱਕਣ ਲਈ ਬਿੱਲ ਹੋਵੇਗਾ ਪੇਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਸਦ ਦੇ 15 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਚੌਟਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੈਂਬਰ ਬਿੱਲ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਗੇ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਹੜ੍ਹ ਜਾਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਵੇਸਲੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬੜੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਰਹੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਰੈੱਡ ਜ਼ੋਨ' ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਧੜਾਧੜ ਨਵੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਤਾਂ ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਮਾਨ ਛੂੰਹਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ।

ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ 70 ਫੁੱਟ ਉਚੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਦੁਆਲੇ 15 ਫੁੱਟ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਛੱਡਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮੁਹਾਲੀ ਆਦਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ

ਖਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਡਰੱਗ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵਕੀਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਹਤ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਹੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਟੀ.ਕੇ. ਗੋਇਲ ਕੋਲ ਪੈਂਤੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਦੀ ਆਡੀਓ ਸੀਡੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਤੇ ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਸਮੇਤ 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਦੋਂ ਤੋਂ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਰੱਗ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ ਇਕ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਡੀਓ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਨਿੰਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੱਸ ਕੇ ਦਲਾਲਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਡੀਓ ਸੀਡੀ ਬਾਬਤ ਤੁਰਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਉਣਗੇ।

ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਖੀ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ

ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਵਾਹਨ ਤਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 54 ਫਾਇਰ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ 195 ਫਾਇਰ ਵਾਹਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 114 ਵੇਲਾ ਵਿਹਾਅ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹੇਠ ਫਾਇਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਆਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬਿਨਾਂ ਖਰਚੇ ਵਾਪਸ ਹੋ ਗਏ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਾਰਚ 2013 ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋਈ ਕੌਮੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਇਕ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 3.22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ 58 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਯੂ.ਸੀ.) ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

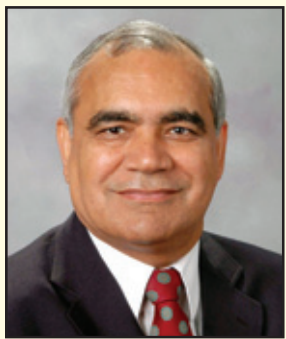
ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਜੀਰਕਪੁਰ, ਡੇਰਾਬੱਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਆਦਿ ਲਈ ਹਾਈਡਰੋਲਿਕ ਪੌੜੀ ਵਾਲੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਫਾਇਰ ਵਾਹਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਵਾਹਨ ਸਿਰਫ ਮੁਹਾਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕੋਲ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੁਝ

ਫੌਜ ਪਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਉਤੇ ਭਾਰੀ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਛੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੌਜ ਤੇ ਮੁਲਾਇਮਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ, ਹਕੂਮਤ ਉਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਬਰੇਲਵੀ ਸੁੰਨੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤਿਅੰਤ ਅਹਿਮ ਫਲਾਈਓਵਰ ਉਤੇ ਧਰਨਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਉਠਵਾਉਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਲੀਹ ਉਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਫੌਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਉਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹਿਦ ਖਾਕਨ ਅੱਬਾਸੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ. (ਐਨ) ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਉਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਰਮ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੁੰਨੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਨਰਮ ਰੁਖ ਅਪਨਾਇਆ, ਫਿਰ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਜ਼ਬਰੀ ਚੁਕਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਛੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਡਰ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਫੌਜ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ, ਪਰ ਫੌਜ ਨੇ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਝੌਤਾ-ਵਾਰਤਾ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸਗੋਂ ਸਾਲਸੀਆਂ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹਮੀਦ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰਮੀਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਤਿੰਨ ਸੁੰਨੀ ਸੰਗਠਨਾਂ- ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਲਬਾਇਕ ਯਾਰਸੂਲ ਅੱਲ੍ਹਾ (ਟੀਐਲਵਾਈ), ਸੁੰਨੀ ਤਹਿਰੀਕ ਅਤੇ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਖਾਤਮੇ ਨਬੂਵਤ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Homes, THs, Condos!

Call Madan Khatri

Ph: 847-530-1550

www.PropertyZoo.com

CALL TO BUY/SELL HOME TODAY!

Top Producer at the office in 2011-2013-2014

*****A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!!*****

BHHS American Heritage

1010 Rohwing Road, Elk Grove Village, IL

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Now Open

1480 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327.

Diesel/Gas

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ

ਇਥੇ ਮੰਜਿਆਂ ਉਪਰ ਬੈਠਕੇ ਖਾਓ-ਪੀਓ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੋ... ਸਵਾਦ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਘਰ ਦੀ...

ਸਹੂਲਤਾਂ

- ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ
- ਸਸਤਾ ਡੀਜ਼ਲ
- Liquor, Beer & Wine
- truck repair, new showers, scale.
- Free Buffet over 100 gallons**
- open 6am to midnight

Phone: 765-478-6300

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

EXPERIENCED Over The Road & LOCAL DRIVERS WANTED

*ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ ਆਪਸ਼ਨ *ਲੌਂਗ ਹਾਲ ਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਹਾਲ
 *ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
 *ਇਕੱਲਾ ਡਰਾਈਵਰ 3000 ਮੀਲ ਹਫ਼ਤਾ ਅਤੇ ਟੀਮ 6000 ਮੀਲ ਹਫ਼ਤਾ ਪੱਕਾ
 *ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਫਲੀਟ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਟਰੱਕ ਅਤੇ 13 ਸਪੀਡ
 *ਪ੍ਰੀਪਾਸ, ਈਜ਼ੀਪਾਸ, ਕੰਪਨੀ ਫਿਊਲ ਕਾਰਡ
 *ਘੱਟੋ ਘੱਟ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਮਾਂਗਟ

313-269-7634 ਜਾਂ 734-447-6159

TRUCK STOP 40

SAYRE, OK 73662

ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

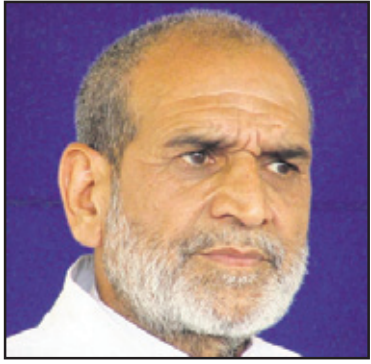
ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਮਕੈਨਿਕ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਫੋਨ: 832-512-7172

580-447-9366

ਸੱਜਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿੱਟ) ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਵਧੀਕ ਸਾਲੀਸਟਰ ਜਨਰਲ (ਏ.ਐਸ.ਜੀ.) ਸੰਜੈ ਜੈਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗਵਾਹ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ।

ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇ

ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨੌਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਸਟਿਸ ਵਿਭੂ ਬਖੁਰੂ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸਥਾਰਤ ਹੁਕਮ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਟਾਈਟਲਰ ਨੇ ਬੁਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ।

ਕੇ ਵੱਡੀ 'ਗਲਤੀ' ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗਵਾਹ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਭੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਫਿਰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਾਏ

ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵ ਲਈ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਪੋਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ 'ਜੁਗਲਬੰਦੀ' ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਵਰਤਣ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਾਈ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਕੈਦੀ ਵੱਲੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਨਵੀਂ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ-ਕੰਡੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਜੇਲ੍ਹ) ਕਰਮਜੀਤ ਭੁੱਲਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ.) ਐਮ.ਐਸ. ਰੱਤੂ ਨੇ ਪਤਝਾਲ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਪੈਸੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 5.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਹਾਇਕ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹਰੇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤਾਇਨਾਤੀ ਸਮੇਂ ਡਿਊਟੀ 'ਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤਣ, ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਤੇ ਤਸਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਜਬਾਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ

ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਅਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੱਲੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ। ਡਾ. ਜੌਹਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਕਾਉਣਾ ਤਾਂ ਪੈਣਾ ਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਦੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਕਾਰਨ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜਾਮਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਇਆ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਸਰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇ ਨੂੰ 9 ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜਾਮਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਇਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ ਦਾ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਆਸਾਰ ਮੱਧਮ ਹੀ ਜਾਪ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗਿੱਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦੇ 30 ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਹੋਏ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੌਥੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 112 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚੋਂ 30 ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 30 ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਕੇਸ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਗਿੱਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ 82 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਬੀ.ਐਸ. ਮਹਿੰਦੀਰਤਾ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਨੇ 31 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਹਾਸਲ ਹੋਈਆਂ ਕੁੱਲ 4371 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ 563 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਤਹਿਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਪੁਰਾਤਨ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਖਸਤਾਹਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਥੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਮਿਲੇ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲਿਆਂਦੇ। ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਫ਼-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸੂਚਨਾ ਸੱਚ ਨਿਕਲੀ।

ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਲੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਚੂਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੀਂਗਣਾਂ, ਬਿੱਠਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੁਮਾਲੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

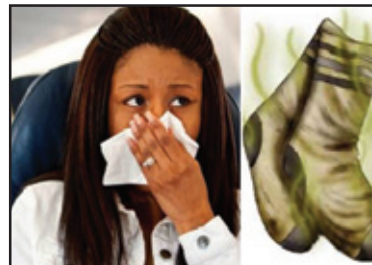
ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਕਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਜੋ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕੀਆਂ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾ ਚੜ੍ਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਰੁਧ ਪਰਚਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਜੁਰਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਣ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ। 27 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਜਾਣ ਲਈ ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਕਾਂਗੜਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਜੁਰਾਬਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੁਰਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਾਬਾਂ ਆਪਣੇ ਬਸਤੇ 'ਚ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦਾਖਲ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਨਾਮਾ ਪੇਪਰਜ਼ ਕੇਸ 'ਚ ਸ਼ਰੀਫ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੌਮੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਿਉਰੋ ਨੇ ਅੱਠ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਹਿਸ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੱਸ ਚਾਲਕ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਬੱਸ ਰੋਕਣੀ ਪਈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵਧ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਬੱਸ ਚਾਲਕ 'ਤੇ ਬੱਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਿਜਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਬੱਸ ਚਾਲਕ ਨੇ ਬੱਸ ਉਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੇ ਭਤਵੈਣ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੰਦਰ ਜਾ ਰੋਕੀ। ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕੀਆਂ ਜੁਰਾਬਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਦਿੱਕਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਕੁੜੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 71 ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੌਮੀ ਅਪਰਾਧ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਉਰੋ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ 63 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਦੇ 71 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਿਉਰੋ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਾਲ 2016 ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਬਾਲੀਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ 15 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 6 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ 33 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 12 ਤੋਂ 16 ਸਾਲ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ

ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ 175 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ 39 ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਨੂੰ ਅੱਜਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 16 ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਦਾ, ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲੜਕੀ

ਜਾਂ ਔਰਤ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ 26 ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਲੜਕੀ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬੌਧਿਕ ਪੱਖੋਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ
ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ (ਸ਼ਹੀਦੀ 7 ਦਸੰਬਰ 1705)

9 ਦਸੰਬਰ 2017, ਸਨਿਚਰਵਾਰ

ਸ਼ਾਮ 6 ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ

10 ਦਸੰਬਰ 2017, ਐਤਵਾਰ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ। ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ
12 ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ

16 ਦਸੰਬਰ 2017, ਸਨਿਚਰਵਾਰ

ਸ਼ਾਮ 6 ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ

17 ਦਸੰਬਰ 2017, ਐਤਵਾਰ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ। ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ
12 ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ (ਸ਼ਹੀਦੀ 12 ਦਸੰਬਰ 1705)

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ
ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

23 ਦਸੰਬਰ 2017, ਸਨਿਚਰਵਾਰ

ਸ਼ਾਮ 6 ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ

24 ਦਸੰਬਰ 2017, ਐਤਵਾਰ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ। ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ
ਦੁਪਹਿਰ 12 ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ
ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ
ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ
ਕਰੋ ਜੀ

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ: ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ
Sikh Religious Society of North West Indiana

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਬਾਬਾ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦ ਲਾਇਬਰੇਰੀ

ਬਰਨਾਲਾ ਤੋਂ ਧੂਰੀ ਜਾਂਦਿਆਂ 12 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਵਕਫੇ ਉੱਤੇ ਪਿੰਡ ਕੱਟੂ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਉੱਤੇ 'ਮਾਸਟਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਹਿਰਦ ਯਾਦਗਾਰੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਹੀ ਲੱਗੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਸ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੁਖਚਰਨ ਪ੍ਰੀਤ
ਫੋਨ: +91-98786-83703

ਉਹ ਪਿਛਲੇ 33 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ।

ਭਤੀਜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਯਾਦ: ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਸਾਖੀਆਂ, ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਲੈਨਿਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਲਿਓ ਟਾਲਸਟਾਏ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਕੁਰਾਨ ਸਰੀਫ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਦੀ ਰਮਾਇਣ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਹਿਰਦ ਸਾਹਿਤ ਰਸੀਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ। ਸੁਹਿਰਦ ਦੀ

ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1982 ਵਿਚ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਿਆ। ਸੁਹਿਰਦ ਦੇ ਭੋਗ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਸੁਹਿਰਦ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਬਾਅਦ 1984 ਵਿਚ ਇਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ 2500 ਰਸਾਲੇ ਹਨ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ, 1987 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 21600 ਪਾਠਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਨੇਮ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ: ਤਕਰੀਬਨ 4500 ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਕੱਟੂ ਦੀ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੂਰੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਠਕ ਫੇਰੀ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਵਿਜ਼ਟਰ ਬੁੱਕ ਭਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 276 ਪਾਠਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਰਜ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਆਲੋਚਕ ਤੇਜਵੰਤ ਮਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਪੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਪੀ ਰਾਜਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਂਬਲਾ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਇਥੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕ: ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ (ਉਮਰ 64 ਸਾਲ) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਉਮਰ 34 ਸਾਲ) ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਇਥੇ ਆਉਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਕਤ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤੀਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵਾਂਗ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਾ

ਅਤੇ ਪੋਤੀ ਵੀ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਪਾਠਕ ਹਨ। ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੋਤੀ 13 ਸਾਲਾ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਇਥੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਾਲਾਨਾ ਫੀਸ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੋੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ 82 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖ ਕੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਟਰਸਟ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਚਲਦੀ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਜੋ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਦੋਸਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਅਣਮੁੱਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸਾਰੂ ਅਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਸਾਲੇ ਵਾਲੀ ਚਾਹ: ਕਦੇ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ

ਸਬੱਬ ਬਣੇ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਘਰੇ ਬਣਾਏ ਮਸਾਲੇ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਿਆਉਣਗੇ। ਚਾਹ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾ ਜਾਣ ਬਾਰੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ ਜਾਂ ਵਖ ਵਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ **ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 16 ਦਸੰਬਰ 2017 ਹੈ।** -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-303

**ਆਪੇ ਬੱਪੀਏ ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਆਪ ਬਣਾਈਏ ਚਾਹ।
ਖੌਰੇ ਕਿਹਦੀ ਲੱਗ ਗਈ ਛੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਹ।**

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-301

ਜਦ ਪੰਜੇ ਦਾ ਮੁੱਕਾ ਬਣਦਾ
ਮੁੱਕਾ ਬਣ ਕੇ ਜਦ ਹੈ ਤਣਦਾ।
ਤਾਂ ਲੋਕ ਬਗਾਵਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਫਿਰ ਮਹਿਲਾਂ ਤਾਈਂ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਜੁਲਮਾਂ ਨੇ ਹੱਦ ਬੰਨੇ ਟੱਪੇ,
ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਲੋਕ।
ਜਾਲਮ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਛਿੜਦੀ ਕੰਬਣੀ,
ਸਿਰ ਜੋਤ ਜਦ ਬਹਿੰਦੇ ਲੋਕ।
ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਮਰਨਾ, ਲੜ ਕੇ ਮਰੀਏ,
ਤਾਣ ਕੇ ਮੁੱਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਲੋਕ।
-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਫਿਪਾਲੀ ਬਠਿੰਡਾ

ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਬਹਿ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ,
ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਸਹਿ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।
ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਹੈ ਲੜਨਾ ਪੈਣਾ,
ਇੱਕ ਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਪੈਣਾ।
ਚਿਣਗ ਜੋ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦੀ ਉਠੀ,
ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਉਗੀ ਪੁੱਠੀ।
-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਸਿਆਸੀ ਮੇਲੇ ਜਾਂ ਖਾਸ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ
ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕ ਨੇ ਬਹਿੰਦੇ।
ਬਾਹੁ ਉਲਾਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੋਲੇ
ਮਨ ਆਪਣੇ ਦੀ ਕਹਿਣਾ ਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ।
ਉਠੀ ਮੁੱਠ ਇਕਮੁਠਤਾ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ
ਸਮਝੋ ਲੋਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ।
-ਗਿਆਨੀ ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਤੂਰ

ਖਾ ਕੇ ਠੋਕਰਾਂ ਦਰ ਦਰ ਦੀਆਂ,
ਸੁਣਦੇ ਫਿਰ ਮਨ ਦੀ ਪੁਕਾਰ।

ਜੋਸ਼ ਫਿਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ,
ਜਵਾਨੀ ਮਾਰਦੀ ਜਦ ਫੁੱਕਾਰ।
ਨਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਦੀਆਂ,
ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਂਦੇ ਕਾਇਮ ਕਰਦੀਆਂ।
ਇੱਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ,
'ਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ।
ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ,
ਹੁੰਦੀ ਏਕੋ 'ਚ ਬਰਕਤ।
-ਕੈਲਾਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਨੰਗਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ

ਹੱਥ ਉਠੇ ਤਾਂ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ
ਮੁੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਇਕਮੁਠਤਾ-ਵਿਦਰੋਹ।
ਲੋਟੂਆਂ ਦਾ ਯੁਗ ਆਇਆ
ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਜਾਗੇ ਰੋਹ।
ਨਿਤ ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਰੇ
ਧਨਾਢ ਲੱਭਣ ਢੰਗ ਫੁਟ ਪਾਉਣ ਦੇ।
ਅੱਤ ਜਦੋਂ ਹੈ ਹੋ ਜਾਣੀ
ਇਨਕਲਾਬ ਵੀ ਨਾ ਰੁਕ ਪਾਉਣਗੇ।
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਬੰਦ ਮੁੱਕੀ ਹੈ ਘਸ਼ੁਨ
ਉਲਾਰਿਆ ਉਤਾਰਾ ਹੱਕ ਮੰਗਦਾ
ਇਕਮੁਠਤਾ, ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਸੋਚ ਸਿਰਜਦਾ।
ਬੰਦ ਮੁੱਠੀ ਜਦੋਂ ਹਵਾ 'ਚ ਉਲਰੀ
ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਠ ਖੜ੍ਹਦਾ ਮਗਰ।
ਪਲਟ ਦਿੰਦੇ ਤਖਤੋ।
ਬਾਗੇ ਬਾਗ ਹੋ ਨੱਚਦੇ, ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ।
ਨਵੀਂ ਸੱਜਰੀ ਸਵੇਰ ਪੌਣ ਰੁਮਕਦੀ
'ਖਲਤੀ ਬਚਾਓ' ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ
ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਹੋਊ।
-ਦਰਸ਼ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ
ਬੰਦ ਮੁੱਠੀ ਵਾਲਾ ਹੱਥ।
ਹੋ ਜਾਵਣ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ
ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਨੇ ਨਾ ਘੋੜੇ ਤੇ ਰੱਥ।
ਤਕਦੀਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੌਮ ਦੀ
ਫਿਰ ਲਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਏ ਸੱਥ।
ਮਿਹਨਤ ਰੰਗ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ
ਬਣਦਾ ਸੌ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਫਿਰ ਲੱਖ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਅੰਗ ਬਾਣ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਰਹੂਮ ਭੂਸ਼ਨ ਧਿਆਨਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ 'ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ' ਨਿੱਠ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਯਾਤੀ ਦੇ ਪਲੇਠੇ 19 ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਤਬਸਰਾ ਕੀਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਉਮਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਰਿਆ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਧਿਆਨਪੁਰ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਨੀਲਕੰਠ' ਲੇਖ ਭਾਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਜਿਹਾ ਭਾਸਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਖੂਬ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਔਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਉਣ ਭਾਦੋਂ ਸੁੱਕਾ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਫਸਲਵਾੜੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਪਿੰਡ ਸਹਿਮ ਗਿਆ। ਬੰਦਾ ਜਦੋਂ ਬੇਵਸ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਏ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਾਵਾ ਲਾਲ ਦਾ ਟਿੱਲਾ ਹੀ ਉਪਰ ਏ। ਓਧਰ ਜਾਣਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਕਹਿੰਦੈ, 'ਉਪਰ ਚੱਲਿਆਂ', ਪਰ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣੀ। ਮੀਂਹ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਹਵਨ-ਯੱਗ

ਭੂਸ਼ਨ ਧਿਆਨਪੁਰੀ

ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਏ।

ਸਿਰ ਸੁੱਟੀ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਸ਼ਿਵ ਭੋਲੇ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਦਰ ਖੜਕਾਇਆ ਜਾਏ। ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨਾ ਔਖੇ! ਆਪਣਾ ਸੰਕਰ ਤਾਂ ਬਿਲ-ਪੱਤਰੀ ਨਾਲ ਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਭੰਬਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਝਟਪਟ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਦਿੰਦੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਆਖਦੇ ਨੇ। ਉਹਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਏਗਾ।"

ਉਹਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਏ?

-ਤਲਾਅ ਕੰਢੇ ਬਣੇ ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਮੂਹਰੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦਾ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰੇ। ਉਹ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਏ।

ਏਦਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ!

-ਕਿੰਦਾਂ ਪਏਗਾ ਫਿਰ ਮੀਂਹ?

ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਐ ਨਾ! ਇਹਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਉ। ਜਲ ਚੜ੍ਹਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਡੋਬ ਦਿਓ। ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਲਬਲ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।

ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ, ਬਾਲਟੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਦੇ ਰੋਲੇ-ਰੱਪੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਂ ਦੀ ਬੂਟੀ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਦਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਲਾਅ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਲਟੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਵਾ ਦੇ ਥੜ੍ਹੇ ਤੱਕ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਭਰੇ ਹੋਏ ਭਾਂਡੇ ਅੰਦਰ ਪਲਟਾ ਕੇ ਖਾਲੀ ਮੋਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਭਰੇ ਹੋਏ ਮੁਤ ਮੁਤ ਆਈ ਜਾਂਦੇ, ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡਾਂ ਵਾਂਗ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਹਰਕਤ ਸੀ। ਪਸੀਨੇ ਛੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਲ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ।

ਇਕ ਤਾਂ ਮੰਦਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਤਰੇਤਾਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ, ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੇ ਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਨੀਵੀਆਂ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਵਗੀ ਜਾਂਦਾ, ਅੰਦਰ ਟਿਕਦਾ ਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜ-ਸੱਤ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਥੱਕ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮਕਸਦ ਵਿਚ

ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਨੀਲਕੰਠ

ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਭੰਗ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਦਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਮੁੜ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਲੋਕੀਂ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਆ ਗਏ। ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦਾ ਭਰਮ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਭਰਮ ਨਾ ਟੁੱਟਿਆ।

ਨਾ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਡੁੱਬਿਆ, ਨਾ ਮੀਂਹ ਪਿਆ; ਪਰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਵੇਖੀ ਇਹ ਖੇਡ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਖਰੀ ਵੱਖਰੀ ਲੱਗਦੀ ਏ। ਹੁਣ ਪੁਰਾਣਾ ਮੰਦਿਰ ਏਨਾ ਬਦਲ ਚੁਕਾ ਏ ਕਿ ਪਛਾਣਿਆ ਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਤਰੇਤਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ। ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਕਾਫੀ ਉਚੀਆਂ ਨੇ, ਤਕਰੀਬਨ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਟਿਊਬਾਂ ਜਗਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨੇ ਔਤ ਦੇ ਕੰਢੇ ਭੋਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ। ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਭੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦਾਰੂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।

ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਰਾਮ ਚੰਦਰ, ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਰਾਵਣ ਵੀ। ਰਾਮ ਦੀ ਸੈਨਾ 'ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ' ਕਹਿੰਦੀ ਏ ਤੇ ਰਾਵਣ ਦੀ ਸੈਨਾ 'ਜੈ ਸ਼ੰਕਰ ਦੀ।' ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੇ ਦਾਨਵਾਂ-ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਏ?

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਸ਼ਿਵ ਕੋਲ ਹੀ ਏ। ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕੋਲ 'ਲੱਛਮੀ' ਏ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੋਲ 'ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ।' ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਚਰਦੀ ਏ। ਉਹਨੂੰ 'ਸ਼ਿਵਾ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਵਰ ਲੈ ਕੇ ਯੁੱਧ ਜਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਨੇ।

ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਮਹਾਂਕਾਲ, ਰੁਦਰ, ਭੂਤਨਾਥ, ਮਹਾਂਦੇਵ, ਅਮਰਨਾਥ, ਨੀਲ ਕੰਠ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਸਰੂਪ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਸਿਰ ਵਿਚ ਗੰਗਾ, ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਚੰਨ, ਤੀਜਾ ਨੋਤਰ, ਇਕ ਹੱਥ ਡਮਰੂ, ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ, ਗਲ ਮੁੰਡ-ਮਾਲਾ, ਪਰ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦੈ। ਇਹਨੂੰ 'ਜਿਉਤੀ ਲਿੰਗਮ' ਵੀ ਕਹਿ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਬ੍ਰਹਮ ਕੁਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਉਸ ਨਾਲ ਪਰਜਾਪਿਤਾ ਅਥਵਾ 'ਸ਼ਿਵ ਬਾਬਾ' ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਗੰਢਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਤ ਤੇ ਬੀਏਟਰ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਉਹਨੂੰ 'ਨਟਰਾਜ' ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਦੀ ਏ। ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਆਸਥਾ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਹਰ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਜਗਦਾ ਏ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਤੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਡਰ ਲਗਦਾ ਏ।

ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਵਾਮੀ ਦਇਆਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਵੇਖਣ ਗਿਆਂ ਚੂਹੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨਾਲ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚੂਹਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਜੂਠਾ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਭਗਵਾਨ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਚੂਹੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਭਲਾ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਬਾਲਮਨ ਦੀ ਇਸ ਬੇਚੈਨੀ ਨੇ ਲੱਭ ਲਿਆ ਕਿ ਅਸਲੀ ਸ਼ਿਵ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਵੇਦਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ। ਮੂਰਤੀ ਤੇ ਬੁੱਤ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਦੱਸਿਆ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲੰਬੀ ਚੌੜੀ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਆਏ ਨੇ। ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਦੇ ਆਏ ਨੇ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਕਿਹੜਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਰਹਿੰਦੈ। ਨਿੱਤ ਬਦਲਦੈ। ਬਦਲਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਬਦਲਦੇ ਨੇ ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵੀ।

ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਧਰੇ-ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਬੰਦਾ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਚੂਹੇ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੈ।

ਇਕ ਚੂਹਾ ਸਵਾਮੀ ਦਇਆਨੰਦ ਨੇ ਵੇਖਿਆ। ਇਕ ਚੂਹਾ ਸ਼ਿਵ ਪੁਰਾਣ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਏ। ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਸਵਾਰੀ। ਕਿੰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਜੋੜ ਮੇਲ ਏ: ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰਾ ਦੇਵਤਾ ਗਣੇਸ਼ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਾਹਨ ਚੂਹਾ!

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਵਾਹਨ ਚੁਣ ਲਏ, ਪਰ ਭਾਰਾ ਸਰੀਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਵੰਡੇ ਚੂਹਾ ਹੀ ਆਇਆ। ਉਹੀਓ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਸੀ।

ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇ? ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਸੱਤ ਸੱਤ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਜਾਏ,

ਉਹਦੀ ਪੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਭਾਜਤਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਲੱਗੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਖੁੱਚਾਂ ਭੰਨਣ।

ਜਿੱਤ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਈ। ਚੂਹੇ ਵਾਲੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ। ਉਹਨੇ ਸ਼ਿਵ ਅਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੇ ਲਾਗੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੱਤ ਗੋਤਾਂ ਲਾਏ ਅਤੇ ਮੌਜ ਨਾਲ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਹਰ ਕਾਰਜ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਏ।

ਸ਼ਿਵ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ, ਉਹਦੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜੀਬ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਆਹ ਆਪਣੇ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਈ ਲੈ ਲਉ।

ਮਹਾਂ ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਪਾਰਵਤੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ਿਵ ਤਾਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਪਾਰਵਤੀ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਉਡੀਕਣ ਜੋਗੀ। ਮਿਲਣ ਦੀ ਖਿੱਚ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਏਨੀ ਤਿੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਪਾਰਵਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਨ ਦੀ ਮੈਲ ਤੋਂ ਪੁਤਲਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਪੁਤਲੇ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਬਾਲਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਇਕੱਲ ਦਾ ਰੁਝੇਵਾਂ ਬਣ ਗਿਆ:

ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਾਵਾ ਬਣਾਨੀ ਆਂ

ਝੱਗਾ ਪਾਨੀ ਆਂ

ਉੱਤੇ ਦੇਨੀ ਆਂ ਖੋਸੀ।

ਨਾ ਰੋ ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਬਾਵਿਆ,

ਤੇਰਾ ਪਿਉ ਪਰਦੇਸੀ!

ਕਹਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਪਾਰਵਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਚਿੱਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਪਾਰਵਤੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਦੁਆਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ:

ਹਟ ਜਾ ਬਾਲਕ, ਦੁਆਰ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾ।

-ਮੈਂ ਦੁਆਰ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਇਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ।

ਕੌਣ ਹੈ ਤੇਰੀ ਮਾਤਾ?

-ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਵਤੀ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਹੈ।

ਤੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏਂ!

ਉਹ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਏ, ਤੇ ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆ ਰਿਹਾ। ਹਟ ਜਾ ਮੇਰੇ ਰਸਤੇ 'ਚੋਂ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ...

-ਉਹ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿਆਂਗਾ।

ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗਾ।

-ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।

ਤੇਰੀ ਇਹ ਮਜ਼ਾਲ!

ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਸ਼ਿਵਾਂ ਨੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ ਨਾਲ ਉਸ ਬਾਲਕ ਦਾ ਸਿਰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਜਾ ਕੇ ਡਿੱਗਾ!

ਜਦੋਂ ਪਾਰਵਤੀ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵਾਂ ਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ। ਪਾਰਵਤੀ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਨੀ ਦੇਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਸਲੀ ਸਿਰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਜਾ ਡਿੱਗਾ ਸੀ, ਸ਼ਿਵ ਪੁੱਠੇ ਪੈਰੀਂ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ। ਰਾਤ ਪੈ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਸੀ।

ਸ਼ਿਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਨਾਨੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਦੱਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਲਾਗੇ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜਾਂਦਾ, ਵੇਖਦਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਏ। ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਵੀ ਮਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਨਾ ਲੱਭੀ, ਜੀਹਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਹਾਰ ਕੇ ਸ਼ਿਵ ਸੰਕਰ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਹੀ ਲੈ ਜਾਨਾਂ। ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੋਰਜਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ।

ਪਰ ਮਾਂਵਾਂ ਤਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੱਕਾਂ ਨਾਲ ਲਾਈ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਹਥਣੀ ਨੇ ਥੱਕ ਕੇ ਪਾਸਾ ਪਰਤਿਆ, ਤੇ ਉਹਦੀ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ਿਵ ਲਈ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੌਕਾ ਤਾੜ ਕੇ ਉਹਨੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ ਨਾਲ ਸਿਰ ਵੱਢਿਆ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਧੜ ਉੱਤੇ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਗਿਆ; ਸਗੋਂ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ...

ਪਰ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਥਣੀ ਥੱਕ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸਾ ਨਹੀਂ ਪਰਤਦੀ...

ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੇ ਦਾਨਵਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਰਿਤਕਿਆ। ਵਿਚੋਂ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ ਨਿਕਲੇ। ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਈ ਜ਼ੋਰਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਏ, ਪਰ ਵਿਸ਼ ਦਾ ਗਾਹਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਹਿਰ ਕੌਣ ਪੀਏ? ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਲਾ ਭੰਡਾਰੀ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼! ਝਟ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਰਤਾ ਕੁ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਪਾਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਗਲੇ ਤੱਕ ਰੱਖਿਆ। ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। 'ਨੀਲ-ਕੰਠ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਜੈ' ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ।

ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ 'ਸਤਿਆਮ, ਸ਼ਿਵਮ, ਸੁੰਦਰਮ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੱਚੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿੰਨੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕੀ ਨੇ? ਐਵੇਂ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਦਾਦ! ਨਿੱਕੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ। ਏਨੇ ਨਾਲ ਈ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ! ਮਸਤ! ਅਸਮਸਤ!!

ਇਸੇ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਚਾਨਕ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਨਾਲ ਰਾਤਰੀ ਕਿਉਂ ਜੁੜੀ ਹੈ? ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੇ ਦਿਨ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਰਾਤ! ਦਿਨ ਭਟਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਰਾਤ ਸਹਿਜ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਭਗਤਾਂ, ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ, ਸ਼ਾਇਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਮਸਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਤ ਵਧੇਰੇ ਮਾਫਕ ਹੁੰਦੀ ਏ।

ਮਹਾਂਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਦੇ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਚਗਾਨੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਈ ਕਿਉਂ ਸੁਝ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਏ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਰਾਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

#

ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ 'ਸਤਿਆਮ, ਸ਼ਿਵਮ, ਸੁੰਦਰਮ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੱਚੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿੰਨੀ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕੀ ਨੇ? ਐਵੇਂ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਦਾਦ! ਨਿੱਕੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ। ਏਨੇ ਨਾਲ ਈ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ! ਮਸਤ! ਅਸਮਸਤ!!... ਇਸੇ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ।... ਅਚਾਨਕ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਨਾਲ ਰਾਤਰੀ ਕਿਉਂ ਜੁੜੀ ਹੈ? ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੇ ਦਿਨ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਰਾਤ! ਦਿਨ ਭਟਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਰਾਤ ਸਹਿਜ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਭਗਤਾਂ, ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ, ਸ਼ਾਇਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਮਸਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਤ ਵਧੇਰੇ ਮਾਫਕ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਮਹਾਂਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਦੇ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਚਗਾਨੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਈ ਕਿਉਂ ਸੁਝ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।

ਨਹੀਂ ਸੁਲਝ ਰਿਹਾ ਮਸਲਾ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ

ਪੰਥਕ ਮਸਲੇ

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਸ ਉਲਝਣ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਪੰਥ ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਸਮੇਤ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਫਾਹੀ ਗਲੋਂ ਲੱਥਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਉਲਝਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਪੁਰਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀਆਂ

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਮਿਸੀਸਾਗਾ
ਫੋਨ: 905-795-3428

ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕੌਮ ਵਿਚ 'ਸੰਕਟ' ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉੱਭਰਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਹੋਣੇ ਦੀ ਨਾਂ। ਇਸੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੁਝ 'ਚਿੰਤਾਵਾਨ' ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਕੈਲੰਡਰ ਕਾਨਫਰੰਸ' ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ 'ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨੀ' ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦ 'ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ' ਦਾ ਪਿਟਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਮਜ਼੍ਹਮਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੁਣਨ-ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਸ਼-ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠਦੇ ਹਨ। ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਹੋਏ ਲੋਕ ਇੱਕ ਵਾਰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਸਲਾ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ।

'ਕੈਲੰਡਰ ਕਾਨਫਰੰਸ' ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਐਸੀ ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 11 ਅਤੇ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਹਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕੈਲੰਡਰ 'ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ' ਨੇ ਪੂਰੇ ਜਾਹੇ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੋਈ। ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਉਹੋ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਤੁਣਤੁਣੀ ਨਾਲ ਫਿਰ ਅਲਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਦੱਸ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਲਵਾਈਆਂ। ਕਈ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ 'ਤੇ ਹੱਥ ਅਜਮਾਇਆ।

ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਤਾਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਹੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਐਤਕਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ 25 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ੋਰ-ਅਜਮਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਪੁਰਬ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋ, ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਪਰਖਣ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਰਿਪਾਟੀ ਅਜੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਪਰਖਣਾ ਚਾਹੁਣਗੇ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਤਕਨੀਕ ਹੁਣ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਕਾਰਗਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਥੇਰ! ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਸੁਲਝਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮਾਮੂਲੀ ਅੜਾਉਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਲੋੜ: ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤੇ ਪੁਰਬ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਕਦੇ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੈਂਤੜੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਵੱਖਰੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੰਧ ਉਪਰ ਟੰਗੇ ਕਿਸੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਇਸ ਅਸੁਵਿਧਾ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਸਦਾ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਲੱਚਦੇ ਸਨ।

ਜਦ 1994 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਐਡਮੰਟਨ ਵਾਸੀ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਐਸਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਸਭ ਨੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਤਾਰੀਖਾਂ ਵਾਲੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਖੰਗਾਲ ਕੇ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਾਰੀਖਾਂ ਲੱਭੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਹਿਮ ਸਿੱਖ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੁੱਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕੈਲੰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੱਕ ਵਧਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲ ਕੇ ਨਵੇਂ ਚੇਤ, ਵੈਸਾਖ ਘੜੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਗੇੜੇ ਲਾਉਣੇ ਪਏ। ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਪਿੱਛੋਂ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ 3 ਦਿਨਾਂ-ਦੀਵਾਲੀ ਜਾਂ ਬੰਦੀਛੇੜ ਦਿਵਸ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਰੱਖਦਿਆਂ 2003 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਿਲਗੋਭਾ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਸੀ 2003 ਵਾਲਾ ਕੈਲੰਡਰ: ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਤਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਦੀਵਾਲੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਯੋਗ ਸੀ। ਭਾਵ ਇਹ 3 ਦਿਨ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਸਾਲ ਬਦਲਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣੇ ਮੰਨ ਲਏ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦਿਹਾੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਸਾਲ ਪੱਕੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਿਲਗੋਭਾ ਕੈਲੰਡਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਬੱਸ ਕੁਝ ਕੱਚਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੱਕਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣ ਗਿਆ। 3 ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਦੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਉਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਕਰਕੇ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਬਣੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ 3 ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਜੇਰਾ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਘੜੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰੀਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਚੇਤ, ਵੈਸਾਖ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਚੇਤ ਵੈਸਾਖ ਵੀ ਘੜੇ ਗਏ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਚੇਤ (14 ਮਾਰਚ)

ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 30 ਫੱਗਣ (13 ਮਾਰਚ) 365 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲੀਪ ਦਾ ਸਾਲ 366 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮਿਥ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਚੇਤ, ਵੈਸਾਖ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੰਗਰਾਂਦਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਸੰਗਰਾਂਦਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਗਰਾਂਦ, ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਅਤੇ ਮੱਸਿਆ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ (ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰੀਖ) ਨੂੰ ਸੰਗਰਾਂਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਸੰਗਰਾਂਦ ਹੋਵੇ ਵੀ। ਸੁਰਜੀ ਚਾਲ ਵਾਲੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਨਿਰਮੂਲ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੰਡ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਖਰਾਬ ਰਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਬੰਦੂਕ ਨੇ ਅਕਲ ਅੱਗੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੌਧਿਕ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਪਸਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਵਰਗੇ ਨਿਗੁਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੋਰ ਦੁਣ ਸਵਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਭਵਿੱਖੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਘਾੜਤ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਮਿਲਗੋਭਾ ਕੈਲੰਡਰ ਨੇ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਈ ਸਿੱਖ ਹਲਕੇ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਹਸਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਮੱਸਿਆਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਤੌਖਲੇ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋਇਆ ਸਮਝ ਕੇ ਇੱਕ ਸੁਖਦ ਅਹਿਸਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਸੇ ਸੰਜਣ 14 ਮਾਰਚ (ਪਹਿਲੀ ਚੇਤ) ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਅਹਿਮੀਅਤ 14 ਮਾਰਚ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਚੇਤ ਦੀ! ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਵਿਚਲੇ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਤੌਖਲਾ: ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਈਸਵੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਲੱਭਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤੌਖਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਕੋਈ 13 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੋਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹਾੜ੍ਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏਗਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਆਏ ਜ਼ਿਕਰ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਪੋਹ ਦੇ ਠੰਢੇ ਅਤੇ ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਤਪਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੋਹ ਗਰਮ ਹੋਏਗਾ ਅਤੇ ਹਾੜ੍ਹ

ਠੰਢਾ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਮਾਹਾਂ ਅੰਦਰ ਆਏ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨਿਯਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਘੜਨਾ ਪਏਗਾ (ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਸਿੱਖ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ!))।

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੇ ਇਸ ਤੌਖਲੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਹਿੱਲ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵਰਗੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਭ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਗਈ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪੈ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਡਰ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਘਟੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵੀ ਇਸੇ ਡਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਝੂਠੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਝੂਠੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ! ਆਪਣੀ ਜਾਚੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਕੈਲੰਡਰ ਹਮਾਇਤੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ (ਹਨ)। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਝੂਠੀ ਪੈ ਹੀ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਪੋਹ ਮਹੀਨੇ ਠੰਢ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਗਰਮੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੋਹ ਠੰਢਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਹਾੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਤਪਦਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਤੇ ਨੂੰ ਬੀਜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਵਾਢੀਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬੀਜਾਈਆਂ ਵੈਸਾਖ-ਜੇਠ ਅਤੇ ਵਾਢੀਆਂ ਅੱਸੂ-ਕੱਤੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਝੂਠੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਕਿਹੜਾ ਕੈਲੰਡਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਏ? ਕੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਇਲਾਕੇ ਲਈ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਨਿਰਮੂਲ ਤੌਖਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਮਿਤ ਸਮਝ ਦੇ ਮੋਚ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਮਾਹਿਰ ਮੰਨ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਕਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਵਧੀਆ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ। ਸੋ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਰੁੱਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਦੇ ਗਲਤ ਨੁਕਤੇ ਨੇ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਘੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੱਚ ਸਰਵ ਵਿਆਪੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਿੱਤੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਕੇ ਦੇਖਣਾ ਜਾਂ ਸਮਝਣਾ ਨਾਦਾਨੀ ਹੈ। ਪਰ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੌਖਲੇ ਨੂੰ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਤੁਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਚੰਗੇ-ਭਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਇਸ ਡਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਭੈਅ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕੈਲੰਡਰ: ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਰਗ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ' ਦਾ ਆਖਰੀ ਐਲਾਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਝਮੇਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਐਨਾ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤੂਆ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਵੱਖਰਾ ਕੈਲੰਡਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤੱਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨਾ ਨਾਲ ਖਿਝ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਅਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਤੱਤ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਐਕਟ ਵਾਲਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਸਾਧਨ ਘੱਟ ਪਰ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸੁਖਦ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੱਧ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵੱਖਰੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਹੀਆ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ

ਪਏਗੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨਾ ਪਏਗਾ, ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਨਿਯਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ, ਸੰਗਰਾਂਦਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਨਮਾਸੀਆਂ ਛੱਡਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵੈਸਾਖੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕੰਧ 'ਤੇ ਟੰਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਛਾਣ ਅਮਲਾਂ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਨਾਲ! ਉਂਜ ਵੀ ਮਿਲਗੋਭਾ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਜਿਸ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ 3 ਦਿਨ ਪੱਕੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਵੱਖਰੇ ਖਬੇੜੇ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਕੀ ਵੱਖਰੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਵੀ?: ਕੈਲੰਡਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਭ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਈਸਵੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਰਾਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਘਾੜਤ ਘੜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਰੁੱਤਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿਗੜ ਜਾਣ ਦਾ ਖੋਭ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਘੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਘੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਖਲਜਗਣ ਵਿਚ ਪਏ ਬਿਨਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਾ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਤਾਂ ਵਰਤੋਂ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਤਾਂ ਈਸਵੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਦੁਰਪ੍ਰਭਾਵ: ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਨਿਰਮੂਲ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੰਡ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਖਰਾਬ ਰਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਬੰਦੂਕ ਨੇ ਅਕਲ ਅੱਗੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੌਧਿਕ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਪਸਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਵਰਗੇ ਨਿਗੁਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੋਰ ਦੁਣ ਸਵਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਭਵਿੱਖੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਘਾੜਤ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਹੱਲ ਕੀ ਹੈ: ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਕਲੀਫ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮਾਮੂਲੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 10-12 ਅਹਿਮ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਪੁਰਬ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਪਰ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਐਸੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫੁਰਨਾ ਗੈਰ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਵਾਜਿਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕੈਲੰਡਰ ਯੋਗ ਰਾਹ ਸਾਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਦੀਵਾਲੀ, ਪੂਰਨਮਾਸੀ, ਮੱਸਿਆ, ਸੰਗਰਾਂਦ ਆਦਿ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ, ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵੈਸਾਖੀ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ, ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਦੀਵਾਲੀ ਆਦਿ ਮਨਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਵੱਖਰੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੰਧ 'ਤੇ ਟੰਗੇ ਕਿਸੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ।

ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਕੋਹੇਨੂਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਵਰਿਆਮ, ਵਰਿਆਮ ਹੀ ਹੈ। ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦਾ ਕੱਦਾਵਰ ਲੇਖਕ। ਦਰਸ਼ਨੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ। ਲੰਮੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਚੋਪੀਅਨ। ਗਲਪ ਗਗਨ ਦਾ ਚੰਦ। ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਚੋਥੀ ਕੂਟ' ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਚੋਣੀ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਿਨੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ ਛਪੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਮੈਮੋਰੇਬਲ ਸਟੋਰੀਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ: ਟੈਲ ਮੀ ਏ ਲੌਗ ਸਟੋਰੀ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ। ਉਹ ਰਣ-ਤੱਤੇ ਵਿਚ ਵੀ ਜੂਝਿਆ ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜੂਝ ਰਿਹਾ। ਮੌਤ ਨੇ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਹ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਉਹ ਮਾਣਮੱਤਾ ਤੇ ਸਾਨਮੱਤਾ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਵਿਰਲਾ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ। ਸਾਨੂੰ ਉਹਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ, ਪਈ ਅਸੀਂ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 905-799-1661

ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੇ ਜੁਗ ਵਿਚ ਜੀਅ ਰਹੇ ਆਂ! ਨਵੰਬਰ 1993 ਦਾ 'ਵਰਿਆਮ ਅੰਕ' ਕੱਢਦਿਆਂ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਿਆਮ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ਇਕ ਬਹਿ ਕੋਲ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਗਰਜ਼ੀ ਹੋਣ ਕਮੀਨੇ। ਇਕ ਬੇਪਰਵਾਹ ਨਾ ਪਾਸ ਖਲੋਵਣ, ਪਰ ਹੋਵਣ ਯਾਰ ਨਗੀਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਗੀਨੇ ਯਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਹੈ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ! ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਆਲੋਚਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਲੇਖਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਰਚਨਾ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਠਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।

ਵਰਿਆਮ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਬਾਪੂ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਉਹ ਬਤੌਲੀਆਂ ਵੀ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਵੀ। ਲਿਸ਼-ਲਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਉਹਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ। ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਉਹ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਡਲੁਕਾ ਮਾਰਦਾ ਕੋਹੇਨੂਰ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਵੀ ਲੰਮਾ ਹੈ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਲੰਮੀਆਂ ਲਿਖਦੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਲੰਮੇ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਨਾ ਉਹਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਨਾ ਭਾਸ਼ਣ ਲੰਮੇ। ਆਖੀਦੈ, ਕਿਤੇ ਛੇਤੀ ਨਾ ਮੁੱਕ ਜਾਣ। ਉਹਦੇ ਲਿਖਣ ਬੋਲਣ 'ਚ ਟੂਣੇਹਾਰੀ ਖਿੱਚ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ, ਉਹਦੀ ਕਲਮ ਤੇ ਜੁਬਾਨ ਉਤੇ ਸਰਸਵਤੀ ਸਵਾਰ ਐ। ਉਹਦੀ ਗੱਲ-ਕਥ 'ਚ ਬਾਤਾਂ ਵਾਲੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਬੀਰ ਰਸ ਵੀ ਹੁੰਦੈ, ਕਰੁਣਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਤੇ ਹਾਸੇ ਮਖੌਲ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ। ਉਹ ਗੱਲਾਂ 'ਚੋਂ ਗੱਲ ਕੱਢਦਾ, ਢਾਈ ਨਾਲ ਢਾਈ ਮੇਲਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਸੁਨੇਹਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੀ ਦਿੰਦੈ। ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਹਾਂ ਪੱਖੀ। ਆ ਪਈਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਆਖਦੈ, “ਕਿਹੜੀ ਆਖਰ ਆ ਚੱਲੀ ਏ!”

ਉਹ ਨਰੋਆ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਵਧੀਆ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਬੁਲਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਵਜਾਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੁਸ਼ਲ ਵਕੀਲ ਵੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿਤੇ ਕਾਣ ਆਵੇ। ਇਸੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਪੰਜਾਬ ਜਿਸ ਘੋਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬਾਹ ਅਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ' ਅਤੇ 'ਮੈਂ ਹੁਣ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹਾਂ' ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਸੰਕਟ ਦੀ ਵਿਰਾਟਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਅਨੇਕ ਪਰਤਾਂ ਨੇ ਮਾਨਵੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਲਈ ਬੜੇ ਬਿਖਮ ਚੈਲੰਜ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਮਾਨਵੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡੋਲ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੋਧਨ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਖੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪਰਿਧੇਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸੰਬੋਧਨ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਤਕ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮਾਡਰਨ ਵਰਲਡ ਕਲਾਸਿਕਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ।”

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬੇਸ਼ਕ ਬਹੁਤਾ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਕਥਾ ਰਸ ਕਮਾਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡ ਲਿਖਤਾਂ ਵੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪਾਠਕ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨੀਨੁਮਾ ਲੇਖ ਵੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕ ‘ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ’ ਵਰਗਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਮਰਹੂਮ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਨਾਟਕਕਾਰ (ਨਾਟਕਬਾਜ਼) ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੇਖੀਏ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਗੋਤੀ ਮਝੈਲ ਭਾਊ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪੱਖ ਪੂਰਦੇ ਨੇ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹਾਜਰ ਹੈ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਅਨੁਸਾਰ “ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਇਕ ਉਘਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕੱਲੇ-ਦੁਕੱਲੇ ਪਾਤਰ ਜਾਂ ਇਕੱਲੀ-ਕਾਰੀ ਅਨੇਖੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਲਚਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਤਿ-ਗਰੀਬ ਤੇ ਮੰਝਲੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਕਲਚਰ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤੀ ਬੁਰਜੂਆ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਲਈ ਇਕ ਚੇਤਨ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਇਸ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਘੋਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਦਵੰਦਾਤਮਕ ਗਤੀ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਜਿਸ ਕਲਾ ਕੌਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਜਾਂ ਲਘੂ ਮਾਨਵਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ' ਵਾਲੇ ਮਹਾਂ-ਮਾਨਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਿਰਤ, ਸਬਰ, ਅਣਖ ਤੇ ਰੋਹ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ।”

ਵਰਿਆਮ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਬਾਪੂ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ। ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਉਹ ਬਤੌਲੀਆਂ ਵੀ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਤੇ

ਸਿਆਟਲ, ਕਦੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਕਦੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ। ਸੰਭਵ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵੀ 'ਕੱਠੇ ਹੋਈਏ।

ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੈ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨਾਲ। ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬਰੈਪਟਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਥੇ ਹੀ ਹਾਂ। ਪੰਦਰੀਂ ਵੀਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਸਾਡੇ ਮਿਲਣ-ਗਿਲਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਆਮ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੈ। ਅੱਜ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਯਾਦਾਂ ਉਮਤ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਣ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਿਥੋਂ ਸੂਰੂ ਕਰਾਂ? ਕਿਥੋਂ ਤੰਦ ਫੜਾਂ ਤੇ ਕਿਥੇ ਛੱਡਾਂ? ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੀਆਂ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਗੱਲ 'ਚੋਂ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਉਵੇਂ ਉਹਦੇ ਇਸ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਰਿਆਮ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਇਕ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਹੋਰ ਸਹੀ!

ਵਰਿਆਮ ਉਮਰ 'ਚ ਮੈਥੋਂ ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਹੈ ਪਰ ਕੱਦ 'ਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਇੰਚ ਉੱਚਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ 1965-66 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ 70-71 ਵਿਚ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਠਕ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਉਹ ਵੀ ਮੇਰਾ

ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਲੰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਪਾਈ ਕਿਸੇ ਪਤਲੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਅਥਲੀਟ ਦੀ 'ਵਡਿਆਈ' ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਲੱਤਾਂ ਵੇਖ, ਜਿਵੇਂ ਝੋਲੇ 'ਚ ਪੱਪ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ!'

ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਭੂਪਿੰਦਰ ਚੜ੍ਹੇ ਮਹੀਨੇ ਅੰਬਰਸਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ 'ਆਰਸੀ' ਹੱਥ ਹੇਠਾਂ ਕਰਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਡ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕਾਹਲ, ਖੁਤਖੁਤੀ ਤੇ ਖਿੱਚ ਹੁੰਦੀ। ਉਦੋਂ 'ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ' ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਖਰੀਦਣਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਧੂਹਵੀਂ ਖਿੱਚ ਨੇ 'ਆਰਸੀ' ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਚਹੇਤਾ ਲੇਖਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਮੈਂ ਚਾਹਤ ਨਾਲ ਉਡੀਕਦਾ ਤੇ ਉਡ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ 'ਦਿਮਾਗ' ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ 'ਦਿਲ' ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਿਆ।”

ਮੇਰਾ ਤੇ ਵਰਿਆਮ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਮਨ ਕਿਰਸਾਣੀ ਵਾਲਾ, ਪੇਡੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਾਲਾ, ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੈਕੂਲਰ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਪਰ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉਤੇ ਜਟਕੀ ਟੈਅ ਵਾਲਾ। ਮੇਰੇ ਵਡੇਰੇ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਸੁਰਸਿੰਘ ਲਾਗਿਓਂ ਸਰਹਾਲੀ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚਕਰ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਝੇ ਦਾ ਮਾਤਾ-ਮੋਟਾ ਅਸਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈ। ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੰਜ ਦਿੰਦੈ, “ਮੇਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਵੈਦਾਂ ਦੀ 'ਵੈਦਗੀ' ਵਾਂਗ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਵੀ ਮੈਨੂੰ 'ਵਿਰਾਸਤ' ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਹੈ! ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੇ ਦਾਦਕਿਆਂ-ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਤ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਸਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਦਸ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ। ਇੰਜ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੀ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ।”

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਮਾਝੇ ਦੀ ਧੁੰਨੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ, ਜਿਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜੰਮਿਆ ਪਲਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਉਸ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ 'ਤੇਗ ਦੇ ਧਨੀ' ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋਏ ਪਰ 'ਕਲਮ ਦਾ ਧਨੀ' ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚਲੇ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਸੁਰਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਈ ਭਾਗੋ (ਝਬਾਲ), ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ, ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ (ਸਿੰਘਪੁਰਾ), ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ (ਪੂਹਲਾ), ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਪਹੁਵਿੰਡ), ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ (ਮਾੜੀ ਕੰਬੋਕੇ), ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਅਨੇਕ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਵੱਖੀ ਨਾਲ ਵੱਖੀ ਲਾਈ ਖੜੋਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਖੜਕਦੇ ਖੰਡਿਆਂ ਤੇ ਲਿਸ਼ਕਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਸੂਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਵੀ ਹੁਣ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰ੍ਹੇ ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਅਲਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਇਰ ਭਾਵੇਂ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਹਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੇਖਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਤਤਕਾਲੀ ਰੋਲ ਨਹੀਂ।

ਉਂਜ ਵੀ ਜੱਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਮਾਲ-ਡੰਗਰ ਸਾਭਣਾ ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਸਾਰ ਲੈਣ ਵਿਚ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਬਹੁਤਾ ਉਜਰ ਨਹੀਂ

ਰਿਹਾ। ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਸੰਧੂ ਵਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਜੱਲੂਣ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਸ-ਰਸੀ ਖੜਕਵੀਂ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭਡਾਣਾ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ-ਢਾਲਾ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬਾਬੇ ਜੱਲੂਣ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮੇਰੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਖੂਨ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਭਡਾਣਾ' ਅਤੇ 'ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ' ਦੋਵੇਂ ਸੰਧੂਆਂ ਦੇ ਵਸਾਏ ਪਿੰਡ ਹਨ। ਸੰਧੂ ਕਾਦਰਯਾਰ ਵਾਂਗ ਸੰਧੂ ਜੱਲੂਣ ਜੱਟ ਮੇਰੇ ਗੋਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ 'ਮਾਣ' ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੇਖਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਸੂਰ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਢਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਭਾਵੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਾਣਯੋਗ ਨਾਵਲਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਉਭਰਿਆ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ।

ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ 'ਵਰੋਸਾਈ' ਕੋਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹਾਂ?

ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਾਤਾਵਰਣ/ਪਰਿਵੇਸ਼ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਉਣਤਰ-ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੀਨਜ਼ ਰਾਹੀਂ, ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਤੱਕ, ਆਪਣੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਵਡੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਰੀਰਕ/ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਣ-ਲੱਛਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਗੁੱਝਾ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।”

ਆਮ ਲੇਖਕਾਂ/ਆਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਿਆਮ ਬੜਾ ਧੀਮਾ ਲਿਖਦੈ। ਕਈ-ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਕੀ, ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ। ਕਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਲਿਖਣ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਵਰਿਆਮ ਦਾ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਹੋ ਚੁਕੈ! ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਨੇ 'ਵਰਿਆਮ ਅੰਕ' ਵਿਚ 'ਮੇਰਾ ਮਹਿਬੂਬ ਕਥਾਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ, “ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਘੱਟ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰਚਨਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਹਦੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹੋਵੇ। ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ, ਆਪ ਛੋਟੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਬੰਮੂ ਵਾਂਗ।”

ਅਣਖੀ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਲਿਖਿਆ, “ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੇਖਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਕੀ ਔਖੀ ਹੈ? ਉਹ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ, ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਸਾਲ ਦੋ ਵੀ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੀ, ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ?”

2011 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ 'ਹੁਣ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 'ਗੱਲਾਂ' ਕਾਲਮ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛੀ ਸੀ, “ਕੁਝ ਚਿਰ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ 'ਹੁਣ' ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਰਚਨਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਉਤਰ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ 'ਚੱਕਾ ਜਾਮ' ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਦੀ ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਹਰ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ?”

ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲੰਮਾ ਸੀ, “ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਸਦਾ ਈ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ 1960 ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1960-70 ਦਾ ਦਹਾਕਾ ਮੇਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਿਖਾਂਦਰੂ ਦੌਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ 'ਲਿਖਣਾ ਚੀਜ਼ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ' ਉਦੋਂ ਬੜਾ ਲਿਖਿਆ। ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਲਿਖੀ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਤੇ ਇੱਕ ਨਾਵਲ ਵੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੋੜੀ ਬੋੜੀ ਅਕਲ ਜਿਹੀ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਲਿਖਣਾ ਕੋਈ ਛੋਕਰਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ। 'ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ' ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ (1971) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਿਖੀਆਂ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਗਈਆਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਦਰਜਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ 'ਬੱਬੇ' ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਪਈ ਤਾਂ ਮਸਾਂ ਅੱਸੀ ਕੁ ਕਿਤਾਬੀ ਸਫਿਆਂ ਜੋਗੀਆਂ ਦਸ ਕੁ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੀ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਲੱਭੀਆਂ। ਬਾਕੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਰ ਮਸਾਲਾ ਮੈਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ। 1970 ਤੋਂ 2010 ਤੱਕ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਚੜ੍ਹੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਵਕਫ਼ਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਿਹੜੇ 'ਚੱਕਾ-ਜਾਮ' ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਓ, ਇਹ 2000 ਸੰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ। ਉਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅਸਲੋਂ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਸਫਰਨਾਮਾ 'ਵਗਦੀ ਏ ਰਾਵੀ' ਲਿਖਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਈ 'ਸਾਹਿਤਕ ਸਵੈਜੀਵਨੀ' ਲਿਖੀ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈਜੀਵਨਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਉਲੀਕਿਆ। ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਪੜ੍ਹਿਆ-ਵਾਚਿਆ' ਅਤੇ 'ਨਾਵਲਕਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ' ਵੀ ਛਪੀਆਂ। ਹਾਂ, ਕਹਾਣੀ ਮੈਂ ਨਾ ਲਿਖੀ। ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ, ਕੀ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਦੀ ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਹਰ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ? ਸੁਣਿਆਂ ਤਾਂ ਇੰਜ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਇੰਜ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਸਦਾ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ 'ਹਰ-ਵਰ੍ਹਿਆਈ' ਮੱਝ ਵਾਂਗ ਹਰ ਸਾਲ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਸੁਣ ਦੀ ਕਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਤੋਂਤਿਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਜਣਨ ਵਾਂਗ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 'ਕਹਾਣੀਆਂ' ਜਣਨ ਦੀ ਕਦੀ ਕੋਈ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰੀ 'ਗਿਣਤੀ' ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਮਾਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਲਿਖਣਾ ਤਾਂ ਕੰਮ ਈ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਐਵੇਂ ਝੱਖ ਮਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੋਚਦਾ, ਜੇ ਪੰਜਾਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ, ਮਸਾਂ ਮਰ ਕੇ, 'ਮੋਨੀਆਂ' ਜਾਂ 'ਪਰਵਾਨੀਆਂ' ਤਾਂ ਪੰਜ ਕੁ ਹੀ ਜਾਣੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਤਾਲੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਹੋਇਆ! ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ

ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਮਿਆਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਗੜਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦਰਜਨ ਭਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੁਲਬੁਲਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਲਮ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਕੱਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ-ਆਲੋਚਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਕੇ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਡਰਨ ਲੱਗਦਾ। ਇਹ ਡਰ ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਕਲਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਉਤਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹਰੇਕ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਾਪ-ਦੰਡ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਿਰਜ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਇਹ ਖੋਫ਼ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬੇੜੀ ਟੋਭ ਵੱਟ ਕੇ ਵਾਰਤਕ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੁਲਬਲਾਹਟ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਵਲ ਲਿਖਾਂ, ਪਰ ਨਾਵਲ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਂਗ ਨਵਾਂ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹੜਾ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਹੈ! ਕੀ ਲਿਖਾਂ? ਕਹਾਣੀ ਕਿ ਨਾਵਲ? ਇਸ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨਿਕਲਣਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ, ਸੋਚੀ ਗਿਆ ਪਰ ਰਾਹ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਸੋ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਲਿਖ-ਲਿਖ ਕੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਾੜ ਢਾਹ ਲਏ ਨੇ! ਜੇ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਕੋਈ 'ਅਮਰ ਹੋਣ' ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਐਵੇਂ ਭਰਮ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੌਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ 'ਲੱਦ ਗਏ', ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਤੂੰ ਕਿਸ ਬਾਗ ਦੀ ਮੂਲੀ ਏ! ਫਿਰ ਏਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਏ, ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਉਹੋ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਨੁਤੀ ਓਨਾ ਪੁੰਨ!

ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਬੜੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੇ ਮੰਗ ਰੱਖਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਬਹਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟਾਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਵੀ ਆਖਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਹੁਣ 'ਸਵਾਰੀ' ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨ ਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਸੀ, ਬਹਾਨਾ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਮੇਰਾ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੁਝ

'ਸੁਭ-ਚਿਤਕਾਂ' ਦੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜੁੰਡਲੀ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ 'ਮਰਿਆ-ਮੁੱਕਿਆ' ਤੇ 'ਭੁੱਲਿਆ-ਵਿੱਸਰਿਆ' ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਖੋਲ ਰਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ

ਡਾ. ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਪਾਦਤ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਉਚਾ ਬੁਰਜ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਕਾਲਜ ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ।

ਹੋ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀਆਂ, 'ਇੰਜ ਮਿਹਣੇ ਈ ਸੁਣਦਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ! ਅੰਦਰੇ ਈ ਨਾ ਮਾਰ ਸੁੱਟੀ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੇਹ।' ਤੇ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਰਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਚੱਕੇ ਨੂੰ ਤੇਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਮੁੜ ਤੋਂ ਰਵਾਂ ਹੋ ਗਿਐ।

ਸੁਕਰ ਹੈ, ਵਰਿਆਮ ਦਾ ਚੱਕਾ ਮੁੜ ਤੋਂ ਰਵਾਂ ਹੋ ਗਿਐ! ਜੇ ਜਾਮ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਫੇਰ ਭਲਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ? ਫੇਰ ਤਾਂ 'ਨੂਰੀ ਲਿਆ ਦੇਣੀ ਸੀ ਵੀਰ ਮੇਰੇ ਨੇ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਆਫ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀ ਪਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ! ਆਓ ਰਤਾ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਹੋਏ ਵਰਿਆਮ ਦੀਆਂ ਰਚੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਝਾੜ ਮਾਰੀਏ। ਉਹਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਟਾਈਟਲ ਪਏ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਰਬੱਗੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ, ਆਲੋਚਕ ਹੈ, ਸਫਰਨਾਮੀਆ, ਖੋਜਕਾਰ, ਨਿਬੰਧਕਾਰ, ਜੀਵਨੀਕਾਰ, ਸਵੈਜੀਵਨੀਕਾਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਅਨੁਵਾਦਕ ਬਣਨਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ! ਕੀ ਪਤਾ ਮਨ ਵਿਚਲੀ ਕੁਲਬਲਾਹਟ ਨਾਵਲ ਵੀ

ਲਿਖਦਾ ਦੇਵੇ?

ਜੇ ਇਕ ਬੰਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਟਾਈਟਲ: 'ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ', 'ਅੰਗ-ਸੰਗ', 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ', 'ਚੋਬੀ ਕੂਟ', 'ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ', 'ਤਿਲ-ਫੁੱਲ', 'ਤਿਲ-ਫੁੱਲ ਤੇ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ', 'ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ 'ਦਲਦਲ', ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ 'ਚੋਬੀ ਦਿਸ਼ਾ', 'ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਕੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ

ਗਾਥਾ' ਤੇ 'ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ' ਪੁਸਤਕਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਜੀਵਨੀਕਾਰ ਵਜੋਂ 'ਗਦਰੀ ਜਰਨੈਲ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ', 'ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਲੋਪੋਕੇ', 'ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਧਰੂ-ਤਾਰਾ ਕਰਤਾਰ', ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ 'ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਾ ਧਰੁਵ-ਤਾਰਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ' ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਪਈ ਹੈ, ਉਥੇ 'ਗੁਫਾ ਵਿਚਲੀ ਉਡਾਣ' ਵਰਗਾ ਸਵੈਜੀਵਨਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਸਫਰਨਾਮੇ 'ਪਰਦੇਸੀ ਪੰਜਾਬ' ਤੇ 'ਵਗਦੀ ਏ ਰਾਵੀ' ਪਏ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਆਲੋਚਕ ਵਜੋਂ 'ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਸਾਰ', 'ਨਾਵਲਕਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ-ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪਰਿਪੇਖ' ਅਤੇ 'ਪੜ੍ਹਿਆ-ਵਾਚਿਆ' ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪਏ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਟੇਜੀ ਨਾਟਕ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਫਿਲਮ 'ਚੋਬੀ ਕੂਟ' ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ 'ਚ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੇਖਕਾਂ/ਆਲੋਚਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਉਤੇ ਦਰਜਨ ਕੁ ਖੋਜ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਥੀਸਿਸ) ਵੀ ਲਿਖੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਫੁਟਕਲ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬਤੌਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਲਈ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਮ ਏਸ਼ੀਆ ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਸਵਾਂ ਸੋ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰ ਚੁਕੇ। 2012 ਤੋਂ 17 ਤੱਕ ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਚਾਂ ਉਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਸੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਚੁਕੇ। ਕਹਾਣੀ ਉਤਸਵ ਤੇ ਗਦਰੀ ਮੇਲੇ ਕਰਦਾ ਚੁਕੇ। ਨਾਲ 'ਸੀਰਤ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਰੇਡੀਓ, ਟੀ. ਵੀ. ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਦੇਈ ਜਾ ਰਿਹੇ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ/ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਵੀ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹੇ। ਅਜੇ ਉਹਦਾ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਐ! ਕਾਸ਼! ਉਹਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਉਹਦੇ ਵਾਂਗ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਹੋਵੇ!

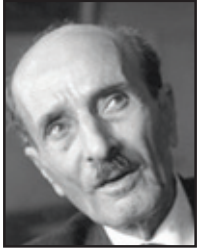
(ਚਲਦਾ)

ਕਾਵਿ ਜਗਤ			
ਦਿਲ ਦਾ ਹਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਤਰਾਸ਼ੀ ਮੂਰਤ ਤੂੰ ਬੁੱਤਾਂ ਵਰਗੀ। ਹਾਸੇ ਤੇਰੇ ਮਹਿਕਾਂ ਵੰਡਣ ਬਦਲਦੀ ਰੁੱਤਾਂ ਵਰਗੀ। ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਹਿਲ ਬਣਾ ਕੇ ਆ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਜੜ੍ਹੀਏ ਨੀ। ਦਿਲ ਦਾ ਤੂੰ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ਦੇ ਬਹਿ ਜਾ ਪਲ ਅੜੀਏ ਨੀ। ਰਾਹੀ ਮੈਂ ਸੁੰਨੇ ਰਾਹ ਦਾ		ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੈਨੂੰ ਮੰਨ ਬੈਠਾ। ਖਿਲਰੇ ਜੇ ਪਏ ਸੀ ਮਣਕੇ ਧਾਗੇ ਵਿਚ ਬੰਨ ਬੈਠਾ। ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਈ ਬੁਝਾਰਤ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹੀਏ ਨੀ...। ਨੀ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਜਿਉਣ ਵਾਲਾ ਸੁਪਨਾ ਮੈਂ ਬੁਣ ਲਿਆ ਏ। ਤੇਰੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣ ਲਿਆ ਏ। ਦਿਲ ਨਾ ਤੂੰ ਤੋੜ ਦੀ ਕਿਧਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਕਲੀਏ ਨੀ...। ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ 'ਚ 'ਆਲੀਕੇ'	
ਜੱਗ ਦੀ ਹੈ ਜਨਨੀ, ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਹੈ ਜਾਣਦੀ। ਧੀ ਜੰਮ ਪਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰਦੀ। ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਂਦੇ ਗਰਭ 'ਚ, ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਹੈ ਜੇ ਕੁੜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ, ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀਂ ਮੁੜੀ ਹੈ। ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਨਾ ਦੇਵੇ ਕੋਈ ਲੋਰੀਆਂ ਵੀਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ, ਭੈਣਾਂ ਹੀ ਗਾਵਣ ਘੋੜੀਆਂ। ਧੀ ਬਾਝੋਂ ਮਾਂ ਦੀਆਂ, ਸੋਧਰਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਪੂਰੀਆਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖੇਡੇ, ਨਾਲੇ ਚੋਵੇ ਮੱਝਾਂ ਬੂਰੀਆਂ। ਮਾਂ, ਧੀ, ਭੈਣ ਬਿਨਾ ਘਰ ਸੁੰਨਾ ਸੁੰਨਾ ਲੱਗਦਾ ਮਿੱਠਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਾਝੋਂ ਸਭ ਫਿੱਕਾ ਫਿੱਕਾ ਲੱਗਦਾ। ਬਣ ਕੇ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜਦੋਂ, ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਢੋਅ ਕੇ ਬੂਹੇ, ਫਿਰ ਸਵਰਗ ਦਿਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਸ਼ੀਲ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਘਰ ਸਾਂਭ-ਸਾਂਭ ਰੱਖਦੀ ਕੌੜੀ ਹੋਵੇ ਨਿੱਮ ਵਾਂਗ, ਕਲੋਜ਼ ਨਿੱਤ ਰੱਖਦੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸਿਆਣੇ ਸਦਾ, ਨਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਜੂਬਾ ਹੈ ਗਦ ਗਦ ਹੋਵੇ ਦਿਲ, ਜਦੋਂ ਬਣਦੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਹੈ।		ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ ਖੁਦ ਨੂੰ ਰੰਗਣਾ ਨੀ। 'ਬਲਜਿੰਦਰ' ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਤੂੰ ਵੀ ਪਾ ਲੈ ਬਾਹੀਂ ਕੰਗਣਾ ਨੀ। ਸੰਗ ਜਿਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਹੱਥ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਫੜੀਏ ਨੀ। ਦਿਲ ਦਾ ਤੂੰ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ਦੇ ਬਹਿ ਜਾ ਪਲ ਅੜੀਏ ਨੀ। -ਬਲਜਿੰਦਰ ਆਲੀਕੇ ਫੋਨ: 91-94645-62678 ਵਾਪਸੀ ਇੱਕ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਜਾਈ, ਪੋਲੇ ਪੈਰੀਂ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਆਈ, ਉਗਲ ਫੜ੍ਹ ਮੇਰੀ ਉਹ ਬੋਲੀ	
ਔਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੱਖੇ ਤਨ ਸਾਫ, ਲਾਵੇ ਅਤਰ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀ ਹੱਥੀਂ ਪੈਰੀਂ ਮਹਿੰਦੀ, ਲਾਵੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਬਿੰਦੀਆਂ। ਮੀਥੀਆਂ ਪਾ ਗੁੰਦੇ ਵਾਲ, ਜੂੜਾ ਕਰਦੀ ਜਾਲੀ ਪਾ ਅੰਗ ਸਜਾ ਗਲ ਪੋਚ, ਗਲ ਗਹਿਣੇ ਲਵੇ ਪਾ। ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਮਟਕਾਵੇ ਜਦੋਂ, ਧਾਰੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੱਲਜ ਪਾ ਕੇ ਹੁਸਨ ਭਰਮਾਵੇ ਫਿਰ, ਉਡੀਕੇ ਮਾਰੀ ਨੂੰ ਮੂੜਾ ਡਾਹ ਕੇ। ਮੋਰਨੀ ਦੀ ਤੋਰ ਤੁਰੇ, ਯਾਦ ਕਰੇ ਪਤੀ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਉਮੰਗਾਂ ਨੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ, ਉਚਰੇ ਮਿੱਠੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ। ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਜਵਾਰਭਾਟੇ, ਫਿਰ ਵਗਣ ਹਨੇਰੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ 'ਚ ਜਵਾਨ ਦਿਲ, ਹੋਣ ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਮਰਦ ਭੈੜਾ, ਕਰੇ ਨਾ ਕਲੋਲ-ਪਿਆਰ ਅਜਾਈਂ ਫਿਰ ਜਾਵਦੇ, ਲਾਏ ਸਭ ਸੋਲ੍ਹਾਂ-ਸ਼ਿੰਗਾਰ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਖੁਮਾਰੀ ਇਸ਼ਕ ਦੀ, ਤਾਰੀ ਲਾਉਂਦੀ ਪੱਤਣਾਂ ਸੜ ਜਾਵੇ ਬਲਾਂ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਪਹਾੜ ਪਵੇ ਪੱਟਣਾਂ। ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਤ੍ਰੀਅ ਹੱਠ, ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਭੁੱਲ ਜਾਵਦੀ		ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਕਲਾ-ਕਲੋਜ਼, ਫਿਰ ਘਰ ਨੂੰ ਲਿਆਵਦੀ। ਮਿਹਣੇ ਮਾਰ ਸਕਿਆਂ 'ਚ, ਕਦੇ ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਕਰਾਂਵਦੀ ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਫਿਰ ਮਾਂ ਜਾਇਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਂਵਦੀ। ਬਦਕਾਰ ਜੇ ਜਨਾਨੀ ਹੋਵੇ ਪਤੀ ਫਿਰ ਲੱਗੇ ਗੈਰ ਸਹੇੜੇ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਮਰਦ, ਪੁਆਵੇ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ਵੈਰ। ਵਟਾ ਕੇ ਰੂਪ ਚੰਡੀ ਦਾ, ਕਦੇ ਦੋੜਾਂ ਤਾਈਂ ਵੰਗਾਰਦੀ ਕਦੇ ਬਣ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇਵੀ, ਸੁਰਾਂ ਤਾਈਂ ਸੰਵਾਰਦੀ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਮਾਤਾ ਗੁਜ਼ਰੀ ਦੀ, ਭਾਗੇ ਬਣ ਰਣ 'ਚ ਗੱਜਦੀ 'ਲੋਡੀ ਵਿਦ ਦੀ ਲੈਪ', ਜੱਗ ਤੋਂ ਮਾਣ ਕਮਾਵੇ। ਬਣ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਕਦੇ ਅਸਮਾਨੀਂ ਪਈ ਗੇੜੇ ਲਾਵੇ। ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਭਾਵੇਂ, ਚਰਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਹੈ ਨਾਰੀ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਪੈਂਦੀ ਸਦਾ ਡੰਡ ਹੈ। ਚੁੱਪ ਕਰ ਦੇਖੀ ਚੱਲ 'ਨੂਰਪੁਰੀ' ਤਮਾਸ਼ਾ ਜੱਗ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਨੂਰਿਆਂ 'ਚ, ਨਾ ਕਦੇ ਕੁਝ ਲੱਭਦਾ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਮਿਨੀਸੋਟਾ ਫੋਨ: 408-912-3438	
		ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੀ ਮੈਂ ਕਿਰਨ ਪਲੇਟੀ, ਘਰ ਚੱਲ ਤੈਨੂੰ ਲੈਣ ਮੈਂ ਆਈ। ਜੰਦਰੇ ਲੱਗੇ ਘਰ ਦੇ ਬੰਨੇ, ਕਾਂ ਪਿਆ ਦੱਸੇ ਤੇਰਾ ਆਉਣਾ, ਆਪਣੀ ਕਾਂ ਕਾਂ ਆਪੇ ਸੁਣਦਾ, ਚੁਰੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਪਿਆ ਬੁਣਦਾ, ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ ਦੇਵੇ ਗਵਾਹੀ। ਇੱਕ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਉਥੇ, ਚੁੰ ਚੁੰ ਕਰਦਾ ਕੁਝ ਪਿਆ ਲੱਭੇ, ਭੋਰ ਕੇ ਰੋਟੀ ਕੋਈ ਨਾ ਸੁੱਟੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਹੜਾ ਨਾ ਉਹ ਛੱਡੇ, ਘਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈ।	
		ਪੁੱਪ ਵਿਚਾਰੀ, ਗੂੰਗੀ ਬੋਲੀ, ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਵਿਹੜੇ ਫੇਰਾ ਪਾਵੇ, ਲੱਭੇ ਵਾਣ ਦੀ ਢਿੱਲ੍ਹੀ ਮੰਜੀ, ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਵਕਤ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸਮਝ ਨਾ ਪਾਈ। ਘਰ ਕੱਖਾਂ ਦਾ, ਨਿੱਘ ਲੱਖਾਂ ਦਾ, ਕੰਧ ਰੀਝਾਂ ਦੀ, ਛੱਤ ਖਾਬਾਂ ਦੀ, ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ, ਘਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਦੇਖਦੀਆਂ, ਬਿਨ ਮਾਲੀ ਦੇ ਰੁਲੇ ਖੁਦਾਈ। -ਦਿਲਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ diljodh@yahoo.com ਜੀਵਨ ਪੰਧ ਪਰਵਾਸੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਹੀ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਟਰ-ਪਿਟਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜੋ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹਰ ਗੋਰਾ ਟਰਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਰਦਾ-ਪੁਜਦਾ ਮਾਲਿਕ ਵਿਹਲਤ ਸੀ ਬਾਹਰ ਕਰ ਮਜਦੂਰੀ ਟੌਹਰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਵੀਜ਼ਾ ਜੇਕਰ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਨਕਲੀ ਏਜੰਟਾਂ ਤੋਂ ਠੱਗੀ ਮਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਈਲੈਟਸ 'ਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਅੱਕ ਕੇ ਫਿਰ ਨਕਲੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਜੁਗਾੜ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਰਜੇ ਉਤੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ 'ਚ ਪਾਲ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨਾਲੋਂ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਜਾ ਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਬਰ ਖਰੀਦ, ਬੀਮਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਲਿਮੋਜੀਨ 'ਤੇ ਪੈ ਸਸਕਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। -ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਯੌਰਕ ਫੋਨ: 704-257-6693	

1626 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮਹਾਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ “ਬਿਨਾਂ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦੇਵੇ।”

ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਜਦੋਂ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ: “ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

“ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਹੱਥੋਂ ਬੇਵਸ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਣਚਾਹਿਆਂ ਕਈ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜੀਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਖੁਦ ਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਅੱਖਰ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਧੁਨੀ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਉਚਾਰਨ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ

ਮਿਸ਼ਾਈਲ ਨਈਮੀ ਅਨੁਵਾਦ: ਜੰਗ ਬਹਾਦੁਰ ਗੋਇਲ

ਦੂਜੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਦੀ ਸੋਚ ਇਕੋ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਭ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵੀ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ।

“ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇਕੋ ਦੇਵਤਾ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਦ ਮੈਂ ਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਤੱਕੜੀ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਤੋਲਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਮੁਨਸਿਫ਼ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਇਕਾਗਰ ਮਨ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਦੂਜਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ।

“ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਦਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਰ ਤਕ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਖੁਦ ਮੈਂ ਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਰਸਤਾ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਂ— ਇਹ ਮੇਰਾ ਤੀਜਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ।

“ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਂਦਾ-ਪੀਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਗਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਹਲ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਹਲ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਪੰਜਾਲੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਪੰਜਾਲੀ ਹੇਠਾਂ ਰਾਜਾ ਤੇ ਪਰਜਾ ਇਕੋ ਹੀ ਰੱਸੇ ਨਾਲ ਨੂੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹੀ ਮੇਰਾ ਚੌਥਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ।

“ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਅਨਾਰ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਅਣਗਿਣਤ ਇਛਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਬੁਰੀਆਂ’ ਅਤੇ ‘ਚੰਗੀਆਂ’ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦੇਫਾਤ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤੜਫਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਹੀ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਆਦਮੀ ਦਬਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ‘ਚੰਗੀਆਂ’ ਇਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੋ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ— ਇਹ ਮੇਰਾ ਪੰਜਵਾਂ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ।

“ਧਰਤੀ ’ਤੇ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ’ਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਵਾਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਲ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਾਂ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਛੇਵਾਂ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ।

“ਕ੍ਰਿਸਮਿਆਂ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਕਤਾਰੇ ਵਿਚ

ਚੂਰੇ ਨੇ ਪਹਾੜ ਖੋਦਿਆ

ਖਲੀਲ ਜਿਬਰਾਨ (1883-1931) ਲਿਬਨਾਨੀ ਲਿਖਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ 1923 ਵਿਚ ਛਪੀ ਉਹਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਦਿ ਪਰੋਫਟ’ (ਪੈਗੰਬਰ) ਨਾਲ ਉਹ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਛਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਉਹਦੇ ਮਿੱਤਰ ਮਿਖਾਈਲ ਨਈਮੀ ਨੇ 1934 ਵਿਚ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 1936 ਵਿਚ ਛਪਿਆ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਲਾਸਿਕ ਨਾਵਲਾਂ ਉਤੇ ਤਬਸਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜੰਗ ਬਹਾਦੁਰ ਗੋਇਲ ਨੇ ਹੁਣ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਛਪਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇਕ ਕਾਂਡ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਛਾਪਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਤਾਂਘ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਭੁੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਮੁਲਕਾਂ ਤੇ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਰੰਗ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕੋ ਹੀ ਕਤਾਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਸੱਤਵਾਂ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ।

“ਮੈਂ ਹੀ ਭੋਜਨ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਘਰ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਲੇ ਉਹ ਕਈ ਰਸਾਇਣਕ ਤੱਤ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਸ ‘ਪੈਨੀ’ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਤੇ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦ ਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਜਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੈਨੀ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਕੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ:

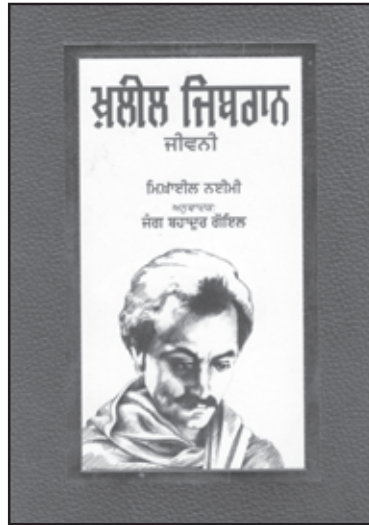
“ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਕੋਈ ਔਰਤ ਪੈਨੀ ਬਦਲੇ ਆਪਣਾ ਜਿਸਮ ਵੇਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਸੀ— ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ, ਗੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਤਤਕਾਲ ਹੀ ਉਹ ਔਰਤ ਗਿਰਜਾਘਰ ਗਈ। ਜਿਸਮਫਰੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਹੋਈ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਅਗਰਬੱਤੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਾਦਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ‘ਪੈਨੀਆਂ’ ਪਾਦਰੀ ਨੂੰ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਅਗਰਬੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਗਿਰਜਾਘਰ ਵਿਚ ਜਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਤੇ ਦਾਨ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੀਟ ਖਰੀਦਿਆ। ਤੁਹਾਡੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਜੋ ਅਗਰਬੱਤੀਆਂ ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਲੀਆਂ, ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਬਿਰਫ਼ ਦੀ ਛਿੱਲ ਸੀ? ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਗਰਬੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਸਵਾ ਦੇ ਖੂਨ ਤੇ ਮਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਜਿਸ ਮੀਟ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰਿਆ, ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਸ਼ੂ ਦਾ ਮਾਸ ਸੀ? ਨਹੀਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਸਵਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹੀ ਮਾਸ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ— ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਆਸਾਨ ਹੈ? ਵੇਸਵਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਹਿ ਕੇ ਖਾਣਾ ਖਾਣਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਤੇ ਲਹੂ ਪੀਣਾ... ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਜੂਦ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਣਾ!

“ਇਕ ਗੱਲ ਸੁਣੋ! ਕਿਸੇ ਲੁਟੇਰੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਧਨ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਧਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਝੋਲਾ ਲਟਕਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਲੁਟੇਰਾ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਘੁਕ ਸੁੱਤੀ ਬੁੱਢੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਭਿੱਜੇ ਝੋਲੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਉਹ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਜੂਏ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਰਕਮ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲਬਾਦਾ ਖਰੀਦਿਆ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਟੈਕਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਜੱਜ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਲੁਟੇਰੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਜੱਜ ਤੇ ਲੁਟੇਰਾ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੱਜ ਵੀ ਅਨਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਲੁਟੇਰਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ ਖੂਨ ਬਹਾਇਆ ਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਉਹ ਖੂਨ ਪੀਤਾ।

“ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਆਪਣੇ ਕਤਾਰੇ ਵਿਚ ਚਿੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਜਾਣ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹਨ। ਮੈਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖਾਤਰ ਸੱਤ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁੱਖਾਂ ਤੇ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਵੋ... ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਵੋ... ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਵੋ! ਮੈਂ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

“ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਮਾਣਮੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਨ ਬਖਸ਼ਾਂਗਾ, ਜੋ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਿਆਂਗਾ, ਜੋ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਣ। ਸਭਕਾਂ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਪਤਨਗੀਆਂ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹਿਸਾਸ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲਵਲੇ

ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਮਿਲੇਗੀ। ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇਥੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਚਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨਗੇ। ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਵੇਂ ਸੁਰਗ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਹੀ ‘ਈਡਨ’ ਗਾਰਡਨ ਦੇ ਬਿਰਫ਼ ਉਗਣਗੇ। ਪੂਜਾ ਘਰ, ਰੰਡੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਮਿਠਾਈ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

“ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਲਾਵਾਂਗਾ, ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਰੱਖੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵੱਲ ਮੇਰੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ’ਤੇ ਚੱਲਣਗੇ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਭੰਡੀ ਕਰਨਗੇ, ਤੇ ਮੇਰੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਵਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ’ਤੇ ਬੋਝ ਪਾਵਾਂਗਾ, ਓਨਾ ਹੀ ਉਹ ਚੀਕ ਚੀਕ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ, ‘ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਵੋ, ਹੋਰ ਦੇਵੋ, ਹੋਰ ਦੇਵੋ’। ਇਉਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਭੀੜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਪਾਤਾਲ ਵੱਲ ਪੌੜੀਆਂ ਲਾਉਣਗੇ, ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਛੂੰਹਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਰ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ

ਪੈਰ ਹੋਣਗੇ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕੇ ਖਾਣਗੇ; ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਜਾਣ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ‘ਨਰ-ਭਕਸ਼ੀ’ ਹਨ।

“ਮੇਰੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਲਾਹਕਾਰੋ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰੋ। ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਜੋ ਥਾਂ ਚੁਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਰਿਆ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਮੈਨਹਟਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਥਾਂ ਉਤੇ ‘ਰੈੱਡ ਇੰਡੀਅਨਜ਼’ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੋ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ; ਪਰ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਾਂਗਾ।”

ਪੈਨੀ ਨੇ ਅਜੇ ਆਪਣਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਬੇਹੱਦ ਖੂਬਸੂਰਤ ਖੰਭਾ ਵਾਲਾ ਪੰਛੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ ’ਚ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮਾਲਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਨ, ਉਹ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲ ਅਗਾਂਹ ਵਧਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਦਸ ਜੁੜਵੇਂ ਭਰਾ ਵੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਝੁਕ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ, “ਅਸੀਂ ਪੈਨੀ ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਰ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਤੋਂ ਮੰਨਾਂਗੇ।” ਤਖ਼ਤ ’ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਕਲਪਨਾ! ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਆਰਟ-ਕਰਾਫਟ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਢੁਕਵੀ ਥਾਂ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ।”

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਬੁੱਢਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਕੋਲ ਯੁਗਾਂ-ਯੁਗਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਮਾਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੋ ਦੋ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਤੁਰਦੇ ਉਸ ਦੇ 25 ਜੁੜਵੇਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਮਾਲਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ— ‘ਜ਼ਮੀਰ’ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ।”

ਫਿਰ ਅੱਧਭਤ ਉਮਰ ਦਾ ਆਦਮੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ ਰੰਗ ਦਾ ਮੋਟਾ ਚਸ਼ਮਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ ਦੀਆਂ ਬੋਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋ ਦੋ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਤੁਰ ਰਹੇ 49 ਜੁੜਵੇਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਏ, ਜਿਹੜੇ ‘ਕਲਪਨਾ’ ਅਤੇ ‘ਜ਼ਮੀਰ’ ਨੇ ਕਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਦਿਲ! ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਰਹੋ। ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਿਲਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸੂਈ ਚੁਭੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।”

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ‘ਲਾਲਚ’ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਬੇਠਾ ਸੀ ਚਾਂਸਲਰ ‘ਮੱਕਾਰ’। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਮੁਬਾਰਕ ਦਿਨ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰੋ ਤੇ ‘ਰੈੱਡ ਇੰਡੀਅਨਜ਼’ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਤੋਂ ਮੈਨਹਟਨ ਜ਼ਮੀਨੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਲਵੋ।”

ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਆਪਣੀ ਸਭਾ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਇਕ

ਕਮਸਿਨ ਹੁਸੀਨਾ ’ਤੇ ਪਈ। ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਗਨ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਸਣ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬੇਸਕੀਮਤੀ ਹੀਰਾ ਸੀ। ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸ ਕਮਸਿਨ ਹੁਸੀਨਾ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਅਤੇ ਹੀਰੇ ਦੀ ਚਮਕ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲ ਸਕੀਆਂ। ਉਹ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ:

“ਤੂੰ ਕਦੋਂ ਆਈ, ਹੁਸੀਨਾ?”
“ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।”

“ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਤੂੰ ਹੈਂ ਕੌਣ?”
“ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹਾਂ।”
“ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਕੈਦ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਇਥੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੀ ਹੈ?”

“ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਆਈ ਹਾਂ।”

“ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੰਭਵ ਤੋਂ ਅਸੰਭਵ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਿਵਾਏ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਠਿਕਾਣਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਬੂਹਾ। ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਹ ਚਮਕਦਾਰ ਵਸਤੂ ਕੀ ਹੈ?”

“ਖੁਸ਼ੀ!”
“ਕਿੰਨੀ ਹਾਸੇ-ਹੀਣੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੂੰ ਇਥੋਂ ਚਲੀ ਜਾ, ਤੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।”
“ਨਹੀਂ! ਮੈਂ ਸੰਜੀਦਾ ਹਾਂ।”

“ਤੇਰੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ’ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ’ਚ ਫੜਿਆ ਹੀਰਾ ਬੜਾ ਦਿਲਕਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ?”

“ਖੁਸ਼ੀ ਨਾ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਵੇਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।”

“ਇਹ ਤੇਰੀ ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂ ਵੇਚੀ ਨਾ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਕਿਉਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।”

“ਜੇ ਮੇਰਾ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਹੀਰਾ ਓਨੀ ਹੀ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਮੁਫਤ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ।”

“ਤੂੰ ਬੜੀ ਬੇਹਯਾ ਔਰਤ ਹੈਂ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਗਨ ਅਵਸਥਾ ’ਚ ਖਲੋਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋਈ? ਇਸ ਬਦਕਾਰ ਔਰਤ ਦੇ ਨੰਗੇਜ ਨੂੰ ਕਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦੇਵੋ ਤੇ ਫੇਰ ਗਰਗ ਗਰਮ ਪਾਵਾ ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵੋ। ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰ ਨੂੜ ਕੇ ਨਰਕ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਤਹਿਖਾਨੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਨ ਲਈ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ, ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਹੀਰਾ ਮੇਰੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦੇਵੋ।”

ਸਿਪਾਹੀ ਉਸ ਹੁਸੀਨਾ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਅਗਾਂਹ ਵਧੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ’ਚੋਂ ਹੀਰਾ ਖੋਹ ਕੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ’ਤੇ ਬੈਠੇ ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਸੀਨਾ ਨੂੰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕਣਾ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ’ਚ ਫੜਿਆ ਹੀਰਾ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ:

“ਇਹ ਕੀ? ਇਹ ਤਾਂ ਕਾਲਾ ਕੋਲਾ ਹੈ।”
ਤੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਹ ਹੁਸੀਨਾ ਧਾਰੀਦਾਰ ਸੱਪ ’ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਨੇ ਬੜੀ ਰੁੱਬੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ’ਚ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਵੋ। ਜਾਵੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁਝ ਜਾਵੋ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ! ਜੋ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ’ਤੇ ਨਾ ਟਾਲੋ।”

ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ ਪੈਨੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਭ ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੇ 24000 ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਮੈਨਹਟਨ ਜ਼ਮੀਨਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਤੋੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਟੁੱਟੇ ਭਵਨਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ’ਚੋਂ ਅਸਮਾਨ ਛੂੰਹਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ— ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਅਸਮਾਨ ’ਤੇ ਟਾਕੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੇ ਉਸ ਚਮਕਦਾਰ ਪੱਥਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ‘ਹੀਰਾ’ ਬਨਾਮ ‘ਖੁਸ਼ੀ’ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਜਿਬਰਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਜੀ. ਐਸ. ਚੋਪੜਾ

ਬਾਤਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਦੀਆਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਰੰਗ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਦੇ ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸਲੀਕੇ ਬਾਰੇ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿੱਸੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਸਲੀਕਾ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਕਿੱਸਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਦਿਲਚਸਪ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੜਾ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮੇਰੇ ਘਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਡਾ. ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਮਾਚਵੇ ਅਕਾਡਮੀ ਦੇ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਤੋਂ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ, ਸਾਇਦ ਤਤਕੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ। ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨੇ ਘੰਟਾ, ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਐਮ.ਏ. ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਜੈਰੂਪ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰਨ ਲਈ

ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਚਬਾਰਾਨੁਮਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮਿਆਨੀ ਵਿਚ ਦੋ ਪਲੰਘ ਵਿਛੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਮੰਜੇ ਹੋਰ ਡਾਹ ਕੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਅਧੂਰੇ ਉਸਰੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਕਮਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਬੈਠਕ, ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਸਾਂ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਕਮਰੇ ਵਜੋਂ। ਮਿਆਨੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਟੋਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਗੁਲਖਾਨੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲੈ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਸਿਆਲੇ ਨੇ ਅਜੇ ਆਪਣੀ ਸਫ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਲ੍ਹੋਟੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਗੁਲਖਾਨੇ ਤੇ ਫਲੱਸ ਲਈ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਏਧਰ ਗੁਲਖਾਨਾ ਬਣੇ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਬਾਲਣੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹਾਰੋਂ ਫੇਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਤੌਲੀਏ, ਸਾਬਣ, ਤੇਲ, ਆਦਿ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਖਾਸ ਕੁੱਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਸੁਪਤਨੀ, ਬੱਚੇ ਤੇ ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਉਘੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣ ਦੇ ਚਾਉ ਵਿਚ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਦੇ ਰਹੇ। ਇਕੱਲਾ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਘੜੀਆਂ ਲੋਕ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਹਲ ਕੱਢ ਲਈ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਪਹੁੰਚੇ ਡਾ. ਮਾਚਵੇ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ। ਹਸਮੁਖ ਮਾਚਵੇ ਦੀ ਭਾਰੀ ਦੇਹ, ਚਿੱਟੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਸਿਲਵਟਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁੜਤੇ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਜਾਮੇ ਤੇ ਉਠ-ਰੰਗੀ ਗਰਮ ਨਹਿਰੂ ਜਾਕਟ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਤੋਂ ਬੇਨਿਆਜ਼ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕੁਝ ਅਲਸਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਵਾਲ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਕੋਟ ਵਿਚ ਵਲ੍ਹੋਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਿਆਨੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੋਟ ਲਾਹ ਕੇ ਕਿੱਲੀ ਨਾਲ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ, ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਛੰਡਿਆ ਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਆਵਾਗਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ, ਬਾਹਵਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਆਕੜ ਭੰਨੀ ਤੇ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਵੜਦਿਆਂ ਬੋਲੀ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਸਵਾਗੀ।” ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਨੂੰ

ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਜੇ ਮੁਨੋਰਾ ਸੀ। ਦਰਮਿਆਨੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਡਾ ਸੂਟਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਨਗ ਸੀ। ਫਤਹਿ-ਫਤਹੀ ਦੇ ਝਟ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਰਾਤ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਦਾਗ ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਵਲਾਵਾਂ ਹਿਸਾਬ ਸਿਰ ਵਲਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪੱਗ ਸੀਸਾ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਜਲ ਚਿਹਰਾ ਲਿਸ਼ਲਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿਧਾਈ ਹੋਈ ਫਰਮਾਂਬਰਦਾਰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਵਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਤਰੀ ਹੋਈ ਕਮੀਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸ ਰਿਹਾ। ਚਿੱਟੇ ਤੰਗ ਪਜਾਮੇ ਦੀ ਚਿਟਿਆਸ ਅਜੇ ਕੁਆਰੀ ਪਈ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਪਾਲਸ਼ ਹੋਏ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਤਸਮੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕਸਾਰ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਨਵੇਂ

“ਜੀ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਗਿਰਦਾ ਆਂ।”

“ਅੱਛਾ! ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਸੂਟਕੇਸ ਚੁਬਾਰੇ ਤੋਂ ਏਥੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰ ਸਕੋਗੇ?”

“ਲੌ ਜੀ, ਹੁਣੇ ਲਿਆਇਆ!” ਬਲਬੀਰ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੇ ਚਾਉ ਨਾਲ ਉਹ ਉਡਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਸੂਟਕੇਸ ਲਿਆ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਰਬਤ ਦੇ ਸਲੀਪਰ ਲਿਆ ਦਿਆਂ? ਬੂਟ ਛਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣਗੇ।”

“ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ।”

ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਠੰਢੇ ਨਾਲ ਨਹਾਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਲਖਾਨੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਢੋਹ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਜੁੱਟ ਸਣੇ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਸੂਟਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਗੁਲਖਾਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ?

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਅਤੇ ਐਮ ਐਸ ਰੰਧਾਵਾ।

ਨਕੋਰ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਹੋਣਗੇ। ਫੇਰ ਸੋਚ ਫੁਰੀ ਕਿ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਏਨੇ ਨਿੱਬਲ ਸਨ, ਉਸ ਦੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਛਬ ਦੀ ਝਾਲ ਕਿਵੇਂ ਝੱਲੀ ਜਾਵੇਗੀ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਨਹਾਉਣਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਥਾਂ ਵਿਖਾ ਸਕੋਗੇ?”

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਗੁਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਗੁਲਖਾਨਾ ਕੀ ਸੀ? ਦੋ ਪਾਸੇ ਕੱਪਾਂ ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਵੱਡੀ ਖਿੜਕੀ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਸੇ ਅੱਧੀ ਕੱਪ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਅੱਧੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖਿੜਕੀਆਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇਸੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਬਣਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਬਣਦਾਨੀਆਂ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਤੇ ਪਾਊਡਰ ਦੇ ਡੱਬੇ, ਆਦਿ ਟਿਕਾਉਣ ਲਈ ਥੜੀ ਨਿਕਲ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਓਥੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਟਿਕਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕਿੱਲੀ ਉਤੇ ਤੌਲੀਆ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਟੱਬ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕੋਲ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੱਪ ਪਟੜੀ ਉਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪੜਤਾਲੀਆ ਨਿਗਾਹ ਦੁੜਾ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਕੋਈ ਸਟੂਲ ਮਿਲ ਸਕਦੈ?”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜੀ ਜ਼ਰੂਰ!”

ਬਲਬੀਰ ਸੰਧੂ ਦੌੜ ਕੇ ਸਟੂਲ ਫੜ ਲਿਆਇਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਆਪਣਾ?”

ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਟਬ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਂਦਿਆਂ ਤੇ ਸਟੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਿੰਦੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਟਿਕਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛ ਕੀਤੀ।

ਬਲਬੀਰ ਬੋਲਿਆ, “ਗੱਡੀ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬੂਹੇ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਿਸੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਆਦਮਕੱਦ ਤਸਵੀਰ ਫਰੇਮ ਵਿਚ ਸਜੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਛਬੀਲਾ ਰੰਗ ਰੂਪ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿਆਨੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਰਾਤ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛਿੱਟੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਵੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨੂਰ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੀਮ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸੀ, ਪਰ ਨੂਰ, ਬਿਲਾ-ਸ਼ੱਕ, ਹੈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਹਾਉਣ ਧੋਣ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਆਏ ਨੇ।”

ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਰਜਾਈ ਉਤੇ ਖੱਬੀ ਕੂਹਣੀ ਟਿਕਾ ਕੇ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਦੁਹਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੁੜਤੇ ਤੇ ਪਜਾਮੇ ਤੇ ਗਰਮ ਬੰਡੀ ਵਿਚ ਮਾਚਵੇ ਨਿੱਘਾ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਆਸ਼ਰੀਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਆਪਣੀ ਉਚੀ ਕਮਰਾ-ਭਰੂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਚ ਵਿਚ, ਲੜੀਵਿਆਂ ਦੇ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾ ਕੇ ਆਪ ਚਹਿਕਦਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚਹਿਕਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਿਆਨੀ ਵਿਚ ਵੜੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਡਾ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਲੜੀਫਾਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: Dr. Radhakrishnan is a first rate speaker, a second rate teacher, a

third rate philosopher and a fourth rate man...”

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜੋ ਨੀਂਦਰ ਦੀ ਝੁੱਟੀ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਵੜੀ ਸੀ, ਇਸ ਗਾਲਤੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਵਾਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹਦੀ, ਸੱਜੇ ਪਰਨੇ ਹੋ ਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਬਾ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ-ਕੁਝ ਮੁਕ ਸਰੋਤੇ, ਕੁਝ ਮੁਕ ਦਰਸ਼ਕ। ਅਚਾਨਕ ਮਾਚਵੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਰਜਾਈ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰਾ ਮੂੰਹ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਵੇਲੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾ ਆ ਜਾਏ।

ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀਂ ਬੋਲੇ, “ਚਾਹ ਤਾਂ ਜੀ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਈ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।” ਉਹ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਏ।

ਮਾਚਵੇ ਲੱਤਾਂ ਪਲੰਘ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਲਮਕਾ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਰਜਾਈ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ, ਉਠ ਬੈਠੀ। ਦੋਵੇਂ ਚਾਹ ਚੁਸਕਦੇ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਵਾਰਤਕ ‘ਬਿਊਟੀ ਕਲਿਨਿਕ’ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਰ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ‘ਬਿਊਟੀ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ’ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਵਰ ਸਾਹਿਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਾਧਿਅਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹਵਾਰੀ ਰਿਸਾਲਾ ‘ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ’ ਸੀ।

ਰਹੇ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਗੋਹੜੇ ਲਾਹ ਲਾਹ ਸੁੱਟਦੇ ਰਹੇ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਂਤ ਬੁੰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਬੋਚਦੇ ਰਹੇ।

ਏਨੇ ਨੂੰ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, “ਬਲਬੀਰ ਜੀ!”

ਬਲਬੀਰ ਥੱਲੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਮਿਆਨੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਗੁਲਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹਾਤੇ ਹੀ ਮੁੜ ਆਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਮੈਂ ਇਕ ਟੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੂਟਕੇਸ ਲਿਆ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨਾਲ ਉਹ ਗੁਲਖਾਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਏ ਸਨ, ਉਸੇ ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨਾਲ ਉਹ ਗੁਲਖਾਨੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਨੇ ਬੇਵੱਟ ਵਲਾਵਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਓਨੇ ਹੀ ਵਲਾਵੇਂ ਹੁਣ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਲਾਹਿਆ ਹੀ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਲੰਮੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਕਮੀਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਵੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਹੀ ਕਮੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੂਟ ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਪਾਲਿਸ਼ ਨਾਲ ਚਮਕਦੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁਲਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਨਹਾ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਸਨ, ਦੁਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਤਸਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਕਵੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਇਕਸਾਰ ਵੱਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਮਾਲ ਦੇ

ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸੁਨੱਖੀ ਦੱਖ ਵਾਲੀਆਂ, ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀਆਂ, ਆਦਰ-ਵੰਡਦੀਆਂ, ਕੱਸਾਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਂਦੀਆਂ, ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਸਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੱਜਰੀ ਸਜੀ-ਫਬੀ, ਲਿਸ਼ਕਾਈ ਹੋਈ ਸ਼ਬਦ-ਬੀੜ ਦਾ ਵੀ ਮੱਦਾਹ ਸਾਂ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਰਸਮੀਅਤ ਨੂੰ ਰਤਕਣ ਤੋਂ ਠੱਲ੍ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤਿਆਂ ਮੇਰੇ ਇਸ ਇਹਸਾਸ ਵੱਲੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਅਬ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿਸ ਦਿਲਕਸ਼ ਰਸਮੀਅਤ ਦਾ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਕਿ ਨਹੀਂ?” ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਨਾ ਤੋਰੀ। ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਇਉਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ, ਮਾਚਵੇ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਨਾ ਓਪਰਾਪਨ, ਏਨੀ ਬਨਾਵਟ, ਏਨੀ ਵਿੱਥ ਕੀ ਆਖ? ਇਸ ਕੋਮਲ-ਚਿੱਤ ਤੇ ਹੰਸਾਸ ਲੇਖਕ ਦੀ ਰਸਮੀਅਤ, ਗੈਰੀਅਤ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਿਸ ਅਮਲ ਨਾਲ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸੁਹਜ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਲੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹਣ, ਰਚਣ, ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਹੋਣ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ, ਮਾਚਵੇ ਦੇ ਚੁਟਕਲਿਆਂ ਉਤੇ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਹੋਣ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਚੋਪੜਾ-ਚਾਪੜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ, ਜੀ.ਐਸ. “ਚੋਪੜਾ” ਬੈਠਾ ਹੈ। ਥੱਲੇ ਉਤਰ ਕੇ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੇ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਦਬ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਉਛਾੜ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਛਾੜ ਦਾ ਮਸਨੂਈਪਨ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਦਿਲਫਰੋਬੀ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰਫੀ ਵਿਚ ਖੰਡ ਬੇਮੇਰ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਖੋਏ ਦਾ ਸੁਆਦ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ? ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਵਾਂ ਲੇਖ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੀ ਐਸ ਚੋਪੜਾ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰੱਖਿਓ।”

ਮੇਰਾ ਲੇਖ ਉਡੀਕਦੇ ਉਡੀਕਦੇ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬਣ ਕੇ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਉਤੇ ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਦਾ ਲਈ ਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ. ਮਾਚਵੇ ਦੋਵੇਂ, ਰਾਂਗਲੇ ਸੱਜਨ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਸ ਖੱਟ ਕੇ, ‘ਜਾਇ ਸੁਤੇ ਜੀਰਾਂਦ’। ‘ਜੀ ਐਸ ਚੋਪੜਾ’ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ (ਇਹ ਲੇਖ 1996 ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ)।

ਅੰਤਿਕਾ: ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਵਾਰਤਕ ‘ਬਿਊਟੀ ਕਲਿਨਿਕ’ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦਾਰ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ‘ਬਿਊਟੀ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ’ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਵਰ ਸਾਹਿਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਾਧਿਅਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹਵਾਰੀ ਰਿਸਾਲਾ ‘ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ’ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਾ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹਰ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਕਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਸ. ਪਿਸ਼ੌਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ 26-4-1985 ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਮਾਲਣੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ 20-8-1977 ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ।

ਸ਼ੌਰਟ ਕੱਟ
ਵਾਇਆ
ਲੌਂਗ ਰੂਟ

21

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ
ਫੋਨ: 34602835897

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ...

ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਬੁਤਾਲਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਕਟਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਪਾਂ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਲੱਗਿਆ, ਕੁਝ ਅਣਹੋਇਆ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਹਰ ਥਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ! ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੇ ਮਾਰੂ, ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਲੰਘਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ... ਫਿਰ ਉਹ ਕਦੇ ਮੋਰੱਕੋ ਦੇ ਉਜਾੜਾਂ ਅਤੇ ਕਦੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਰੁਲਣ ਜੋਗੇ ਰਹਿ ਗਏ!... ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ...

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨੋਕ ਨਾਲ ਵਕਤ ਨੂੰ ਕੁਰੇਦਦੇ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਸਾਥੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਗਰੁਪ ਵੀ ਮੋਰੱਕੋ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਖਿਲਰੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਨੇ। ਫਿਰ ਵਧ ਗਿਆ, ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਗਰੁਪ ਦੇ 20-22 ਜਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਡੌਕੀਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। 12 ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਤਾਂ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਡੌਕੀ ਵਿਚ ਸਿਬਤਾ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਆਰੰਭਿਕ ਸਾਥੀ ਲੋਪੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। ਇਹ ਡੌਕੀ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰੋਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗੀ ਸੀ।... ਜੇ ਮੈਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਰਬਾਤ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਸੀ!

ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਾਜੀ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿਹਤ ਅਸਥਿਰ ਹੋਣ ਤੇ ਪੇਮੈਂਟ ਨਾ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਥੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਦਵਾਈ ਤੇ ਖਾਣਾ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਮੰਗਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਊ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਸੁਝਵਾਨ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

'ਭਿਅੰਕਰ' ਸਤਨਾਮ ਮੋਟਾਪੇ ਕਾਰਨ ਹਰ ਡੌਕੀ ਲਈ 'ਅਨਫਿਟ' ਸੀ। ਮੋਰੱਕੋ ਦੀ ਮਾਰੋ-ਮਾਰ ਨੇ 'ਭਿਅੰਕਰ' ਸ਼ਬਦ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮੋਟੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਖੁਰਚ ਕੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦਾ ਮਾਲ ਸੀ, ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਘੇਰਨ ਵਾਲਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਤਾਰਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਅੰਦਰ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮਸਲੇ ਸਨ, ਫਿਲਹਾਲ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਖਾਨ ਤਕ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਅਚਾਨਕ ਖਾਨ ਉਥੇ ਆ ਧਮਕਿਆ। ਮਧਰੇ ਕੱਦ ਤੇ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਖਾਨ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਲਾਸ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੁੰਡੇ ਗੁੱਬ ਗੁੱਬ, ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ- ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਇਹ ਕੌਣ ਹੈ, ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ ਤੇ ਕੌਣ, ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਹਰ ਕੋਈ ਖਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਿਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਮੈਂਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਇੰਜ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਹ ਡੌਕੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਖੋਹ, ਉਸ ਨੇ ਉਚੇਚਾ ਪੁੱਛਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਡੌਕਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਖ ਟਿਕਾਣੇ

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਅਣਹੋਣੀਆਂ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਪੇਨ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੋਥੀ 'ਸ਼ੌਰਟ ਕੱਟ ਵਾਇਆ ਲੌਂਗ ਰੂਟ' ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਲੁੰ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਦੇਸ ਤੋਂ ਪਰਦੇਸ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਇਸ ਮਾਰਮਿਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ 21ਵੀਂ ਕਿਸ਼ਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਤੋਂ ਮੈਂ ਹੀ ਤਾਂ ਫਰਾਰ ਹੋਇਆ ਸਾਂ! ਉਸ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਜਾਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਖੁਦ ਛੋੜ ਕਰ ਆਏਗੇ, ਲੇਕਿਨ ਕੋਈ ਭਾਗ ਕਰ ਪੁਲਿਸ ਕੋ ਹਾਥ ਪੜ ਗਿਆ, ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੇ ਭੀ ਫੰਸਵਾ ਦੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਤੇ ਕਿਸੀ ਕੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਰਹਿਤਾ ਹੂੰ।"

ਸੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਣਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦੈ, ਉਹ ਇਥੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ... ਜਾਂ ਇਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਨਕਲੀ ਸੀ।

ਮੁੰਡੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਅਰਬੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਆਖ਼ਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਬੰਬ ਛੱਡਦਿਆਂ ਮਹਿਫਲ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕੀਤੀ: "ਕੱਲ੍ਹ ਛੇ ਆਦਮੀ ਆਗੇ ਜਾਏਗੇ, ਛੇ ਪਰਸੋਂ।" ਸਾਰੇ ਗਹਿਰੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਮਾਪਤੋਲ ਵਿਚ ਰੁਝ ਗਏ ਕਿ ਕੌਣ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਬੇਫਿਕਰ ਸਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਕੀ ਗਿਆਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਇਤਬਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਉਹ ਰਾਤ ਤੇ ਅਗਲਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਸੁਸਤ ਤੇ ਲੰਮੇਰੇ ਹੋ ਗਏ ਜਾਪੇ।

ਫਿਰ ਖਾਨ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। 10 ਨਾਂ ਮੈਰਿਟ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਟੋਪ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖਾਮੋਸ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਐਲਾਨੇ ਗਏ, ਦੋ ਜਣੇ ਹੋਰ ਕਿਤਿਓਂ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਸੁਖਦ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲ ਚੈਨ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਚਾਚੇ ਵਿੱਕੀ ਨੇ ਖੋਹੇ ਕਿਸ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਇਆ, "ਖਾਨ ਨੇ ਇਕ ਬੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਪੁਆ ਦਿੱਤਾ।" ਉਸ ਝੂਠੇ ਦੀ ਤਾਂ ਚਹੁੰ-ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੇਮੈਂਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਵੀ ਰਸਮੀ, ਰੁੱਖਾ ਜਿਹਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ, ਚਮਕੀਲਾ, ਰਣਜੀਤ, ਕਾਲਾ (ਤੂਤਰੀਆਂ-ਬਾਜਿਆਂ ਵਾਲੇ) ਘਰੋਂ ਤੁਰ ਪਏ। ਦੋ ਜਣੇ ਹੋਰ ਕਿਤਿਓਂ ਨਾਲ ਰਲਣੇ ਸਨ। ਮੋਹਸਿਨ ਨੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬੱਸ 'ਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਅਜਨਬੀ ਉਤਸੁਕ ਨਿਗਾਹਾਂ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਫਿਸਲੀਆਂ, ਫਿਰ ਨਿਰਲੇਪ, ਉਦਾਸੀਨ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਆਸਾਂ ਨਾਲ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਪਸਰੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਹਰਲੇ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਵੰਗਾਰਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਘੂਰਦੇ ਰਹੇ। ਬਿਰਤੀ, ਬੰਦ ਨੇਤਰਾਂ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਸਿਮਟਦੀ ਅਰਦਾਸਾਂ 'ਚ ਜੁੜ ਗਈ, "ਹੋ ਦਾਤਿਆ! ਇਹ ਮੋਰੱਕੋ ਵਿਚਲਾ ਆਖ਼ਿਰੀ ਸਫ਼ਰ ਹੋਵੇ..." ਬਸ ਰੋਜ਼ਮੋਰਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਟਾਇਮ-ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਰੁਕਦੀ-ਚੱਲਦੀ, ਪਹੁ ਫੁਟਦੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਾਂਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬਣੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਸਭ ਯਾਤਰੀ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਡਰਾਇਵਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਛੇ ਜਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸਾਡੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਨ ਤਾਹਿਰ ਅਤੇ ਸੀਰਾਜ਼।

20 ਕੁ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਮਧਰੇ ਜਿਹੇ ਕੱਦ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੋਰੱਕੀ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁੰਹਮਦ ਸੀਤੋ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਉਜਾੜ ਰਸਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਲੰਮਾ ਵਲ ਖਾਂਦੇ ਬਾਹਰੇ-ਬਾਹਰ ਪੈਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਗਡੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਗਏ। ਟਾਂਵੇਂ-ਟਾਂਵੇਂ ਘਰ ਸਨ। ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ 'ਚ ਰੁਝੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਜਨਬੀਆਂ 'ਚ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਦਿਖਾਈ। ਕਾਫੀ ਸਖ਼ਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹ ਕੇ, ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਸੀਤੋ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਦਿਨ ਝਾੜੀਆਂ 'ਚ ਲੁਕ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਲੈ ਜਾਣਗੇ। ਆਉਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ 'ਚੋਂ ਖਰੀਦੇ ਬਰੈਡ-ਮੱਖਣ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਖੁਦ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਜਿਸ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਹਿਰੀ ਖਾਈ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਪਹਾੜੀ

ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਪਰੀ ਸਮਤਲ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਜੜਿਆ ਜਿਹਾ ਦੋ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਮਕਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਪਹਾੜੀ ਰਸਤਾ ਸਾਡੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲਿਆ ਸੀ। ਪਗਡੰਡੀ ਚੁਗਲੀ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਲੋਕ ਇਥੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਸਨ। ਮਕਾਨ ਵਾਲੀ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਹੋਰ ਖਾਈ, ਫਿਰ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਲਸਿਲਾ ਦੂਰ ਤਕ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਫ਼ੇਦ ਵੱਡ ਅਕਾਰੀ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਪਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੱਖੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘੁੰਮਦੇ ਦਿਸਦੇ ਸਨ।

ਜਿਧਰੋਂ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸਾਂ, ਉਧਰ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦੂਰ ਦਿਸਹੱਦੇ ਤਕ ਫੈਲਿਆ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਦ ਅਹਿਸਾਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਪਸਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਖਾਈ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਗਹਿਰੇ ਉਤਰ ਕੇ ਝਾੜੀਆਂ 'ਚ ਛੁਪ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਖਾਣੇ-ਪਾਣੀ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਤਆਰੁਫ਼, ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਕਤ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਕਦੀ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ, ਕਦੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਮਸੀਂ ਦਿਨ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਪਤਾਅ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੱਲੀਂ ਜੁੜੇ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਕਾਨ ਵਾਲੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਪੰਜ ਜਣੇ ਦਿਖਾਈ ਪਏ। ਦੋ ਕੁ ਹੱਥ ਉਧਰੋਂ ਹਵਾ 'ਚ ਉੱਠੇ, ਲਹਿਰਾਏ। ਅਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਉਧਰੋਂ ਇੱਕ ਜਣਾ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੌੜਿਆ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਰਸਤੇ ਥਾਣੀ ਦੇ ਕੁ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਤਕ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ... ਯਾਨੀ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਸ਼ਾਹ, ਲੰਬੇ-ਖਿਲਰੇ ਵਾਲ ਤੇ ਮੇਲੇ-ਗੰਦੇ ਬੇਢੰਗੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਪਾਗਲ ਵੱਧ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਫੜਿਆ ਸੋਟਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੁੰਨੀਆਂ-ਪੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਸ਼ੇਪੰਜ ਤੇ ਅਸਹਿਜਤਾ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ 'ਚ ਕੰਬਦੇ-ਠਰਦੇ, ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੜੇ ਕਿਸੇ ਡੌਕਰ ਦੀ ਬਿੜਕ ਲੈ ਰਹੇ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਪਗਡੰਡੀ ਵਲੋਂ ਮੱਧਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ: ਅਮਰੀਕਾ! ਅਮਰੀਕਾ! ਅਮਰੀਕ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਯਾਦ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਫੌਰਨ ਉਧਰ ਲਪਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਡੌਕਰਾਂ ਦੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਭਰੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਦੇ, ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਦੇ, ਡਿਗਦੇ-ਫਿਸਲਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਉਤਰਦੇ ਗਏ। ਆਬਾਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਧੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਸੰਨਾਟੇ ਭਰੀ ਰਾਤ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਕਾਲੀ ਚਾਦਰ 'ਚ ਘਿਰੇ ਮਕਾਨ ਨੇੜੇ ਬਹਿ ਗਏ। ਸਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਲਦੇ। ਵਾਕਈ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਖਲੇ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਕੋਲ ਆ ਕੇ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਿਹੇ ਭਾਵ ਨਾਲ 'ਸਲਾਮ ਵਾਲੇਕੁਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਸਮਝੇ ਸੀ।" ਉਹ ਪੰਜੇ ਜਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਛੇੜੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ, ਮੰਗ ਮੰਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਏਜੰਟਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ 'ਚ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਲੁਕ-ਛੁਪ ਕੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਮੁਖ਼ਤਸਰ ਜਿਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਰੇ ਲਾਈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਡੌਕੀ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ, ਸ਼ਾਇਦ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੱਕਿਆਂ-ਹਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲੱਤਾਂ ਘੜੀਸਦਾ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੋਰੱਕੋ 'ਚ ਭਾਰਤੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਨ ਦੁੱਖਾਂ-ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਭਰੇ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮਾਰਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਢੋਂਦੇ ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਰਦ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ 'ਚ ਕੰਬਦੇ-ਠਰਦੇ, ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੜੇ ਕਿਸੇ ਡੌਕਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਬਿੜਕ ਲੈ ਰਹੇ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਪਗਡੰਡੀ ਵਲੋਂ ਮੱਧਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ, "ਅਮਰੀਕਾ! ਅਮਰੀਕਾ!..." "ਅਮਰੀਕ" ਤੋਂ 'ਅਮਰੀਕਾ' ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਯਾਦ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਫੌਰਨ ਉਧਰ ਲਪਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੌਕਰਾਂ ਦੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਭਰੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਦੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਦੇ, ਡਿਗਦੇ-ਫਿਸਲਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਉਤਰਦੇ ਗਏ। ਆਬਾਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੜੀ ਸਖ਼ਤ ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਜਾਨ ਮਾਰ ਕੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਸੰਨਾਟੇ ਭਰੀ ਰਾਤ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਕਾਲੀ ਚਾਦਰ 'ਚ ਘਿਰੇ ਮਕਾਨ ਨੇੜੇ ਬਹਿ ਗਏ। ਸਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਲਦੇ। ਵਾਕਈ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਖਲੇ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਦੋ ਡੌਕਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੰਧ ਵੱਲੋਂ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲੇ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਅਸੀਂ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜੇ। ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਕੰਧਾਂ ਫੜ ਫੜ ਅਗਾਂਹ ਵਧੇ। ਡੌਕਰ ਨੇ ਮੋਮਬਤੀ ਜਗਾਈ। ਚਾਰ-ਪੰਜ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਖਾਲੀ ਮਕਾਨ ਸੀ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਚਾਦਰਾਂ, ਕੰਬਲ ਲੱਭ ਕੇ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ 'ਚ ਵਿਛਾ ਲਏ ਗਏ। ਇਕ ਡੌਕਰ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਤਿਓਂ ਖੋਬਸ-ਮੱਖਣ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸਪਾਨੀਆ ਜਲਦ ਭੇਜਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ-ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਖਾ-ਪੀ ਕੇ ਸੌਣ ਦੀ ਕੀਤੀ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਦੀ ਨੀਦ ਉਖੜ ਗਈ। ਲੱਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਾਏ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਣ ਖਲੋਏ। ਲਾਈਟਰ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਇਹ ਪਛਾਣ ਕੇ ਸਾਡੀ ਘਬਰਾਹਟ ਦੂਰ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੀ ਸਿਫਟ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਛੇ ਬੰਦੇ ਸਨ-ਪਨੂੰ, ਸਤਨਾਮ, ਦਵਿੰਦਰ, ਜੇਟਾ, ਹੈਪੀ ਤੇ ਅਸ਼ਫ਼ਾਕ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ)। ਕੁਝ ਵਕਤ ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ।

ਘੰਟੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਛੱਤ 'ਤੇ ਫਿਰ ਬਿੜਕ ਹੋਈ। ਦੋ ਸਾਏ ਪੌੜੀਆਂ ਰਸਤੇ ਉਤਰ ਕੇ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਵੜ ਗਏ। ਸੋਚਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਡੌਕਰ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਜਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਸਰਾਹਟਾਂ ਭਾਪ ਕੇ ਉਹ ਮੋਮਬਤੀ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਉਹ ਹੋਰ ਈ

ਕੋਈ ਅਜਨਬੀ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬੀ 'ਚ ਕੁਝ ਕਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਛੇੜੀ ਛੇੜੀ ਸੀਤੋ ਤੇ ਦੂਜੇ ਡੌਕਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆ ਨਾਲ ਟੁੱਟੇ-ਫੁੱਟੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਂ, ਸਪੇਨ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ 12 ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਸ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ, ਹੱਸਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਥੇ ਚੋਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਘਰ ਤਾਂ ਖਬਰੇ ਕਿਸ ਦਾ ਸੀ? ਪਹੁ ਫੁਟ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੋ ਅੱਧਖੜ ਮੋਰੱਕੀ ਅੰਦਰ ਆਏ। ਅੰਦਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਹਤਬਤਾਏ, ਫਿਰ ਗੁਸੇ 'ਚ ਉਚੀ ਉਚੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡੌਕਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਇੰਡੀਅਨ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਸਾਂ ਤੇ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਸਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਕਰਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦਾਤਰ ਤੇ ਡਾਂਗ ਕੱਢ ਲਿਆਏ। ਦੂਜੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਨਵੇਂ ਮੋਰੱਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗ-ਬਗੂਲਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦੇਸੀ ਘੁਸਪੈਨੀਏ ਉਥੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਿਸਕ ਗਏ। ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਆਏ ਬੰਦੇ ਹੀ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਡੌਕਰਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਪਏ ਮਕਾਨ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਬਲੀ ਦੇ ਬੱਕਰੇ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਹਵਾ 'ਚ ਦਾਤਰ-ਡਾਂਗ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਕੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਦੇ-ਸਿਮਟਦਿਆਂ ਸਤਨਾਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਕਿਤੇ ਪੁਲਿਸ

ਨਾ ਸੱਦ ਲੈਣ, ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣੇ ਓ, ਕੁਝ ਸਮਝਾਓ, ਸ਼ਾਇਦ ਮੰਨ ਲੈਣ।" ਸਤਨਾਮ ਨੇ ਬੜੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਟੁੱਟੇ-ਫੁੱਟੇ ਲਫਜ਼ਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਕ ਮੋਰੱਕੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਥੱਪੜ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ। ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਅਰਬੀ ਖਿਲਰ ਗਈ। ਮੋਰੱਕੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਇਕ-ਦੋ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਹਟ ਗਏ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਅਗਿਓਂ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜੁੱਤੀ-ਬੂਟ ਲਾਹ ਕੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਧੇ।

ਫਿਰ ਉਹ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਸ ਵਕਤ ਸਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੋਸਲੇ ਕਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਰਬਲ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ। ਖੌਫ਼ ਸਾਡੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਦੌੜਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ 12 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀਆਂ, ਸੋਟੇ ਨਾਲ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਮੂੰਹਾਂ ਉਤੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਵੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੋਟਾ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਚੀਕਾਂ ਕਢਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਕਾਰਣ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਦੋ ਕੁ ਬੰਦੇ ਵੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਰੋੜੇ-ਸੋਟੇ ਵਰ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਕੈਸੀ ਅਣਹੋਣੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ!

12 ਜਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਕੁ ਜਣੇ 6-6 ਫੁੱਟ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਚੇ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਵੀ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਸਨ। ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ 15 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਸਾਂ, ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਦਤਰ, ਅੱਖਾ ਵੇਲਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਨਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ 12 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ 3-4 ਮਿੰਟ ਤਕ ਸਾਹ ਲੈ-ਲੈ ਕੇ ਕੁੱਟਿਆ, ਪਰ ਅੱਗਿਓਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਭੈਅ ਤੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਕੰਬਦੇ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਸੋਟਾਂ ਵੱਜੀਆਂ ਸਨ, ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਲਾ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਹੱਥ ਘੁੰਟ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਲੱਤਾਂ ਮਲ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਦੋ ਕੁ ਜਣੇ ਰੋ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਬਰ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸੀ। ਕੁੱਟ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀਆਂ ਬੰਦ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਕਾਰਣ, ਕੁਝ ਬਹਾਨੇ ਉਪਜੇ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚੋਰ ਸਾਂ, ਦੂਜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। 12 ਜਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਦੌੜਦੇ ਵੀ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਝੱਟ ਦਬੋਚੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਲਾ ਦਾਤਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ, ਘਾਤਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੋ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ, ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਥਾਂ-ਥਾਂ ਮਿਲੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕਸ਼ਟਾਂ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ।

ਸਾਡੀ ਜ਼ਿਲਤ ਤੇ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇ ਤਮਾਸ਼ੇ ਅੱਗੇ ਪੂਰਨਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਉਦੋਂ ਲੱਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਸੀਤੋ ਦਾ ਸਾਥੀ ਡੌਕਰ ਬਹੁਤਿਆ। ਉਹ ਦੋਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ (**ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਭੇ 'ਤੇ**)

ਕਬੀਰਾ ਧੂਰਿ ਸਕੇਲਿ ਕੈ ਪੁਰੀਆ ਬਾਂਧੀ ਦੇਹ

ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਆਦਿ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ, ਤਨ, ਪਿੰਡਾ, ਕਾਇਆ, ਜਿਸਮ, ਬਦਨ, ਦੇਹ ਆਦਿ। ਭਾਵੇਂ ਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਲੋਥ ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਰੀਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਤ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘ਕਿੱਡੀ ਲੋਥ ਹੈ ਬਈ!’ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਬੋਡੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਬੋਡੀ ਸ਼ੌਂਡੀ ਬਣਾ’।

ਸਮਾਨਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਕੁਝ ਇਕ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਹਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਦੇਹ ਦਾ ਵਪਾਰ ਤਾਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿੰਡੇ ਦਾ ਵਪਾਰ ਘੱਟ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਹ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਦੇਹ ਦਫਨਾਈ ਗਈ ਪਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਤੇ ਦੇਹ ਤਿਆਗਣਾ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਵੀ ਕਾਫੀ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਦੇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਵਤੀਰਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਦੇਖੀਏ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਬਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਦੇ ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ‘ਬੁਢਾ ਹੋਆ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਕੰਬਣਿ ਲੱਗੀ ਦੇਹ॥ ਜੇ ਸਉ ਵਰਿਆ ਜੀਵਣਾ ਭੀ ਤਨੁ ਹੋਸੀ ਖੇਹ॥’ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ‘ਕਬੀਰਾ ਧੂਰਿ ਸਕੇਲਿ ਕੈ ਪੁਰੀਆ ਬਾਂਧੀ ਦੇਹ॥ ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਕੇ ਪੇਖਨਾ ਅੰਤਿ ਖੇਹ ਕੀ ਖੇਹ॥’ ਹਾਲਾਂਕਿ ‘ਚੌਰਾਸੀਹ ਲੱਖ ਜੋਨ ਵਿਚ ਉਤਮ ਜਨਮ ਸੁ ਮਾਣਸ ਦੇਹੀ’ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਹ ਦੀ ਨਾਸ਼ਮਾਨਤਾ ਕਾਰਨ ਜੀਵਨ ਛਿਨ-ਭੰਗਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਰਮ ਪਰਲੋਕ ਪਰਾਇਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹਨ, ਦੇਹਤ, ਦੇਹਾਦਿ ਆਦਿ, ‘ਚਤ ਦੇਹਤਿ ਘੋਤੀ’ (ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ); ‘ਫਿਰਤੁ ਫਿਰਤੁ ਮਾਨੁਖੁ ਭਇਆ ਖਿਨ ਭੰਗਨ ਦੇਹਾਦਿ॥’ (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)। ਦੇਹ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਦੇਹੀ ਵੀ ਹੈ, ‘ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ॥’ (ਭਗਤ ਕਬੀਰ)।

ਪੰਜਾਬੀ ‘ਦੇਹ’ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇਹ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਧਾਤੂ ਹੈ, ‘ਦਿਹ’ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿੱਪਣ, ਢਾਲਣ, ਘੜਨ, ਬਣਾਉਣ, ਰਚਣ, ਗੁੰਨਣ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਦੇਹ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ-ਸ਼ਕਲ, ਆਕਾਰ, ਘਾਤਤ, ਪੁੰਜ, ਥੋੜਾ, ਡੀਲ, ਪੇੜਾ, ਮੂਰਤੀ, ਆਕ੍ਰਿਤੀ, ਦਿੱਖ ਆਦਿ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀ ਘਾਤਤ ਲਿੱਪ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਲਿੱਪਣ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਕੰਧ ‘ਤੇ ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਤਹਿ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਕ ਨਵੀਂ ਨਕੋਰ ਸ਼ਕਲ ਘੜਨਾ ਹੈ। ਸੋ, ਸਰੀਰ ਵਜੋਂ ਦੇਹ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾ ਜੋ (ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਣੀ ਨਾਲ) ਡੌਲਿਆ ਜਾਂ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਹ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦੇਹਾਂਤ ਬਣਿਆ ਅਰਥਾਤ ਦੇਹ ਦਾ ਅੰਤ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਸੰਦੇਹ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਹ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਅਗੇਤਰ ‘ਸੰ’ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਸਮੇਤ’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਬਣਿਆ, ਦੇਹ ਸਮੇਤ ਜਾਂ ਦੇਹ ਵਾਲਾ। ਦੇਹ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦਿਸਣ, ਭਾਸਣ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ-ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਸਦਾ, ਦਿਸਦਾ, ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਾਣੋਂ ਅਸੀਂ ‘ਸੰਦੇਹ ਕਰਨ’ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਉਂ ਭਾਸਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ‘ਸਸਾ’ ਸੋ ਸਹ ਸੇਜ ਸਵਾਰੈ॥ ਸੋਈ ਸਹੀ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵਾਰੈ॥’

ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜੋ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾ ਜਾਣੀ ਜਾਵੇ ਸਗੋਂ ਸ਼ੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਅਲੰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਮਹੱਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਦ ਵਿਚ ਇਹ ਅਲੰਕਾਰ ਦੇਖੋ, ‘ਇਹੁ ਮਨੁ ਗਿਰਹੀ ਕਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਉਦਾਸੀ॥ ਕਿ ਇਹੁ ਮਨੁ

ਅਵਰਨੁ ਸਦਾ ਅਵਿਨਾਸੀ॥ ਕਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਚੰਚਲੁ ਕਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਬੈਰਾਗੀ॥ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਮਮਤਾ ਕਿਥਹੁ ਲਾਗੀ॥’ ਦੇਹ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਹਰਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਢੇਰੀ ਅਰਥਾਤ ਮੜੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਜਾਤੀ ਹੋਰ ਹਿੰਦ-ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਿਰੁੱਕਤਕਾਰ ਪੋਕੋਰਨੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ Dheigh ਲਭਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ-ਬਣਾਉਣਾ, ਰਚਣਾ, ਨਿਰਮਿਤ ਕਰਨਾ। ਚਲੋ, ਨਜ਼ਰ ਹੇਠ ਲਿਆਈਏ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਸਾਡੀ ਦੇਹ ਦੇ ਸਕੇ ਸੋਹਦਰੇ ਹਨ। ਹਿੰਦ-ਇਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਫਾਰਸੀ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰਚ-ਮਿਚ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇਹ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ‘ਦਿਹ’ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ਪਿੰਡ ਹੈ।

ਕੁਝ ਨਿਰੁੱਕਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣੀ ਕੰਧ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਵਲੀ ਹੋਈ ਥਾਂ, ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਆਦਿ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ

ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੋਧਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਰ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ Dheigh ਦੇ ਅਰਥ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੂਚਕ ਦਿਹ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ‘ਜੋ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਿਰਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ’ ਮੈਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਰਕਸੀਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਦਿਹ ਦਾ ਅਰਥੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਬਹੁਵਚਨ ਦੇਹਾਤ ਜਾਂ ਦਿਹਾਤ (ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਾ) ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦਿਹਾਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਮ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਡਾ. ਅਮਰਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੋਸ਼ ‘ਅਰਬੀ-ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਪੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ’ ਵਿਚ ਦਿਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਨੂੰ ਬੜੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ‘ਦੇਣ ਵਾਲਾ’ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਹ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਹ ਨਾਲ ਨਰਤ ਕੇ ਗੱਲ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਲਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜਦਾ ਹੈ?

ਚਲੋ, ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਕੰਧ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੀਵਾਰ ਸ਼ਬਦ

ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ‘ਘੇਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ’ ਅਰਥਾਤ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ। ਦੀਵਾਰ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਭਾਵ ਵੀ ਹਨ, ‘ਫੌਜ ਦੀਵਾਰ ਬਣ ਕੇ ਡਟ ਗਈ’ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਿਕਟ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ‘ਦੀਵਾਰ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ’। ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ‘ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਵੀ ਕੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ’ ਦਰਅਸਲ ਫਾਰਸੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ‘ਦੀਵਾਰ ਹਮ ਗੋਸ਼ ਦਾਰਦ’ ਦਾ ਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਦੀਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਾਂਤਰ ਦੀਵਾਲ/ਦਿਵਾਲ ਵੀ ਹੈ, ‘ਦੇ ਦੇ ਨੀਵ ਦਿਵਾਲ ਉਸਾਰੀ ਭਸਮੰਦਰ ਕੀ ਢੇਰੀ॥’ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)

ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਸਵਰਗ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਫਿਰਦੌਸ। ਅਵੇਸਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਪੈਇਰੀਦੀਜ਼। ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਪੈਇਰੀ+ਦਿਜ਼ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪੈਇਰੀ ਇਕ ਅਗੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹੈ ‘ਪਰਿ’ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰਿਧੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਘਟਕ ਦਿਜ਼ ਤਾਂ ਉਹੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਰਥਾਤ ਕੰਧ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਫਿਰਦੌਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੋਇਆ, ‘ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ’ ਜ਼ਰਾ ਮਨ ਵਿਚ ਬਾਗ-ਬਗੀਚੇ, ਪਾਰਕ ਦਾ ਬਿੰਬ ਚਿਤਰੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਗਰੀਕ ਫਿਰ ਲਾਤੀਨੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ, ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ (Paradise)।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੇਗ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਮੁਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਦਾਲ-ਸਬਜ਼ੀ ਚਿੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਪਤੀਲੇ ਜਿਹਾ ਭਾਂਡਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਕਤਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਤਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਦੇਗ ਦਾ ਅਰਥ ਕਤਾਰ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਧੋਘ ਧਾਤੂ ਦੀ ਹੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਚ ਭਾਂਡੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹੀ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਲੋਹੇ, ਤਾਂਬੇ ਜਾਂ ਪਿੱਤਲ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਛੋਟੀ ਦੇਗ ਨੂੰ ਦੇਗਚਾ ਜਾਂ ਦੇਗਚੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਦੇਗਦਾਨ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਚੁੱਲ੍ਹਾ’ ਹੈ। ਦੇਗਜੋਸ਼ ਨਜ਼ਾਰਨੇ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਹਾਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਖੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਗੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਵੇਂ ਦੇਗੀ ਮਿਚਰ। ‘ਦੇਗੀ ਲੋਹਾ’ ਦੇਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, Dough ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-ਗੁੰਨਿਆ ਆਟਾ, ਲੋਈ ਆਦਿ। ਇਹ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਾਕ-ਜਰਮੈਨਿਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ, ‘ਗੁੰਨੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼’। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੋਰ ਜਰਮੈਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੁਆਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਲੋਡੀ ਵੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਡਾਕਟਰ ਲਈ ‘ਲੋਡੀ ਡਾਕਟਰ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਲੋਡੀ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਟਾ ਗੁੰਨਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜਰਮੈਨਿਕ ਦੇ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ Hlaf (ਬਰੈਡ)+ Dige (ਨੌਕਰਾਣੀ) ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ। Hlaf ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੋਆ ਦਾ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਹੈ। ਨੌਕਰਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ Dige ਸ਼ਬਦ ਵੀ Dheigh ਧਾਤੂ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਅਰਥ ਬਣਿਆ-ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਆਟਾ ਗੁੰਨਣ ਵਾਲੀ। ਡੋਅਰੀ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਸੀ, Daie Maid. ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਸ਼ਬਦ Daie ਨੌਕਰਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਉਕਤ Dige ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ, ਆਟਾ ਗੁੰਨਣ ਵਾਲੀ।

ਆਕਾਰ, ਸ਼ਕਲ ਆਦਿ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਫਿਗਰ (Figure) ਵੀ ਇਥੇ ਥਾਂ ਸਿਰ ਹੈ। ਗ੍ਰੀਸਮੈਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ‘ਦ’ ਜਾਂ ਭਾਰੋਪੀ ‘ਧ’ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ ‘ਫ’ ਧੁਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਧੂਮ (ਧੂਆਂ) ਦਾ ਸਜਾਤੀ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, Fume. ਸੋ, ਪੁਰਾਣੀ ਲਾਤੀਨੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ Figura ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ-ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ, ਖਾਕਾ, ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਅਰਥਾਤ ਲਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈ। ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥ ਹੋਇਆ-ਰੂਪ, ਸ਼ਕਲ, ਗੁਣ, ਕਿਸਮ, ਅਲੰਕਾਰ ਆਦਿ। ਧਿਆਨ ਦਿਉ, ਅਲੰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਅਰਥ ਵੱਲ ਗੱਲ ਕਧਰ ਦੀ ਕਧਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਕੋਈ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਚਿੱਤਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕਲਾਮਈ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਹੀ ਹੈ। ਫਿਗਰ ਦੇ ਅਰਥ ਹਿੰਦਸਾ, ਰਕਮ ਆਦਿ ਵੀ ਉਕਰੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਲ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰ ਥਾਂ ਥੋੜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕੋ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਪੁਤਲੇ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਚ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, Effigy. ਲਾਤੀਨੀ ‘ਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ Ex (ਬਾਹਰ)+ Fingere (ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ) ਤੋਂ ਬਣਿਆ। ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ-ਕਾਸੇ ਦੀ ਨਕਲ, ਵਰਗੇਵਾਂ, ਬਿੰਬ, ਮੂਰਤੀ। ਸੋਲੂਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਿਆ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬਿੰਬ। ਏਨੀ ਚਰਚਾ ਪਿਛੋਂ ਬਾਕੀ ਲੱਖਣ ਪਾਠਕ ਖੁਦ ਲਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ।

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਅਣਹੋਣੀਆਂ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਮਾਹੌਲ ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਭਖ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਡੌਂਕਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਕਤਾਰ ‘ਚ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਬੂਹੇ ‘ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘੁਰਦੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਇਕ ਇਕ ਸੋਟਾ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰਦਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਰਿਆ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਜਾ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਚੜ੍ਹਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਹਲਕੀ ਲੋਅ ‘ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਡੌਂਕਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ, ਉਤਰਦੇ ਗਏ। ਇਕ ਥਾਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ‘ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ 12 ਜਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁੱਟ ਖਾਂਦੇ ਰਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ।” ਕੋਈ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ? ਸਾਰੇ ਬੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਸੱਚੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਭਿਆਨਕ ਸੁਫਨਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

ਡੌਂਕਰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣ ਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਫੀ ਵਕਤ ਤਕ ਇਸ ਹੌਲਨਾਕ ਹਾਦਸੇ

ਬਾਰੇ ਤਬਸਰੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਸ ਦੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਵੱਜੀਆਂ, ਕਿਸ ਦੇ ਨੀਲ ਪਏ ਸਨ, ਕੌਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੌਣ ਚੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ...। ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਾ ਰਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰ ‘ਚ ਵੱਜੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦਾ ਸੋਕ ਜਾਂ ਸੋਟੇ ਦੀ ਵੱਜੀ ਸੱਟ ਦੀ ਚੀਸ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਜਿੰਨੀ ਚੋਟ ਮੇਰੇ ਅੰਤਰਮਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਜ਼ਲਾਲਤ ਦਾ ਦਰਦ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਖਰ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਦਤਰ ਹਾਲਤਾਂ ਉਪਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ, ਵਕਤ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਰ ‘ਤੇ ਲਾਹਨਤਾਂ ਭੇਜਦੇ ਅੱਡੇ-ਅੱਡ ਝਾੜੀਆਂ ‘ਚ ਜਾ ਲਿਟੇ।

ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਸੀਤੇ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਖਾਣਾ ਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਨੇੜੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੂਹ ਸੀ, ਜਿਥੋਂ ਲੋਕ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਭ ਨੇ ਨਹਾ-ਧੋ ਵੀ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਹੁਲਤ ਮਚਾਉਂਦੇ, ਵਿਗੜੈਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਪੱਥਰ-ਰੋੜੇ ਵਰਸਾਏ। ਅਸੀਂ ਉਠ ਕੇ ਹੋਰ ਗਹਿਰੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਛੁਪੇ। ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਜ ਖਾਧੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਲੋਕ ਤਰਸ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਦੁਰਕਾਰਦੇ ਬਹੁਤਾ ਨੇ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਡੌਂਕਰ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸੇ ਪਹਾੜੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਥੇ ਦੋ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਉਜਾੜ ਮਕਾਨ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬੰਦੇ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਤਰ ਗਏ। ਖੋਰੇ ਕਿਉਂ? ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਫ਼ੇ ਸਾਰੇ ਭੁੰਜੇ ਹੀ ਚੌਢਾਲ ਜਾ ਪਏ। ਸੀਤੇ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਖਾਣਾ ਦੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਖੂਹ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸਪਾਨੀਆ ਭੇਜ ਦੇਣਗੇ।

ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਸਭ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰੀ ਸੀ। ਉਪਰਲੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ‘ਚੋਂ ਗੰਦਗੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਕੇ ਬਹਿਣ-ਪੈਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਨਿਥਾਵੇਂ, ਮਜ਼ਲੂਮ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਇਥੇ ਵਕਤ-ਦਰ-ਵਕਤ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।... ਪਹਿਲਾਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ ਕੁਝ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਹੋਈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦਾ ਅਸ਼ਫ਼ਾਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਯਾਸਿਰ, ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਥਾਂ ਸਨ, ਜਿਥੋਂ ਮੈਂ ਰਬਾਤ ਨੂੰ ਦੌੜਿਆ ਸਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਸਿਬਤਾ ਐਂਟਰ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।

ਯਾਸਿਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ‘ਤੇ ਰਿਸਦੇ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫੋੜੇ ਨਿਕਲ ਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਦੁਰਦਸਾ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਹੜਾ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ

ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਸਿਰਨਾਵੀਂ ਸੀ- ਭੋਲਾ। ਇਕ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਟੱਪ ਕੇ ਲੰਘਦਾ ਜਾਂਦਾ ‘ਅਨਸਰ’ ਸੀ, ਬੀ. ਕੌਮ. ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਈ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਰਪ ਜਾਣ ਲਈ ਧੌਕੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਰਬੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਡੌਂਕਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਡੌਂਕੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਫੈਨ ਸੀ, ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹਨੀ-ਲਿਖਣੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਉਠਣ-ਬੈਠਣ, ਬੋਲਣ-ਚੱਲਣ, ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ‘ਚ ਵੀ ਨਫ਼ਾਸਤ ਸੀ।

ਇਕ ਚਾਚਾ ਆਬਿਦ ਸੀ, ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਾਲਾ, ਖੁਸ਼ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ। ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਖੁਸ਼ਮਿਜ਼ਾਜ ਸੁਭਾਅ ‘ਤੇ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਅਸਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ ਸ਼ਖ਼ਸ ਐਸੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਵੇਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਹਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਤਿੰਨ-ਚੌਧ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਗਏ ਸਾਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ-ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਸਰਦਾਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ‘ਦਰੋਪਦੀ-ਪਾਂਡਵ’ ਵਾਂਗ ਇਕ ਜਨਾਨੀ ਨਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਰਾ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਨਾਮੋਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗ਼ਲਤ ‘ਤੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਪਠਾਣਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਮਲੇ ਹੀ

ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਬਹਿਸ ਤੁਰਦੀ ਤਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਕਿੱਤੂ-ਪਰੰਤੂ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ। ਬਿਹਤਰ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਛੋਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ‘ਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਫਰਕ ਹੈ; ਇਲਾਕਾਈ ਲਹਿਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਵੱਧ ਅਸਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਾਡਾ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੈ, ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੋੜੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਦੱਬੀ ਚੰਗਿਆਤੀ ਜਿਹਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਰਹੇਗੀ। ਦੋਸਤੀ ਸੱਚੀ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬ, ਮੁਲਕ ਵੀ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਫਿਲਹਾਲ ਹਰ ਕੋਈ ਇਕ-ਦੂਜੇ ‘ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਭਰੋਸੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਖੜਗੀ ਫਤ ਗਏ, ਦੋਸਤੀਆਂ ਨਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਣਗੀਆਂ, ਮਾਨਵਤਾ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਬਾਰਤ ਉਕਰੇਗੀ, ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਉਜਲਾ ਚੰਦੋਆ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਕੱਜ ਲਵੇਗਾ... ਆਮੀਨ!

(ਚਲਦਾ)

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ

ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨੇਮ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈਲੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਭਿਆਚਾਰ ਵੀ ਇਸ ਨੇਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ। ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ’ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪੀਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਘੜ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਨਖੇੜਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਨਾ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਬਲਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਨਿੱਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਤਲਾਸ਼ਣ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋਵੇ; ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਗ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਸਰੋਤ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਖਹਿਸਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਧੀ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ।

ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ

ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ
ਫੋਨ: +91-98722-35798

ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤੋਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਹ ਲੱਛਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:

–ਸਭਿਆਚਾਰ, ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧ ਇਕ-ਦੂਜੇ ‘ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

–ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਸ਼ ਹਨ ਜੋ ਸਵੈਧੀਨ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ ਆਦਿ।

–ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਿਖਿਆ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਰਸਾ ਹੈ, ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਰਸਾ ਨਹੀਂ।

–ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਿਕਤਾ ਇਹਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹੈ।

ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟੇਕ ਅਜਿਹੇ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤਿਆਂ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤਾਂ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਲੋਕ ਧਰਮ, ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ, ਮਿਥਾਂ-ਕਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਅਖਾਣਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਖਮੀਰ ਵਿਚ ਰਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਵਾਧੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤੇ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਪਰ ਨੇਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਘੜਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਦ ਕਿ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੰਗਠਨ ਹੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੱਬੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਪਜ ਵਾਂਗ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਹੁ-ਪਾਸਾਰ ਵਿਚ ਤਰਕਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਇਹ ਮੌਖਿਕ

ਜ਼ਾਬਤੇ, ਤਰਕਹੀਣ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੂਰਵ ਬੁੱਧ ਦੀ ਉਪਜ ਜਾਣ ਕੇ ਹਾਸੀਏ ‘ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਮੂਲੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ, ਹਕੀਕਤ ਤੇ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦੇ ਭੇਡ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਖਲੋਤੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਿਸ਼ ਵਾਲੀ ਮਿਥਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦਾ ਸੁਆਮੀ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਹਾਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾ ਲਈ ਫਿਕਰ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧ ਜੋੜ ਕੇ ਭੂਤਕਾਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਭਵਿਖ ਵਲ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਲ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਸਭਿਆਚਾਰ ‘ਪਰੰਪਰਾਵਾਦ ਦੀ ਕੱਟਤਤਾ’ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ; ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਚਕੀਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕਾਰਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਤੱਤ-ਨਿਚੋੜ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਉਹ ਘੜੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਿਸੇ ਉਪ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਵਿਚ ਨਿਖੜ ਕੇ ਪਛੜ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਕ ਸਰਬ ਸਾਂਝਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਆਰੀਅਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਗੋਂ ਦੂਜੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਆਸਾਰ ਲੋਕ ਮਾਨਸ ਦੀ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਪਰਾ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਕਦੀ ਮਨਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਦੇ ਰੂਪ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਉਦਾਹਰਨ ਸੀਮਿੰਟ ਅਤੇ ਕੰਕਰੀਟ ਨਾਲ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਟੰਗੀ ਚੁੜੇਲ-ਨੁਮਾ ਹਾਂਡੀ ਤੋਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਰ ਮੇਚ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਤੁਰਦੇ ਹਨ, ਆਓ, ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਿਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ‘ਬੰਬੀਹੇ’ ਦੀ ਮਿਥ ਵਿਚੋਂ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖੀਏ...

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਕੋਈ ਜੱਟ ਵਾਂਞੇ ਗਿਆ ਆਪਣੇ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜੋਤਾ ਲਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਖਾ ਦਿਆ ਕਰੇ। ਕਾਮੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੀ ਹੱਛਾ! ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਜੋਤਾ ਲਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਬਦਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿਖਾ ਦਿਆ ਕਰੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਮੁੜਿਆ ਜੱਟ ਜਦੋਂ ਜੋਤਾਂ ਲਾਉਣ ਪਿਛੋਂ, ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤਿਹਾਏ ਪਾਣੀ ਪੀਣੇ ਨਾ ਹਟਣ। ਜੱਟ ਨੂੰ ਕਾਮੇ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ‘ਤੇ ਇੰਨਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹਨੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਚੁਠ੍ਹਾ, ਫਾਲੇ ਸਮੇਤ ਹੀ ਕਾਮੇ ਵੱਲ ਵਗੂ ਮਾਰਿਆ। ਚੁਠ੍ਹਾ ਅਤੇ ਫਾਲਾ ਸਿੱਧਾ ਉਹਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਲੱਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਮਾ ਗਲ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੌਤੀ ਸਮੇਤ ਮਰ ਕੇ ਬੰਬੀਹਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੀ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਮਿਥ ਅਜੋਕੇ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਬੰਬੀਹੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਮੌਤੀ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਇਸ ਮਿਥ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਵਿਸ਼ਟ ਜ਼ਾਬਤੇ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਅਜੋਕਾ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਬੰਬੀਹੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚਲੀ ਮੌਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤੇ ਜੋ ਮਨੋਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮਾਨਸ ਦੇ ਚੇਤਨ-ਅਵਚੇਤਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਮਿਥਕ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਕਥਾ ਭਾਵੇਂ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਰੂਪਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚਲੇ ਤਣਾਓ ਨੂੰ ਕਿਤਨੀਆਂ ਕੁ ਰੂਪ

ਜੁਗਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਅਨੰਤ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਲੋਕ ਕਥਾ ਦੀ ਉਹ ਜੁਗਤ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਾਕਾਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਵੀ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਕਥਾ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਸਮੇਟੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਇਕ ਵਾਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਚਾਰ ਦੋਸਤ- ਦਰਜੀ, ਤਰਖਾਣ, ਸੁਨਿਆਰ ਤੇ ਪੰਡਿਤ, ਧਨ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ। ਜੰਗਲ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਜਾਗਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਤਰਖਾਣ ਜਾਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਲੋਕਤੀ ਵਿਚੋਂ ਘੜ ਕੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਦਰਜੀ ਨੇ ਜਾਗਣ ਵੇਲੇ ਉਹਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾ ਦਿਤੇ। ਸੁਨਿਆਰੇ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਵਿਚ ਜਾਗਣ ਵੇਲੇ ਮੰਤਰ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿਤੀ। ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਇਹਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਬਣੇ? ਰੋਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਆਖਿਰ ਫੈਸਲਾ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਇਹਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ

ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਚਹੁੱਆਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਹਾਰ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕ-ਸਿਆਣਪ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਤਦ ਲੋਕ-ਸਿਆਣਪ ਨੇ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਟੇਕ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਚਹੁੱਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

–ਜਨਮਦਾਤਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਤਰਖਾਣ ਪਿਤਾ।

–ਪਰਦਾ ਢੱਕਣ ਕਰ ਕੇ ਦਰਜੀ ਭਰਾ।

–ਜੀਵੰਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪੰਡਤ ਗੁਰੂ।

–ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਹਿਣੇ ਦੇ ਕੇ

ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕੇਵਲ ਪਤੀ ਨੂੰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੁਨਿਆਰੇ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਮਿਲੀ।

ਹੁਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ‘ਸਟਾਪੂ’ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਘੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬਣਤਰ ਦੀ ਲੋਕ ਵਿਧੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੀਏ:

ਨਿੱਕੀਆਂ ਬਾਲਤੀਆਂ ਭੋਇ ‘ਤੇ ਚਕੋਰ ਖਾਨੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸਟਾਪੂ ਖੇਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਠੀਕਰੀ ਇਕ ਪੈਰ ਦੀ ਠੋਕਰ ਰਾਹੀਂ ਖਿਸਕਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲਕੀਰ ਨੂੰ ਨਾ ਛੋਹੇ। ਹੁਣ ਜੇ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੀਕਾਂ ਉਹ ਰੋਕਾਂ ਤੇ ਬੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁੜੀ ਲਈ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਬਿਨਾਂ (ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ), ਉਮਰ ਖੇਡ ਦਾ ਗੇੜ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਰ ਉਤੋਂ ਦੀ ਠੀਕਰੀ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪਿੱਠ ਪਿਛੇ ਘਰ ਮੱਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਗੁਣਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਉਹੋ ਘਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਠੀਕਰੀ ਪੈ ਗਈ, ਉਸ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਕਰਾਸ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਖੇਡਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਈ, ਚਾਚੀ, ਮਾਸੀ, ਭੂਆ, ਭਾਬੀ, ਨਾਣੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ? ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬਣਤਰ ਤਾਂ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਇਹ ਮਨੋਰੰਜਨ ਜੁਗਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਇਹ ਬਲਸ਼ਾਲੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਜੀਵੰਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰੀਤ ‘ਚੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਮਨੂੰ ਸਮ੍ਹਿਤੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਧਿਆਇ ਅਤੇ ਸੋਲ੍ਹਵੇਂ ਸ਼ਲੋਕ ਵਿਚ ਕਸ਼ੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਆਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਸ਼ੱਤਰੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਜ਼ੋਰੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਵਿਮਦ ਅਤੇ ਪੁਰੂਸਿਤ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਥਾ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਮਹਾਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਨੇ ਕੌਰਵਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾੜੀਆਂ ਇਸੇ ਪ੍ਰਥਾ ਅਧੀਨ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵੈਦਿਕ ਰੀਤ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਕੁੜੀ ਨੇ, ਬਾਹਰਲੇ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ‘ਆਪਣਾ’ ਹੱਕ ਜਤਾਇਆ ਹੋਵੇ; ਅੱਜ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਇਸ ਰੀਤ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਵਜੋਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਭਰਾ ਦੇ ਵਿਆਹੁਣ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਭੈਣ ਬਾਰ (ਦਰਵਾਜ਼ਾ) ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋੜੀ ਦੀ ਵਾਗ ਫੜਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾੜੇ ਦੇ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਭਰਜਾਈ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਰਥ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਤੋਂ ਹੈ।

ਭੈਣ ਦਾ ਬਾਰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਭਰਜਾਈ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣਾ, ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਰੀਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਦੋ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਹੀ ਹਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਗੱਭਰੂ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਚੁੱਕਣ ਜਾਣ ਸਮੇਂ, ਉਹਨੇ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਅੱਜ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਆਹੁਣ ਆਇਆ ਲਾੜਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਕਾਰ ‘ਤੇ ਸੁਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਵੇ, ਪਰ ਕੰਨਿਆ ਦੇ ਘਰ ਨੇੜੇ ਘੋੜੀ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਘੋੜੀ ‘ਤੇ ਸਰਬਾਲਾ (ਸਿਰ ਦਾ ਵਾਲੀ) ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਰੀਤ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਮਾਨਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਹੋ ਨਿਬੜੀਆਂ। ਮਸਲਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਕਈ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਛਟੀਆਂ ਖੇਡਣ ਦੀ ਰਸਮ ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਤਿਖੇ ਵੇਗ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਠੱਲ੍ਹ ਸਕੇਗੀ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਠੋਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਇਹ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਹਿਤਲ ਦੇ ਕਿਸ ਚੇਤਨ-ਅਵਚੇਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਢਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲੈਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਇਹ ਮੌਖਿਕ ਜ਼ਾਬਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਹਿਤਲ ਦੁਆਰਾ ਢਲਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜੀਵਨ ਰਹਿਤਲ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸੂਖਮਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਨ, ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਆਮਦ ‘ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਖਲਾਕੀ ਵਿਗਾੜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸ਼ਾਇਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਸੀ:

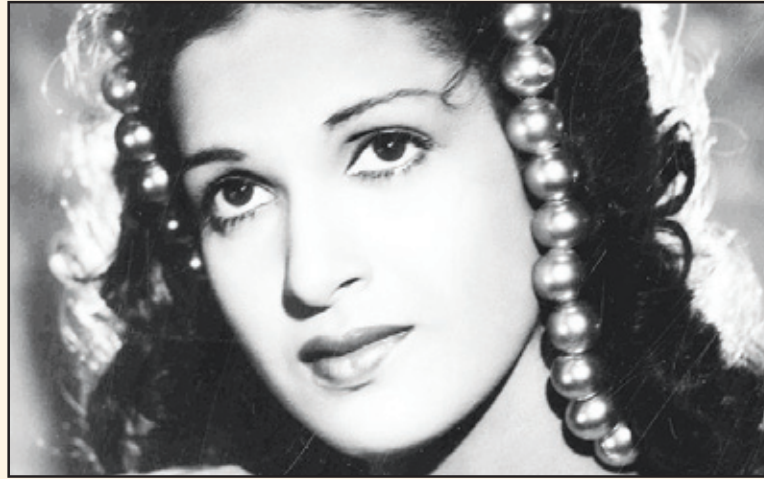
ਟੀ.ਵੀ. ਨੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਆਜ਼ਾਦ (ਬਰਬਾਦ),
ਲੋਕ ਹਿਲਾ ਕੇ ਕੱਜਕਾਂ,
ਕਰਨਾ ਪਹਾੜੇ ਯਾਦ।
ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡੋ, ਜ਼ਰਾ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ:
ਪਿੰਡ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਡੇ ਚੱਲਣ
ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰੀ,
ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ,
ਬੱਸ ਦੀ ਇਕ ਅਸਵਾਰੀ।

ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਹਿਤਲ ਨੇ ਹੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਜ਼ਾਬਤਿਆਂ ਨੂੰ ਘੜਨਾ, ਵਿਉਂਤਣਾ, ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ, ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਠੱਲ੍ਹ ਸਕਣ ਲਈ ਬਲਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗੀ, ਇਸ ਗਤੀ ਬਾਰੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ‘ਲੋਕ ਮਨ’ ਨੇ ਕਿਸੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਦਲੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹੋਰਵਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਇਸ ਪੀੜ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਕੱਸੀਆਂ ਖਾਲੇ ਟੱਪਦੇ, ਗਏ ਸਮੁੰਦਰ ਟੱਪ,
ਜਿੰਡੀ ਵੱਡੀ ਛਾਲ ਸੀ, ਓਡੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ।

ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਤਾਂਘ: ਨੀਚਾ ਨਗਰ

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਸਦੇ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ 'ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ' ਵਰਗੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰਚੇ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੈਂਪਸ 'ਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 1946 ਵਿਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਬਾਰੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ।
-ਸੰਪਾਦਕ

ਫਿਲਮ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ, (ਵਿਚਕਾਰ) ਕਾਮਿਨੀ ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਚੇਤਨ ਆਨੰਦ।

1946 ਵਿਚ ਬਣੀ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' (ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ: ਚੇਤਨ ਆਨੰਦ) ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕਾਨ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ 'ਉੱਚਾ ਨਗਰ' ਅਤੇ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਟੱਕਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਉੱਚਾ ਨਗਰ' ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਂ ਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਬਸਿੰਦੇ ਨੇ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ

ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦੀ ਗੰਦਾ ਨਾਲਾ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਉਹ ਗੰਦਾ ਨਾਲਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਉਨੀ

ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਥੇ ਉਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਛੇਤੀ ਹੀ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲ ਤੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਰੁਖ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘੇ। ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਵਹਿਣ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਇਹ ਰੁਖ ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੋਰ ਦੌਲਤ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਥੇ ਇਹ ਨੀਚਾ ਨਗਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪਾਏਗਾ। 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਵਿਚ ਦੀ ਨਾਲਾ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਘਰ-ਦਾਰ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਗਰ ਵਿਚ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਜਾਏਗਾ।

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦੇ ਲੋਕ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਵਹਿਣ ਬਦਲਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਸਰਕਾਰ

ਦੀ ਹੈਂਕੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੌਲਤ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦੇ 'ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ' ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਅਥਾਹ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬਧਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦਾ ਇਕ ਪਾਤਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

ਜੇ ਡਰ ਕਰ ਏਕ ਵਾਰ ਭਾਗੇਗਾ,
ਉਸਕੇ ਲਿਏ ਫਿਰ ਕਹੀਂ ਡਰ ਸੇਛਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ।
ਇਸ ਡਰ ਪਰ ਫਤਿਹ ਪਾ ਲਉ।
ਡਰੇਂ ਵੁਹ ਜੋ ਜੁਲਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।
ਜਿਤਨਾ ਜੁਲਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ,
ਉਤਨਾ ਹੀ ਉਨਕੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਡਰ ਬੜਤਾ ਹੈ
ਔਰ ਉਤਨਾ ਹੀ ਔਰ ਜੁਲਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।
ਏਕ ਵਾਰ ਡਟ ਜਾਉ,
ਫਿਰ ਡਰ ਉਨਕੇ ਡਰਾਏਗਾ।
ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦੇ ਲੋਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਕਰਦੇ ਹਨ, "ਉਠੋ ਕਿ ਹਮੇਂ ਵਕਤ ਕੀ ਗਰਦਸ਼ ਨੇ ਪੁਕਾਰਾ"।

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਉੱਚਾ ਨਗਰ' ਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਨਾਲ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਏਨੀ ਸੁਖਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਪਏਗਾ।

ਹਿੰਦੂ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਕ ਆਰਟੀਕਲ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਚੇਤਨ ਆਨੰਦ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮੈਕਸਿਮ ਗੋਰਕੀ ਦੇ ਨਾਵਲ "ਲੋਅਰ ਡੈਪਥਸ" ਤੋਂ ਲਈ ਸੀ।

ਅੱਜ ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸ ਲਈ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਕੋੜਾ ਰੂਪ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ

ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨੀ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਇਹ 1946 ਵਿਚ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ 'ਉੱਚਾ ਨਗਰ' ਅਤੇ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਹੈ। ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ 'ਉੱਚਾ ਨਗਰ' ਅਤੇ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਖਾਈ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਾਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿਚਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਭੈੜੇ ਅਸਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੱਲਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

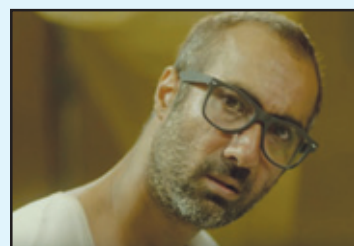
‘ਕੜਵੀ ਹਵਾ’ ਦੀ ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ

ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਕ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਬਹੁਤੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਨੀਲ ਮਾਧਬ ਪਾਂਡਾ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਫਿਲਮ 'ਕੜਵੀ ਹਵਾ' ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਥੇਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸ਼ਕ ਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਰਣਵੀਰ ਸ਼ੇਰੀ ਅਤੇ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਤਿਲੋਤਮਾ ਸੋਮ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਣਵੀਰ ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲੀ ਏਜੰਟ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਿਸਾਨ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਲੋਕ ਜੀਣ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੱਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪੈਣ ਦੀ ਜੋ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬੁਣੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨੀਲ ਮਾਧਬ ਪਾਂਡਾ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਫੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਕੁਝ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਹਕੀਕਤ

ਫਿਲਮ 'ਕੜਵੀ ਹਵਾ' ਵਿਚ (ਉਪਰ) ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, (ਹੇਠਾਂ, ਖੱਬੇ) ਰਣਵੀਰ ਸ਼ੇਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੀਲ ਮਾਧਬ ਪਾਂਡਾ।

ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਫਿਲਮ ਸੱਚਮੁੱਚ ਰੂਹ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਰਣਵੀਰ ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਫਿਲਮ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਨਾ-

ਅਹਿਲੀਅਤ ਦਾ ਪਾਜ਼ ਉਘਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚਾ ਮੁਲਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

‘ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਸਿੰਗਲ’ ਦਾ ਮੁਹੱਬਤੀ ਮੇਲਾ

ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਇਰਫਾਨ ਨੇ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਸੋ ਸੋ ਕਰੋੜੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਘੜਮੱਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਵਾਮ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਹਿੰਦੀ ਮੀਡੀਅਮ', 'ਮਦਾਰੀ', 'ਪੀਕੂ', 'ਕਿੱਸਾ', 'ਪਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋਮਰ', 'ਬਿੱਲੂ', 'ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਫੇਰੇ' ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; ਤੇ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਇਕ ਫਿਲਮ ਹੋਰ ਜੁੜ ਗਈ ਹੈ: ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਸਿੰਗਲ।

‘ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਸਿੰਗਲ’ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਫਿਲਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਬੁਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਆਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰਾਟ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਤਨੂਜਾ ਚੰਦਰਾ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਪਾਰਵਤੀ ਜੋ ਦੱਖਣੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲਿਆਂ

ਵਾਂਗ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਇਕ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਝਾਕਦੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਇਰਫਾਨ ਨੂੰ 2008 ਵਿਚ 'ਲੰਚ ਬੈਂਕਸ' ਲਈ ਦੁਬਈ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਸੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਨਰੇਰੀ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

-ਆਮਨਾ ਕੌਰ

PUNJABI MEGA PACK

\$14.99 FOR
24 MONTHS
Save \$240 over 2 years

Dish.com/Punjabi
1-888-621-5401

dish
YOUR CULTURE AT HOME

All offers require credit qualification, 24-month commitment with early termination fee and eAutoPay. **\$240 Savings Offer:** Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Receive a monthly credit of \$10 for the first 24 months. **Important Terms and Conditions:** Promotional Offer: International programming requires America's Top 120 or higher. Upfront activation and/or receiver upgrade fees may apply based on credit qualification. After 24-month promotional period, then-current monthly price applies and is subject to change. Offer ends 1/15/18. **2 Year Commitment:** Early termination fee of \$20/mo, remaining applies if you cancel early. **Hopper:** Monthly fees: Hopper, \$15; Joey, \$7; Super Joey, \$10. With PrimeTime Anytime record ABC, CBS, FOX and NBC plus two channels. With addition of Super Joey record two additional channels. Watching live and recorded TV anywhere requires an Internet-connected, Sling-enabled DVR and compatible mobile device. **Premium Channels:** Subject to credit qualification. After 3 mos., you will be billed \$60/mo. for HBO, Cinemax, Showtime, Starz and DISH Movie Pack unless you call to cancel. **Installation/Equipment Requirements:** A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. **Other:** All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After 6 mos., you will be billed \$8/mo for Protection Plan unless you call to cancel. Free standard professional installation only. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. © 2017 DISH Network L.L.C. All rights reserved. HBO®, Cinemax® and related channels and service marks are the property of Home Box Office, Inc. SHOWTIME is a registered trademark of Showtime Networks Inc., a CBS Company. STARZ and related channels and service marks are property of Starz Entertainment, LLC.